Endurskoðun ríkisreiknings 1999

RÍKISENDURSKOÐUN

Október 2000

Efnisyfirlit

1 INNGANGUR ... 7

2 AFKOMA OG FJÁRHAGSSTAÐA RÍKISSJÓÐS ... 11

ÞRÓUN RÍKISFJÁRMÁLA FRÁ 1995 ... 12
- *Langtímakröfur ... 13*
- *Eignarhlutir í fyrirtækjum og stofnunum ... 14*
- *Óinnheimtar ríkistekjur ... 14*
- *Hreint veltufé ... 15*
- *Varanlegir rekstrarfjármunir ... 15*
- *Langtímaskuldir ... 16*
- *Eigið fé ... 18*
- *Sjóðstreymi ... 18*
- *Lánsfjárjöfnuður ... 19*

3 EFNAHAGUR RÍKISSJÓÐS ... 23

HANDBÆRT FÉ ... 23
SKAMMTÍMAKRÖFUR ... 24
SKAMMTÍMASKULDIR ... 25
LANGTÍMAKRÖFUR ... 25
KRÖFUR VEGNA ENDURLÁNA ... 26
AÐRAR LANGTÍMAKRÖFUR EN ENDURLÁN ... 27
SKAMMTÍMAKRÖFUR OG KRÖFUR STOFNANA MEÐ AÐSKILINN EFNAHAG ... 28
AFSTEMMING LÁNAKERFIS OG FJÁRHAGSBÓKHALDS ... 28
AFSKRIFTIR LÁNA HJÁ RÍKISSJÓÐI ... 28
LANGTÍMASKULDIR ... 29
SPARISKÍRTEINI ... 30
RÍKISBRÉF OG RÍKISVÍXLAR ... 31
INNLENDAR SKULDIR ÁN ENDURLÁNA ... 32
LÍFEYRISSKULDBINDINGAR ... 33
- *Innborganir og viðbótariðgjöld ... 34*
- *Framtíðarþróun lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs ... 35*

ERLENDAR SKULDIR Í UMSJÁ SEÐLABANKA ÍSLANDS ... 36
- *Fjármagnskostnaður og staða erlendra skulda ... 36*
- *Gengismunur erlendra skulda ... 37*

4 RÍKISSJÓÐSTEKJUR ... 39

ALMENNT UM TEKJUR ... 39
FRAMKVÆMD ENDURSKOÐUNAR RÍKISTEKNA ... 40
EINSTAKIR TEKJULIÐIR ... 41
- *Fjármagnstekjuskattur ... 41*
- *Virðisaukaskattur ... 41*
- *Tekjuskattur og staðgreiðsla opinberra gjalda ... 43*
- *Bifeiðagjöld ... 43*
- *Arðgreiðslur ... 44*
- *Sala eigna ... 45*
- *Sala á fasteignum ... 45*
- *Sala á eignarhlutum í félögum ... 46*
- *Tryggingagjald ... 46*

EINSTÖK VIÐFANGSEFNI ... 47

Innheimtar ríkissjóðstekjur utan A-hluta ... *47*
Tekjur endurgreiddar af fjármálaráðuneyti ... *48*
AFSKRIFTIR OG NIÐURFÆRSLA ... 49
Beinar afskriftir ... *50*
Niðurfærsla krafna ... *51*
EFTIRSTÖÐVAR RÍKISSJÓÐSTEKNA ... 51
SÉRTEKJUR ... 53
LAGABREYTINGAR ... 54

5 ENDURSKOÐUN A-HLUTA STOFNANA OG FJÁRLAGALIÐA ... 57

00-101 Embætti forseta Íslands ... *59*
02-211 Tækniskóli Íslands ... *59*
02-302 Menntaskólinn á Akureyri ... *60*
02-902 Þjóðminjasafn Íslands ... *60*
04-261 Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri ... *61*
07-701 Málefni fatlaðra, Reykjavík ... *61*
08-301 Landlæknir ... *62*
08-576 Heilsugæslustöðin Laugarási ... *63*
08-777 Heilbrigðisstofnanir á Austurlandi ... *63*

6 ENDURSKOÐUN FYRIRTÆKJA OG SJÓÐA Í B-, C-, D- OG E-HLUTA ... 65

ENDURSKOÐUN B-HLUTA RÍKISREIKNINGS ... 65
ENDURSKOÐUN C-HLUTA RÍKISREIKNINGS ... 67
ENDURSKOÐUN D-HLUTA RÍKISREIKNINGS ... 69
ENDURSKOÐUN E-HLUTA RÍKISREIKNINGS ... 70

7 INNRA EFTIRLIT, ÁÆTLANAGERÐ OG VERKEFNAVÍSAR ... 71

INNRA EFTIRLIT ... 71
Starfsumhverfi ... *71*
Eftirlitsaðgerðir ... *72*
Upplýsingar og samskipti ... *73*
ÁÆTLANAGERÐ ... 73
VERKEFNAVÍSAR ... 74

8 FJÁRHEIMILDIR ... 77

EFTIRLIT MEÐ FRAMKVÆMD FJÁRLAGA ... 80
SAMANBURÐUR ÚTGJALDA VIÐ FJÁRHEIMILDIR ÁRIÐ 1999 ... 81

9 EFTIRFYLGNI VEGNA FYRRI ENDURSKOÐANA ... 93

Málefni fatlaðra ... *93*
Tollstjórinn í Reykjavík, innheimtusvið ... *94*

Töflur

TAFLA 1 FJÖLDI ENDURSKOÐAÐRA STOFNANA OG FJÁRLAGALIÐA 9
TAFLA 2 HÖFUÐSTÓLL RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1999 12
TAFLA 3 REKSTUR OG EFNAHAGUR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 13
TAFLA 4 LANGTÍMAKRÖFUR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 14
TAFLA 5 EIGNARHLUTAR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 14
TAFLA 6 ÓINNHEIMTAR RÍKISTEKJUR 1995 - 1999 15
TAFLA 7 VELTUFJÁRMUNIR OG SKAMMTÍMASKULDIR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 15
TAFLA 8 VARANLEGIR REKSTRARFJÁRMUNIR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) ÁRIÐ 1999 16
TAFLA 9 LANGTÍMASKULDIR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 16
TAFLA 10 LANGTÍMASKULDIR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) ÁN LÍFEYRISSKULDBINDINGA 1995 - 1999 17
TAFLA 11 LÍFEYRISSKULDBINDINGAR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 17
TAFLA 12 EIGIÐ FÉ RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 18
TAFLA 13 HANDBÆRT FÉ FRÁ REKSTRI 1995 - 1999 19
TAFLA 14 LÁNSFJÁRJÖFNUÐUR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 1995 - 1999 19
TAFLA 15 REKSTRARREIKNINGUR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 20
TAFLA 16 EFNAHAGSREIKNINGUR RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 21
TAFLA 17 SJÓÐSTREYMI RÍKISSJÓÐS (A-HLUTA) 22
TAFLA 18 FJÁRHÆÐ ÓINNLEYSTRA TÉKKA 1996-1998 24
TAFLA 19 SKAMMTÍMAKRÖFUR RÍKISSJÓÐS 24
TAFLA 20 SKAMMTÍMASKULDIR RÍKISSJÓÐS 25
TAFLA 21 LANGTÍMAKRÖFUR RÍKISSJÓÐS, HEILDARYFIRLIT 26
TAFLA 22 KRÖFUR VEGNA ENDURLÁNA RÍKISSJÓÐS 26
TAFLA 23 LANGTÍMAKRÖFUR RÍKISSJÓÐS ÁN ENDURLÁNA 27
TAFLA 24 SKIPTING AFSKRIFAREIKNINGS RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 28
TAFLA 25 LANGTÍMASKULDIR RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 30
TAFLA 26 LANGTÍMAFJÁRMÖGNUN RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 30
TAFLA 27 SPARISKÍRTEINI RÍKISSJÓÐS 31
TAFLA 28 SPARISKÍRTEINI RÍKISSJÓÐS: ÞRÓUN 1994 - 1999 31
TAFLA 29 RÍKISBRÉF OG RÍKISVÍXLAR Í BÓKHALDI VEGNA ENDURLÁNA RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 32
TAFLA 30 INNLENDAR SKULDIR RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 32
TAFLA 31 LÍFEYRISSKULDBINDINGAR RÍKISSJÓÐS 1999 OG 1998 33
TAFLA 32 LÍFEYRISSKULDBINDINGAR RÍKISSJÓÐS 1995-1999 33
TAFLA 33 SKIPTING LÍFEYRISSKULDBINDINGA MILLI LÍFEYRISSJÓÐA RÍKISSTARFSMANNA 1999 OG 1998 34
TAFLA 34 INNBORGANIR RÍKISSJÓÐS 1999 VEGNA LÍFEYRISSKULDBINDINGA 35
TAFLA 35 FJÁRMAGNSGJÖLD VEGNA ERLENDRA SKULDA 1999 OG 1998 36
TAFLA 36 ERLENDAR SKULDIR MEÐ ÁFÖLLNUM FJÁRMAGNSKOSTNAÐI UM ÁRAMÓT 1999 OG 1998 37
TAFLA 37 GENGISMUNUR ERLENDRA SKULDA RÍKISSJÓÐS EFTIR MYNTUM 1999 OG 1998 37
TAFLA 38 FJÁRMAGNSTEKJUSKATTUR 41
TAFLA 39 VIRÐISAUKASKATTUR 42
TAFLA 40 ENDURGREIDDUR VIRÐISAUKASKATTUR 42
TAFLA 41 TEKJUSKATTUR OG STAÐGREIÐSLA OPINBERRA GJALDA 43
TAFLA 42 BIFREIÐAGJÖLD 44
TAFLA 43 ARÐGREIÐSLUR 45
TAFLA 44 SALA EIGNA 45
TAFLA 45 SALA Á EIGNARHLUTUM Í FÉLÖGUM 46
TAFLA 46 SALA Á HLUTABRÉFUM Í RÍKISBÖNKUM 46
TAFLA 47 TRYGGINGAGJALD 47
TAFLA 48 TEKJUR ENDURGREIDDAR AF FJÁRMÁLARÁÐUNEYTI 49
TAFLA 49 BEINAR AFSKRIFTIR 50
TAFLA 50 NIÐURFÆRSLA KRAFNA 51

TAFLA 51 EFTIRSTÖÐVAR RÍKISSJÓÐSTEKNA 52
TAFLA 52 SÉRTEKJUR 53
TAFLA 53 ENDURSKOÐAÐAR STOFNANIR OG FJÁRLAGALIÐIR Í A-HLUTA RÍKISREIKNINGS 1999 58
TAFLA 54 RÍKISFYRIRTÆKI Í B-HLUTA RÍKISREIKNINGS 66
TAFLA 55 LÁNASTOFNANIR Í C-HLUTA RÍKISREIKNINGS 68
TAFLA 56 FJÁRMÁLASTOFNANIR Í D-HLUTA RÍKISREIKNINGS 69
TAFLA 57 HLUTAFÉLÖG OG SAMEIGNARFÉLÖG Í E-HLUTA RÍKISREIKNINGS 70
TAFLA 58 SAMSETNING FJÁRHEIMILDA VEGNA GJALDA ÁRIÐ 1999 79
TAFLA 59 FJÁRHEIMILDIR OG ÚTKOMA ÁRIÐ 1999 83

1 Inngangur

Í áritun ríkisendurskoðanda á ríkisreikning fyrir árið 1999 er vísað til skýrslu um endurskoðun ríkisreiknings sem hér liggur fyrir. Í skýrslunni er gerð grein fyrir endurskoðun reikningsins og settar fram athugasemdir og ábendingar Ríkisendurskoðunar.

Lög um Ríkisendurskoðun, nr. 86/1997, kveða á um að fjárhagsendurskoðun skuli samkvæmt góðri endurskoðunarvenju á hverjum tíma einkum miða að eftirfarandi:

1. Að reikningsskil gefi glögga mynd af rekstri og efnahag í samræmi við góða reikningsskilavenju.

2. Að kanna innra eftirlit og hvort það tryggir viðunandi árangur.

3. Að reikningar séu í samræmi við heimildir fjárlaga, fjáraukalaga og annarra laga, lögmæt fyrirmæli, starfsvenjur og samninga um rekstrarverkefni þar sem það á við.

4. Að votta og kanna áreiðanleika kennitalna um umsvif og árangur af starfsemi stofnana birtist þær með ársreikningi.

Á undanförnum árum hafa ýmsar breytingar verið gerðar á framsetningu fjárhagsupplýsinga fyrir ríkissjóð og ríkisstofnanir í því skyni að reikningsskil ríkisins gefi sem réttasta mynd af umsvifum þess. Nefna má í því sambandi breytta flokkun ríkisaðila og breytta skilgreiningu á því hvað teljist vera tekjur ríkissjóðs. Þá eru ýmsir gjaldaliðir, svo sem afskriftir krafna, vaxtabætur og barnabætur, færðir upp sem slíkir en ekki dregnir frá tekjum. Þá hafa eignarhlutir ríkissjóðs í fyrirtækjum og stofnunum verið færðir til eignar í efnahagsreikningi ríkissjóðs. Loks má nefna að fjárlög eru núna sett fram á rekstrargrunni í stað greiðslugrunns þannig að samanburður við ríkisreiknings verður raunhæfur. Nú eru reikningsskil ríkissjóðs og ríkisstofnana því að flestu leyti samin með sambærilegum hætti og tíðkast almennt hjá fyrirtækjum. Helsta undantekningin er hvað varðar gjaldfærslu varanlegra rekstrarfjármuna og færslu verðbóta, gengismunar og hluta af hækkun lífeyrisskuldbindinga sem endurmats eigin fjár.

Í inngangi skýrslu um endurskoðun ríkisreikning fyrir árið 1998 benti Ríkisendurskoðun á að næsta stóra verkefni á sviði ríkisreikningsgerðar hljóti að

felast í gerð hálfsársuppgjörs fyrir ríkissjóð. Sífellt eru gerðar ríkari kröfur til fyrirtækja um upplýsingagjöf um rekstur og fjárhagsstöðu. Ekki síst hefur áherslan verið á að upplýsingar séu lagðar fram oftar og fyrr en áður tíðkaðist. Endurskoðuð reikningsskil eru nú oft lögð fram fljótlega eftir áramót og það verður æ algengara að lögð séu fram endurskoðuð milliuppgjör hálfsárslega eða jafnvel ársfjórðungslega. Það verður að teljast mjög bagalegt að ríkissjóður skuli ekki hafa náð að fylgja eftir þessari þróun heldur sé ríkisreikningur gefinn út hálfu ári eða síðar eftir lok reikningsársins. Til dæmis má nefna að framkvæmd fjárlaga og eftirlit með henni verður óhjákvæmilega ófullkomin liggi ekki fyrir upplýsingar innan hvers fjárlagaárs um raunverulega fjárhagsstöðu stofnana og fjárheimildir þeirra.

Í skýrslunni er vakin athygli á stöðugri aukningu á skuldum ríkissjóðs en þær námu samtals 393 ma.kr. í árslok 1999 og höfðu þá aukist um 11,7 ma.kr. á árinu. Þrátt fyrir að dregið hafi úr ýmsum lántökum ríkissjóðs og afborganir af eldri skuldum séu umtalsverðar, þá hefur það ekki nægt til að vega upp á móti gríðarlegri hækkun lífeyrisskuldbindinga sem ríkissjóður er ábyrgur fyrir. Í árslok 1999 námu lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs 145 ma.kr. og höfðu hækkað um rúma 50 ma.kr. frá 1997 eða um 53% á aðeins tveimur árum. Skýringu á þeirri hækkun má helst rekja til kjarasamninga sem ríkið gerði við ýmis stéttarfélög ríkisstarfsmanna á árunum 1997 og 1998, en auk launahækkana höfðu þeir í för með sér verulega aukin lífeyrisréttindi til handa bæði núverandi og fyrrverandi starfsmönnum ríkisins.

Ríkisendurskoðandi gerir fyrirvara um réttmæti fjárheimilda í áritun sinni á ríkisreikning fyrir árið 1999. Að mati Ríkisendurskoðunar endurspegla þær fjárheimildir sem tilgreindar eru í reikningnum ekki þær heimildir til útgjalda sem Alþingi hefur samþykkt eða sem heimilar eru skv. 2. mgr. 37. gr. laga nr. 88/1997 um fjárreiður ríkissjóðs. Munar þar mestu um að tilgreindar eru sem heimildir tillögur um breytingar á fjárheimildum sem Alþingi á ennþá eftir að fjalla um og samþykkja í lokafjárlögum.

Í þessari skýrslu er birtur samanburður á útgjöldum stofnana og fjárlagaliða við þær fjárheimildir sem í gildi voru á árinu 1999. Ljóst er að margar stofnanir hafa ekki virt fjárheimildir sínar. Enn má finna dæmi um stofnanir sem árum saman hafa komist upp með að virða ekki fjárheimildir. Að mati Ríkisendurskoðun er brýnt að tekið sé á þessu vandamáli. Minnt skal á ábyrgð forstöðumanna og stjórna í þessu sambandi skv. 49. gr. fyrrnefndra laga nr. 88/1997 um fjárreiður ríkisins og 38. gr. laga nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Það er að sjálfsögðu Alþingis að ákveða hvort stofnanir skuli veita meiri og dýrari þjónustu en núverandi fjárheimildir þeirra gera ráð fyrir. Það getur með engum hætti talist eðlileg fjármálastjórn né í samræmi við gildandi lög að samþykkja ár eftir ár viðbótarfjárheimildir til umræddra stofnana löngu eftir að þær hafa stofnað til heimildarlausra útgjalda.

Endurskoðun ríkisreiknings fyrir árið 1999 var að mestu hagað með sama hætti og í fyrra. Áfram var haldið að kanna sérstaklega innra eftirlit stofnana með fjárreiðum og bókhaldi til að sannreyna að skipulag og starfsferlar tryggi öryggi í skráningu fjárhagsupplýsinga og eignavörslu, og að reglum sé fylgt og hagkvæmni gætt við meðferð fjármuna. Þá var lögð sérstök áhersla á að kanna áætlanagerð stofnana og notkun verkefnavísa.

Hægt er að skipta endurskoðun ríkisreiknings í nokkra hluta. Þannig felst endurskoðun á A-hluta ríkisreiknings í stórum dráttum í staðfestingum og afstemmingum á eigna- og skuldaliðum sem tilgreindir eru í efnahagsreikningi ríkissjóðs. Skatttekjur og aðrar tekjur sem tilgreindar eru í rekstrarreikningi ríkissjóðs eru stemmdar af við bókhaldskerfið og skilagreinar frá innheimtumönnum ríkissjóðs. Afskriftir skattkrafna eru athugaðar sérstaklega. Þá felst endurskoðun á A-hluta í athugun á bókhaldi og fjárreiðum þeirra stofnana sem teljast til þessa hluta ríkisreiknings og beinist hún að gjaldaliðum, sértekjum og eignaskráningu. Sumar stofnanir eru endurskoðaðar árlega en aðrar á tveggja, þriggja eða ennþá lengra árabili eftir því hve mikil áhætta er talin felast á mistökum og misferli.

Það hefur verið markmið Ríkisendurskoðunar að allar stofnanir og fjárlagaliðir séu endurskoðaðir ekki sjaldnar en á þriggja ára fresti, en ljóst er að það markmið hefur ennþá ekki náðst. Endurskoðun sem framkvæmd er hjá stofnun getur einnig verið misjafnlega ítarleg. Þannig er í sumum tilvikum staðfest að ársreikningur gefi rétta mynd af rekstri og efnahag, en í öðrum fer jafnframt fram yfirgripsmikil skoðun á innra eftirliti, færslu bókhalds og meðferð fjármuna.

Nefna má að það hefur færst í vöxt að stofnanir í A-hluta ríkisreiknings gefi út ársreikninga sína með áritun um endurskoðun. Ársreikningar vegna ársins 1999 sem áritaðir voru af Ríkisendurskoðun eða löggiltum endurskoðendum í umboði hennar voru 174 talsins sem er umtalsverð fjölgun frá því sem verið hefur. Tilhögun endurskoðunar hjá B-, C-, D- og E-hluta stofnunum og fyrirtækjum er lýst á öðrum stað í þessari skýrslu.

Tafla 1 Fjöldi endurskoðaðra stofnana og fjárlagaliða

	Endurskoðað af Ríkisendurskoðun	Endurskoðað af öðrum	Endurskoðað samtals	Ársreikningar
1999	158	83	241	174
1998	148	85	233	129
1997	146	96	242	109

Efnistök í skýrslunni eru með þeim hætti að á eftir þessum inngangi er fyrst fjallað um afkomu ríkissjóðs og fjárhagsstöðu. Er í því efni horft til síðustu fimm ára og gerð grein fyrir þróun helstu stærða ríkisreiknings á því tímabili.

Þar á eftir eru kaflar um endurskoðun á efnahag ríkissjóðs, tekjum ríkissjóðs og einstökum A-hluta stofnunum og fjárlagaliðum. Endurskoðun stofnana og fyrirtækja í B-, C-, D- og E-hluta ríkisreiknings er því næst gerð að umfjöllunarefni. Þessu næst er fjallað um innra eftirlit, áætlanagerð og verkefnavísa, en athugun á þeim þáttum var gerð að áhersluatriðum við endurskoðun vegna ársins 1999. Loks eru kaflar um fjárheimildir og eftirfylgni vegna fyrri endurskoðana.

2 Afkoma og fjárhagsstaða ríkissjóðs

Óhætt er að fullyrða að afkoma ríkissjóðs hafi verið mjög góð á árinu 1999. Ríkissjóður var rekinn með 23,6 ma.kr. tekjuafgangi sem eru mikil umskipti frá árinu á undan en þá nam tekjuhallinn 8,8 ma.kr. Þá var afkoma ársins mun betri en ráð var fyrir gert í fjárlögum, en í þeim var tekjuafgangur áætlaður 2,4 ma.kr. Tekjuafgangur ríkissjóðs á árinu 1999 nam 10,6% af tekjum ársins, en til samanburðar nam hallinn árið á undan 4,9% af tekjum þess árs. Tekjur ríkissjóðs hækkuðu á milli áranna 1998 og 1999 um 41,8 ma.kr. eða um 23,1%. Útgjaldabreyting á milli sömu ára var hins vegar um 9,4 ma.kr. eða 4,9%.

Við samanburð afkomu ríkissjóðs milli ára er rétt að hafa í huga eftirtalin atriði:

- Í fyrsta lagi seldi ríkissjóður mikið af eignum á árinu 1999 og vegur þar þyngst sala hlutabréfa í Fjárfestingarbanka atvinnulífsins hf., Landsbanka Íslands hf. og Búnaðarbanka Íslands hf. Alls skilaði sala eigna 11,1 ma.kr. í ríkissjóð á því ári, samanborið við 2,5 ma.kr. árið á undan.
- Í öðru lagi voru 4,9 ma.kr. tekjufærðir á árinu 1999 vegna endurmats á virði Landsíma Íslands hf.
- Í þriðja lagi nam gjaldfærsla vegna aukinna lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs 12,9 ma.kr. á árinu 1999, en samsvarandi gjaldfærsla var 22,0 ma.kr. árið 1998.

Áhrifin af þessu þrennu nema samtals um 23 ma.kr. og skýra um tvo þriðju afkomubatans. Þrátt fyrir þetta er ljóst að ríkissjóður hefur notið góðs af þeim hagvexti sem verið hefur í landinu síðustu ár. Skattstofnar ríkissjóðs hafa gefið meira af sér í samræmi við meiri veltu í efnahagslífinu og auknar tekjur fyrirtækja og einstaklinga. Þrátt fyrir að kostnaður ríkissjóðs hafi aukist svo sem vegna launahækkana hefur aðhaldssöm útgjaldastefna stjórnvalda skilað árangri við að halda aftur að vexti ríkisútgjalda.

Það hlýtur hins vegar að vera nokkuð áhyggjuefni að á sama tíma og afkoma ríkissjóðs hefur aldrei verið betri, halda skuldir ríkissjóðs áfram að vaxa. Heildarskuldir ríkissjóðs námu þannig tæpum 393 ma.kr. í árslok 1999 og höfðu hækkað um 11,7 ma.kr. frá árinu á undan. Hækkun skulda stafar fyrst og fremst af aukningu lífeyrisskuldbindinga sem ríkissjóður ábyrgist. Að vísu hafa stjórnvöld notað það svigrúm sem betri afkoma ríkissjós hefur skapað til að greiðar niður skuldir í stað þess að auka útgjöldin í takt við auknar tekjur, en það hefur samt sem áður ekki nægt til að vega upp á móti gríðarlegri hækkun

lífeyrisskuldbindinga á undanförnum árum. Nánar er fjallað um þróun og horfur vegna lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs á öðrum stað í skýrslunni.

Bókfærður höfuðstóll (eigið fé) í ríkisreikningi sýnir mismun á annars vegar peningalegum eignum og eignarhlutum ríkissjóðs í ríkisfyrirtækjum og hlutafélögum, og hins vegar skuldum ríkissjóðs. Segja má að neikvæður höfuðstóll jafngildi ráðstöfun á framtíðartekjum ríkissjóðs. Í árslok 1999 var höfuðstóll ríkissjóðs neikvæður um 172 ma.kr. og hafði lækkað um tæpa 25 ma.kr. frá árinu 1998. Batinn skýrist af góðri rekstrarafkomu á árinu 1999.

Endurmat á efnahagsreikningi ríkissjóðs er fært beint á höfuðstól en ekki í rekstrarreikning eins og tíðkast í reikningsskilum fyrirtækja. Endurmatsbreytingar sem ekki koma fram í rekstrarreikningi geta þannig haft veruleg áhrif á fjárhagsstöðu ríkissjóðs á hverjum tíma.

Breyting á höfuðstól frá ári til árs gefur lesendum ríkisreiknings all góða mynd af þróun fjárhagsstöðu ríkissjóðs frá einu uppgjörstímabili til annars. Höfuðstóll ríkissjóðs breyttist þannig á árinu 1999:

Tafla 2 Höfuðstóll ríkissjóðs (A-hluta) 1999

Í m.kr.		
Staða í ársbyrjun		(196.420)
Endurmat:		
Veltufjármunir	1.292	
Langtímakröfur	3.166	
Langtímaskuldir	(11.597) [1]	
Endurmat v/peningalegra liða, nettó	(7.139)	
Endurmat hlutabréfa og stofnfé	8.320 [2]	
Breyting v. endurmats efnahagsliða		1.181
Tekjujöfnuður		23.630
Staða í árslok		(171.609)

1) Þar af 9,6 ma.kr. vegna lífeyrisskuldbindinga
2) Þar af 4,8 ma.kr. vegna Íbúðalánasjóðs

Eins og fram kemur hér að ofan bætir endurmat veltufjármuna og langtímakrafna peningalegu stöðuna um 4,5 ma.kr. en á móti kemur endurmat langtímaskulda sem eykur skuldastöðuna um 11,6 ma.kr. Þannig hafði endurmat peningalegra eigna og skulda í för með sér lækkun á peningalegri stöðu ríkissjóðs um 7,1 ma.kr. Á móti þessu kemur svo endurmat á eignahluta ríkissjóðs í ríkisfyrirtækjum og hlutabréfaeignum til hækkunar að fjárhæð 8,3 ma.kr. Endurmat efnahagsliða olli þannig 1,2 ma.kr. lækkun á höfuðstól ríkissjóðs á árinu 1999.

Þróun ríkisfjármála frá 1995

Í þeim töflum sem á eftir koma er sýnd þróun ýmissa stærða úr ríkisreikningi síðustu fimm árin. Í því sambandi ber að hafa hugfast að reikningsskilaðferðum sem notaðar eru við gerð ríkisreiknings var breytt frá og með árinu 1998 í kjölfar nýrra laga um fjárreiður ríkissjóðs. Hafði það m.a. þau áhrif að ýmsir liðir hækkuðu bæði tekna- og gjaldamegin í rekstrarreikningi, auk þess sem bókfært verðmæti eignahluta ríkissjóðs í stofnunum og fyrirtækum utan hans hækkaði. Breytingar þessar höfðu hins vegar ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs. Bókfærðar tekjur ríkissjóðs hækkuðu um 95% og gjöld um 54% á síðustu fimm árum. Bókfærðar eignir ríkissjóðs hafa á sama tíma hækkað um 108% en skuldir hins vegar aðeins um 19%. Í skýrslu um endurskoðun ríkisreikning fyrir árið 1998 er lýst nánar þeim áhrifum sem breyttar reikningsskilaaðferðir höfðu á niðurstöðutölur ríkisreiknings fyrir það ár.

Tafla 3 Rekstur og efnahagur ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Tekjur*	*Gjöld*	*Tekjuafgangur (tekjuhalli)*	*Eignir*	*Skuldir*	*Eigið fé*
1999	222.633	199.002	23.631	221.048	392.657	(171.609)
1998	180.846	189.636	(8.789)	184.502	380.921	(196.420)
1997	144.828	134.586	10.242	136.007	367.400	(231.394)
1996	128.281	136.978	(8.697)	115.057	353.723	(238.666)
1995	114.190	129.356	(15.166)	106.504	330.776	(224.272)

Efnahagsreikningur ríkissjóðs sýnir stöðu veltufjármuna, langtímakrafna og eignarhluta í fyrirtækjum sem ríkið á hlut í. Varanlegir rekstrarfjármunir, t.d. fasteignir, bifreiðar, áhöld og tæki, eru hins vegar ekki eignfærðir í reikningsskil ríkissjóðs, heldur er kaupverð þeirra að fullu fært til gjalda á því ári sem þeirra er aflað. Í árslok 1999 nam verðmæti allra bókfærðra eigna ríkissjóðs sem færðar eru í efnahagsreikningi 221 ma.kr. Efnahagsreikningurinn sýnir ennfremur stöðu allra skulda sem ríkissjóður hefur stofnað til, en þær námu í árslok 1999 samtals 393 ma.kr. Mismunur eigna og skulda svarar til bókfærðs eigin fjár (höfuðstóls) ríkissjóðs og var það þannig neikvætt um 172 ma.kr. í árslok 1999. Ástæða þess að neikvæð staða eigin fjár lækkaði umtalsvert á árinu 1998 skýrist af eignum að verðmæti 51 ma.kr. sem voru færðar upp í efnahagsreikning ríkissjóðs í byrjun þess árs. Hins vegar hefur góð afkoma ríkissjóðs á árinu 1999 orðið til þess að neikvæð staða eigin fjár lækkaði enn frekar á því ári.

Langtímakröfur

Á eignahlið efnahagsreikningsins eru það langtímakröfur, eignarhlutir í fyrirtækjum og óinnheimtar ríkistekjur sem vega þyngst. Langtímakröfur ríkissjóðs námu 69,3 ma.kr. í árslok 1999. Einkum er hér um að ræða lán til ýmissa ríkisfyrirtækja og lánastofnana í B- og C-hluta ríkisreiknings, t.d. vegna flugstöðvar

á Keflavíkurflugvelli, Lánasjóðs íslenskra námsmanna, Íbúðalánasjóðs og Byggðastofnunar. Frá 1996 hafa nýjar lántökur og afborganir sem innheimtast af eldri lánum nokkurn veginn haldist í hendur.

Tafla 4 Langtímakröfur ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Ný lán*	*Afborganir*	*Endurmat*	*Staða í árslok*
1999	10.375	(8.823)	3.056	69.347
1998	7.809	(10.209)	1.860	64.738
1997	9.012	(8.841)	1.446	65.278
1996	12.865	(14.168)	902	63.661
1995	17.326	(8.608)	(38)	64.063

Eignarhlutir í fyrirtækjum og stofnunum

Bókfært verðmæti eignarhluta ríkissjóðs í fyrirtækjum og stofnunum nam 68,4 ma.kr. í árslok 1999. Stærstu eignahlutar voru í Seðlabanka Íslands en hann var bókfærður á 14,2 ma.kr., í Landsvirkjun á tæpa 13,0 ma.kr., í Landssíma Íslands hf. á 7,6 ma.kr., í Íbúðalánasjóði á 5,5 ma.kr., Nýsköpunarsjóði atvinnulífsins á 5,2 ma.kr., Landsbanka Íslands hf. á 5,0 ma.kr. og Búnaðarbanka Íslands hf. á 3,2 ma.kr. Þess skal getið að eignarhlutar ríkissjóðs í fyrirtækjum og stofnunum voru almennt ekki færðir til eignar í ríkisreikning fyrr en á árinu 1998.

Tafla 5 Eignarhlutar ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Kaup*	*Sala*	*Hagnaður (tap)*	*Endurmat og niðurfærsla*	*Staða í árslok*
1999	165	(6.430)		8.318	68.393
1998	3.641	(7.733)	2.071	37.536	66.340
1997	18.221	(2.250)	56	(479)	30.825
1996	7.898	(128)	12	13	15.276
1995	309	(154)		(67)	7.481

Óinnheimtar ríkistekjur

Óinnheimtar ríkistekjur námu 46,5 ma.kr. í árslok 1999. Fram til ársins 1998 voru afskrifaðar kröfur dregnar frá bókfærðum tekjum ársins, en hafa verið færðar til gjalda í ríkisreikningi frá og með 1998. Í töflunni að neðan hafa tekjutölur fyrir 1995 - 1997 verið leiðréttar með tilliti til þessa.

Tafla 6 Óinnheimtar ríkistekjur 1995 - 1999

Í m.kr.	*Tekjur ársins*	*Innheimtar tekjur*	*Afskriftir og efnahagsfærslur*	*Staða í árslok*
1999	206.555	(190.064)	(4.542)	46.544
1998	176.801	(163.582)	(4.758)	34.595
1997	139.812	(132.514)	(4.531)	26.137
1996	132.096	(128.154)	(3.909)	23.370
1995	120.082	(114.514)	(5.892)	23.337

Hreint veltufé

Hreint veltufé eru veltufjármunir að frádregnum skammtímaskuldum. Hreint veltufé ríkissjóðs nam 27,1 ma.kr. í árslok 1999. Greiðslustaða ríkissjóðs hefur batnað eins og veltufjárhlutfallið sýnir.

Tafla 7 Veltufjármunir og skammtímaskuldir ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Veltufjármunir*	*Skammtímaskuldir*	*Hreint veltufé*	*Veltufjárhlutfall*
1999	81.815	54.722	27.093	1,5
1998	60.599	58.052	2.547	1,0
1997	46.041	61.388	(15.347)	0,8
1996	43.970	57.504	(13.534)	0,8
1995	41.640	55.834	(14.194)	0,7

Varanlegir rekstrarfjármunir

Eins og áður segir hafa varanlegri rekstrarfjármunir ekki verið færðir til eignar í efnahagsreikningi ríkissjóðs. Hins vegar hefur um nokkurra ára skeið verið unnið að því að taka saman heildstæða eignaskrá yfir varanlega rekstrarfjármuni ríkisins og birta upplýsingar úr henni í séryfirliti með ríkisreikningi. Í ríkisreikningi fyrir árið 1999 kemur fram að bókfært verðmæti eigna sem skráðar eru í eignaskrá hafi numið 11,5 ma.kr. Sundurliðun er sýnd í neðangreindri töflu, en tekið skal fram að heildstæðar upplýsingar um verðmæti fasteiga í eigu ríkissjóðs liggja ekki fyrir. Ætla má að verðmæti fasteigna ríkissjóðs hlaupi á milljarðatugum. Sundurliðun eignaflokka má finna í séryfirliti 3 sem fylgir ríkisreikningi.

Tafla 8 Varanlegir rekstrarfjármunir ríkissjóðs (A-hluta) árið 1999

Í m.kr.	*Kaup ársins*	*Endurmat ársins*	*Afskriftir ársins*	*Verðmæti í árslok*
Hús- og skrifstofubúnaður	628	6	(391)	1.506
Áhöld og tæki	221	49	(131)	764
Lækninga- og rannsóknatæki	2.357	104	(648)	3.483
Skip og flugvélar	151	260	(306)	3.914
Bifreiðar	184	32	(117)	940
Vinnuvélar og tæki	97	74	(84)	551
Aðrar eignir	19	6	0	313
	3.658	531	(1.678)	11.472

Langtímaskuldir

Langtímaskuldir ríkissjóðs fara stöðugt hækkandi, sérstaklega vegna mikillar aukningar lífeyrisskuldbindinga eins og áður er komið fram. Langtímaskuldir ríkissjóðs námu þannig 340 ma.kr. í árslok 1999. Taflan að neðan sýnir þróun langtímaskulda frá árinu 1995, en þær hafa hækkað um 62 ma.kr. frá þeim tíma.

Tafla 9 Langtímaskuldir ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Ný lán*	*Afborganir*	*Endurmat*	*Staða í árslok*
1999	40.117	(40.870)	11.597	340.131
1998	47.138	(40.003)	13.812	329.287
1997	28.679	(24.363)	4.533	308.336
1996	57.881	(43.733)	7.359	299.489
1995	33.695	(15.395)	13.877	277.981

Taflan að neðan sýnir þróun annarra landtímaskulda ríkissjóðs en lífeyrisskuldbindinga á undanförnum árum. Þær námu samtals 194,9 ma.kr. í árslok 1999, en síðustu tvö árin hafa þessar skuldir verið greiddar nokkuð niður. Hlutfall innlendra skulda hækkaði úr um 35% árið 1995 í um 39% árið 1999, en hlutfall erlendra skulda lækkað að sama skapi úr um 65% árið 1995 í um 61% árið 1999.

Tafla 10 Langtímaskuldir ríkissjóðs (A-hluta) án lífeyrisskuldbindinga 1995 - 1999

Í m.kr.	*Ný lán*	*Afborganir*	*Endurmat*	*Staða í árslok*
1999	27.244	(38.454)	1.998	194.930
1998	25.140	(37.538)	3.122	204.142
1997	24.683	(23.443)	3.084	213.418
1996	54.278	(42.795)	1.029	209.095
1995	30.022	(14.676)	(508)	196.582

Taflan að neðan sýnir breytingar sem orðið hafa á lífeyrisskuldbindingum ríkissjóðs á hverju ári frá 1995 og stöðu þeirra í lok árs. Gríðarleg hækkun varð á lífeyrisskuldbindingum á árinu 1998, aðallega vegna breytinga á launakerfi ríkisins sem fólu í sér að fastar aukagreiðslur af ýmsu tagi voru felldar inn í föst mánaðarlaun. Reglur um lífeyrisgreiðslur meirihluta ríkisstarfsmanna kveða á um að lífeyrir skuli reiknast sem ákveðið hlutfall fastra launa eftirmanns og því hafði þessi breyting víðtækar afleiðingar á skuldastöðu ríkissjóðs þar sem lífeyrisskuldbindingar hækkuðu um 30,2 ma.kr. á milli ára eða nærfellt 32%. Til samanburðar má geta þess að launagjöld ríkisins hækkuðu á sama tíma um 9,4 ma.kr. sem svarar til 23,2% hækkunar frá árinu áður. Breytingar á kjarasamningum ríkisstarfsmanna fólu því í sér nálægt 40 ma.kr. áhrif á ríkisfjármálin á árinu 1998.

Tafla 11 Lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Nýjar á árinu*	*Greitt*	*Endurmat*	*Staða í árslok*
1999	12.873	(2.416)	9.599	145.201
1998	21.998	(2.465)	10.690	125.145
1997	3.996	(920)	1.449	94.918
1996	3.603	(938)	6.330	90.394
1995	3.673	(719)	14.385	81.399

Eigið fé

Í töflunni að neðan er sýnd þróun bókfærðs eigin fjár (höfuðstóls) ríkissjóðs undanfarin fimm ár. Áður hefur komið fram að neikvæð staða eigin fjár lækkaði árið 1998 vegna endurmats eignarhluta í fyrirtækjum.

Tafla 12 Eigið fé ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Endurmat*	*Tekjujöfnuður*	*Staða í árslok*
1999	1.180	23.631	(171.608)
1998	43.764	(8.789)	(196.419)
1997	(2.971)	10.242	(231.394)
1996	(5.696)	(8.697)	(238.665)
1995	(13.788)	(15.166)	(224.272)

Sjóðstreymi

Eins og almennt tíðkast við gerð reikningsskila er ríkissjóður gerður upp á rekstargrunni, en í því felst að allar tekjur sem falla til á árinu og öll gjöld sem stofnað var til á árinu færast í rekstrarreikning óháð því hvort tekjur séu óinnheimtar og gjöld ógreidd í árslok. Yfirliti um sjóðstreymi sem er hluti ríkisreikningsins er m.a. ætlað að veita upplýsingar um greiðsluhreyfingar ársins. Sjóðstreymið sýnir handbært fé frá rekstri, en það eru þeir fjármunir sem rekstur ríkissjóðs á árinu skilar eftir að tekið hefur verið tillit til reiknaðra rekstrarliða sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi og breytinga á rekstrartengdum eignum og skuldum. Handbært fé frá rekstri svarar þannig til þess sem kalla má greiðsluafkomu ríkissjóðs. Á árinu 1999 skilað rekstur ríkissjóðs 17,0 ma.kr. í handbæru fé. Árið 1998 nam handbært fé frá rekstri hins vegar 11,7 ma.kr. Talsverður munur er ævinlega á tekjuafgangi og handbæru fé frá rekstri ekki síst vegna mikilla gjaldfærðra lífeyrisskuldbindinga, en sú gjaldfærsla hefur ekki áhrif á það handbæra fé sem rekstur ársins skilar.

Tafla 13 Handbært fé frá rekstri 1995 - 1999

Í m.kr.	*Tekjuafgangur (tekjuhalli)*	*Handbært fé frá rekstri*
1999	23.631	17.015
1998	(8.789)	11.657
1997	10.242	1.630
1996	(8.697)	(10.628)
1995	(15.166)	(5.172)

Á árabilunum 1995 - 1997 var ekki gert sjóðstreymi fyrir A-hluta ríkissjóðs og er því hér um að ræða að hluta til áætlaðar fjárhæðir fyrir þau ár.

Lánsfjárjöfnuður

Í umfjöllun um ríkisfjármál ber hugtökin lánsfjárjöfnuð, lánsfjárþörf og lánsfjárafgang jafnan á góma. Lánsfjárjöfnuður getur bæði verið jákvæður og neikvæður. Lánsfjárþörf er neikvæður lánsfjárjöfnuður og er notuð til að lýsa þörf ríkissjóðs fyrir lánsfé til að fjármagna greiðsluhalla, nýjar lánveitingar umfram innheimtar afborganir, greiðslu afborgana af skuldum og breytingu á handbæru fé. Lánsfjárafgangur er hins vegar jákvæður lánsfjárjöfnuður og er mælikvarði á hversu mikið fé ríkissjóður hefur til ráðstöfunar til að greiða niður skuldir á árinu.

Rétt er að fram komi að lánsfjárjöfnuður byggir á greiðsluhreyfingum þannig að einungis lánahreyfingar sem hafa áhrif á sjóðstöðu ríkissjóðs eru teknar með. Hækkun reiknaðra skuldaliða eins og lífeyrisskuldbindinga hefur ekki áhrif á lánsfjárjöfnuðinn.

Tafla 14 Lánsfjárjöfnuður ríkissjóðs (A-hluta) 1995 - 1999

Í m.kr.	*Lántökur*	*Afborganir*	*Lántökur umfram afborganir*	*Lækkun (hækkun) á handbæru fé*	*Lánsfjárþörf (lánsfjár-afgangur)*
1999	61.613	(78.250)	(16.637)	(2.482)	(19.119)
1998	71.021	(80.531)	(9.510)	(7.316)	(16.826)
1997	89.943	(92.592)	(2.649)	(176)	(2.825)
1996	121.302	(110.229)	11.073	888	11.961
1995	78.549	(61.572)	16.977	1.482	18.459

Tafla 15 Rekstrarreikningur ríkissjóðs (A-hluta)

Í m.kr.	1999	1998	Breyt.	%
Tekjur				
Skatttekjur:				
Skattar á tekjur einstaklinga	37.987	32.302	5.685	17,6
Skattar á tekjur lögaðila	9.126	7.155	1.971	27,5
Aðrir skattar á tekjur	5.930	3.287	2.643	80,4
Tryggingagjöld	17.787	16.088	1.699	10,6
Eignarskattar	8.450	7.788	662	8,5
Virðisaukaskattur	70.020	59.282	10.738	18,1
Vörugjöld og aðrir sértækir veltuskattar	30.804	28.425	2.379	8,4
Aðrir skattar á vöru og þjónustu	7.209	6.555	654	10,0
Aðrir skattar	483	336	147	43,8
Skatttekjur samtals	187.796	161.220	26.578	16,5
Rekstrartekjur:				
Arðgreiðslur	2.733	2.331	402	17,2
Vextir og aðrar eignatekjur	9.269	8.456	813	9,6
Neyslu- og leyfisgjöld	4.873	4.277	596	13,9
Sektir	589	517	72	13,9
Rekstrartekjur samtals	17.465	15.581	1.883	12,1
Sala eigna	11.140	2.471	8.669	350,8
Fjármagnstilfærslur	0	340	(340)	(100,0)
Fjárframlög	1.294	1.235	59	4,8
Endurmat á virði ríkisfyrirtækja	4.938	0	4.938	
Tekjur samtals	222.633	180.847	41.786	23,1
Gjöld				
Æðsta stjórn ríkisins	1.876	1.475	401	27,2
Forsætisráðuneyti	1.689	1.133	556	49,1
Menntamálaráðuneyti	21.368	19.801	1.567	7,9
Utanríkisráðuneyti	3.635	3.295	340	10,3
Landbúnaðarráðuneyti	9.346	8.751	595	6,8
Sjávarútvegsráðuneyti	2.505	2.317	188	8,1
Dóms- og kirkjumálaráðuneyti	10.797	9.503	1.294	13,6
Félagsmálaráðuneyti	11.483	10.513	970	9,2
Heilbrigðis- og tryggingamálar.	72.621	62.407	10.214	16,4
Fjármálaráðuneyti	30.431	38.890	(8.459)	(21,8)
Samgönguráðuneyti	11.908	10.151	1.757	17,3
Iðnaðarráðuneyti	1.853	1.524	329	21,6
Viðskiptaráðuneyti	1.278	1.136	142	12,5
Hagstofa Íslands	330	288	42	14,6
Umhverfisráðuneyti	2.550	2.488	62	2,5
Fjármagnskostnaður	15.332	15.964	(632)	(4,0)
Gjöld samtals	199.002	189.636	9.366	4,9
Tekjuafgangur (tekjuhalli)	23.631	(8.789)	32.420	(368,9)

Tafla 16 Efnahagsreikningur ríkissjóðs (A-hluta)

Í m.kr.	1999	1998	Breyt.	%
Eignir				
Langtímakröfur og áhættufjármunir:				
Veitt löng lán	69.347	64.739	4.608	7,1
Næsta árs afborganir fluttar á skammtímakröfur	(7.316)	(7.176)	(140)	2,0
Fyrirfram greitt upp í langtímakostnað	7.863	0	7.863	
Hlutabréf og stofnfjárframlög	68.393	66.340	2.053	3,1
Langtímakröfur og áhættufjármunir samtals	138.288	123.903	4.468	3,6
Veltufjármunir:				
Vöru- og efnisbirgðir	791	638	153	24,0
Óinnheimtar ríkistekjur	46.551	34.595	11.956	34,6
Skammtímakröfur, aðrar	11.804	5.146	6.658	129,4
Næsta árs afborganir af veittum löngum lánum	7.316	7.176	140	2,0
Handbært fé, nettó	15.354	13.044	2.310	17,7
Veltufjármunir samtals	81.815	60.599	21.217	35,0
Eignir samtals	220.103	184.502	25.685	13,9
Skuldir og höfuðstóll				
Höfuðstóll:				
Höfuðstóll í ársbyrjun	(196.420)	(231.394)	34.974	(15,1)
Endurmat	1.180	43.764	(42.584)	(97,3)
Tekjujöfnuður	23.631	(8.789)	32.420	(368,9)
Höfuðstóll í árslok	(171.609)	(196.420)	24.809	(12,6)
Lífeyrisskuldbindingar	145.201	125.145	20.056	16,0
Langtímaskuldir:				
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	20.884	18.071	2.813	15,6
Tekin löng innlend lán	76.794	86.825	(10.031)	(11,6)
Tekin löng erlend lán	118.136	117.318	818	0,7
Næsta árs afborganir fluttar á skammtímaskuldir	(24.026)	(24.489)	463	(1,9)
Langtímaskuldir samtals	191.788	197.724	(5.937)	(3,0)
Skammtímaskuldir:				
Krafa á ríkistekjur	1.167	1.221	(54)	(4,4)
Ógreidd gjöld (án vaxta)	6.713	5.153	1.560	30,3
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	4.251	4.965	(714)	(14,4)
Tekin stutt lán	10.153	15.580	(5.427)	(34,8)
Aðrar skammtímaskuldir	8.411	6.645	1.766	26,6
Næsta árs afborganir langtímaskulda	24.026	24.489	(463)	(1,9)
Skammtímaskuldir samtals	54.722	58.052	(3.331)	(5,7)
Skuldir samtals	391.711	380.921	35.597	9,3
Skuldir og höfuðstóll samtals	220.103	184.502	2.759	1,5

Tafla 17 Sjóðstreymi ríkissjóðs (A-hluta)

Í m.kr.	1999	1998	Breyt.	%
Rekstrarhreyfingar:				
Tekjujöfnuður	23.631	(8.789)	32.420	(368,9)
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé:				
Lífeyrisskuldbindingar	10.457	19.535	(9.078)	(46,5)
Afföll af teknum lánum	3.734	2.903	831	28,6
Áfallin ógjaldfallin vaxtagjöld langtímaskulda	2.813	2.412	401	16,6
Söluhagnaður af eignum	(10.459)	(2.078)	(2.025)	97,4
Tekjufærsla v/Landsíma Íslands hf.	(4.938)		(4.938)	
Annað		(251)	251	(100,0)
	25.238	13.732	17.862	130,1
Breyting rekstrartengdra eigna og skulda:				
Afskrifaðar skattkröfur	4.542	4.776	(4.776)	(100,0)
Viðskiptakröfur	(17.518)	(9.163)	(2.958)	32,3
Viðskiptaskuldir	4.752	2.312	1.515	65,5
Handbært fé frá rekstri	17.015	11.657	11.643	99,9
Fjárfestingarhreyfingar:				
Lánveitingar	(6.342)	(9.871)	3.456	(35,0)
Afborganir veittra lána	8.907	13.046	(4.172)	(32,0)
Fyrirfram greitt upp í langtímakostnað	(7.754)	0	(7.754)	
Kaup hlutabréfa og eiginfjárframlög	(152)	(1.265)	1.120	(88,5)
Sala hlutabréfa og eignarhluta	11.180	6.150	(1.160)	(18,9)
Fjárfestingarhreyfingar samt.	(5.839)	8.060	(8.510)	(105,6)
Fjármögnunarhreyfingar:				
Lántökur	22.509	26.821	(9.739)	(36,3)
Afborganir lána	(42.881)	(39.221)	1.768	(4,5)
Gengismunur og endurmat sjóðs- og bankareikninga	(172)	1.174	(1.346)	(114,7)
Fjármögnunarhreyfingar samt.	(20.544)	(11.226)	(9.317)	83,0
Breyting handbærs fjár	2.310	8.491	(6.183)	(72,8)
Handbært fé í ársbyrjun	13.044	4.553	8.491	186,5
Handbært fé í árslok	15.354	13.044	2.308	17,7

3 Efnahagur ríkissjóðs

Í þessum kafla er fjallað um endurskoðun á efnahag A-hluta ríkissjóðs vegna ársins 1999. Fyrst er vikið að handbæru fé, skammtímakröfum og skammtímaskuldum. Því næst er fjallað um langtímakröfur, bæði þær sem flokkast sem endurlán og þær sem fjármálaráðuneytið hefur sjálft umsjón með og bókfærð eru beint hjá Ríkisbókhaldi. Fjallað er um afskriftir krafna, annarra en skattkrafna, og afskriftareikning ríkissjóðs. Loks er gerð grein fyrir langtímaskuldum ríkissjóðs.

Handbært fé

Handbært fé ríkissjóðs og ríkisstofnana í A-hluta nam alls 15,4 ma.kr. í árslok 1999, en var 13 ma.kr. í árslok 1998. Ríkisendurskoðun gerði sjóðstalningu hjá ríkisféhirði í ársbyrjun 2000. Mestur hluti handbærs fjár ríkissjóðs er á bankareikningum hjá Seðlabanka Íslands.

Bankareikningar höfðu verið stemmdir af miðað við stöðu bankayfirlits í árslok 1999. Afstemmingar tóku ekki tillit til færslna sem höfðu verið vaxtadagsettar yfir á árið 1999. Ríkisendurskoðun fór yfir bankaafstemmingarnar og gerði ekki neinar athugasemdir.

Óinnleystir tékkar frá árunum 1996 til 1998 námu um 30 m.kr. í árslok 1999. Dregið hefur úr útgáfu tékka hjá ríkissjóði á undanförnum árum eftir að farið var að greiða vélrænt inn á bankareikninga viðtakenda. Þrátt fyrir það er enn mikil tékkaútgáfa hjá ríkisféhirði. Neðangreind tafla sýnir óinnleysta tékka hjá ríkisféhirði frá árunum 1996 til 1998.

Tafla 18 Fjárhæð óinnleystra tékka 1996-1998

í þús. kr. HLR.	HLR.nr	1996	1997	1998	Samtals
Launatékkar	25.041	218	256	261	736
Barnabótatékkar	25.033	14.446	5.457	9.029	28.932
		14.664	5.713	9.290	29.668

Í töflunni kemur fram fjárhæð óinnleystra tékka á þremur hlaupareikningum. Tékkareikningurinn vegna útgreiðslu barnabóta er langstærsti liðurinn eða alls 29 m.kr. Þá koma óinnleystir launatékkar að fjárhæð 736 þús.kr. Mest er frá árinu 1996 eða 14,7 m.kr.

Skammtímakröfur

Skammtímakröfur að frátöldum óinnheimtum ríkissjóðstekjum námu 11,8 ma.kr. í árlok 1999 og hækkuðu um 6,7 ma.kr. frá 1998. Í þessari fjárhæð eru hvorki næsta árs afborganir af veittum lánum né óinnheimtar ríkistekjur og greiðslufrestur virðisaukaskatts í tolli.

Tafla 19 Skammtímakröfur ríkissjóðs

Í m.kr.	1999	1998	Breyt.	%
Kröfur v/sölu hlutafjár í ríkisbönkum	5.523	0	5.523	-
Veitt stutt lán	1.006	80	926	-
Aðrar skammtímakröfur	5.275	5.066	209	4,1%
	11.804	5.146	6.658	4,10%
Óinnheimtar ríkistekjur	46.551	34.595	11.956	34,6%
Samtals	58.355	39.741	18.614	46,8%

Í ofangreindri töflu kemur fram að útistandandi kröfur A-hluta stofnana hækkuðu um 18,6 ma.kr. milli ára eða 47%. Umtalsverð aukning þessara krafna skýrist að mestu af hækkun óinnheimtra ríkistekna en þær hækkuðu um tæplega 12 ma.kr. eða 35% þrátt fyrir að beinar afskriftir skattkrafna hafi numið um 4,5 ma.kr á árinu 1999. Hækkun óinnheimtra ríkistekna skýrist að mestu af veltu-breytingum og mikilli tekjuaukningu ríkisins.

Kröfur vegna sölu hlutafjár að fjárhæð um 5,5 ma.kr. eru vegna sölu á hluta af hlutabréfum ríkissjóðs í Búnaðarbanka Íslands hf. og Landsbanka Íslands hf. í desember 1999 en hlutaféð var ekki greitt fyrr en á árinu 2000. Aukning veittra stuttra lána skýrist af uppgjöri við Landsíma Íslands hf. vegna endurmats eigna. Hluti af uppgjörinu fólst í útgáfu skuldabréfs að fjárhæð 1 ma.kr., en ekki hefur enn verið gengið frá því. Aðrar skammtímakröfur námu 5,3 ma.kr. í árslok 199-9. Hér er að mestu um að ræða almenna viðskiptareikninga A-hluta stofnana en

einnig skuldaviðurkenningar vegna aðflutningsgjalda og virðisaukaskatts í tolli. Í nokkrum tilvikum eru gerðar athugasemdir um að bæta þurfi innheimtu á viðskiptakröfum.

Skammtímaskuldir

Skammtímaskuldir ríkissjóðs í heild námu 54,7 ma.kr. í árslok 1999 og voru þær 3,3 ma.kr. lægri en í árslok 1998. Stærsti liðurinn eru áætlaðar afborganir langtímalána að fjárhæð 24 ma.kr. Neðangreind tafla sýnir sundurliðun skammtímaskulda.

Tafla 20 Skammtímaskuldir ríkissjóðs

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Krafa á ríkistekjur	1.167	1.221	(54)	(4,4%)
Ógreidd gjöld	6.713	5.153	1.560	30,3%
Áfallnir, ógjaldfallnir vextir	4.251	4.965	(714)	(14,4%)
Tekin stutt lán	10.153	15.580	(5.427)	(34,8%)
Aðrar skammtímaskuldir	8.411	6.645	1.766	26,6%
Næsta árs afborganir langtímalána	24.026	24.489	(463)	(1,9%)
Samtals	54.722	58.052	(3.330)	(5,7%)

Krafa á ríkistekjur nam 1,2 ma.kr. í árslok 1999 sem er heldur lægri fjárhæð en árið á undan. Hér eru um að ræða skuld ríkissjóðs við ýmsa aðila sem njóta markaðra tekna og annarra rekstrartekna. Liðurinn ógreidd gjöld nam 6,7 ma.kr. í árslok. Hækkunin var 1,6 ma.kr. frá fyrra ári eða 30%. Meðal liða má nefna skuld vegna kaupa ríkissjóðs á húseignum Sjúkrahúss Reykjavíkur að fjárhæð 1,6 ma.kr.

Áfallnir ógjaldfallnir vextir námu 4,3 ma.kr. í árslok. Þetta eru vextir sem koma til greiðslu innan eins árs. Staðan lækkaði um 0,7 ma.kr. frá árinu á undan. Tekin stutt lán eru að mestu ríkisvíxlar sem lækkuðu verulega á árinu 1999. Síðar í skýrslunni er umfjöllun um ríkisvíxla.

Aðrar skammtímaskuldir hækkuðu um 1,8 ma.kr. frá fyrra ári og námu alls 8,4 ma.kr. í árslok. Þessi liður samanstendur af skuldum á almennum viðskiptareikningum. Stærsti liðurinn er afdregin staðgreiðsla af launum að fjárhæð 2,7 ma.kr. Þá má nefna ógreiddan fjármagnstekjuskatt að fjárhæð 1,1 ma.kr.

Langtímakröfur

Stærsti hluti langtímakrafna ríkissjóðs er færður í bókhald vegna svokallaðra „endurlána ríkissjóðs" hjá Lánasýslu ríkisins en einnig er stór hluti þeirra hjá Ríkisbókhaldi. Auk þess eru nokkrar langtímakröfur færðar beint hjá A-hluta stofnunum.

Tafla 21 Langtímakröfur ríkissjóðs, heildaryfirlit

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða í ársbyrjun	64.739	65.278	(540)	(0,8%)
Ný lán á árinu	10.375	7.810	2.565	32,8%
Afborganir	(8.823)	(10.209)	1.386	(13,6%)
Endurmat ársins	3.056	1.859	1.197	64,4%
Staða í árslok	69.347	64.739	4.608	7,1%

Lán sem ríkissjóður hefur veitt hækkuðu um 7% á árinu 1999. Nýjar lánveitingar námu 10 ma.kr. en voru tæplega 8 ma.kr. árið á undan. Lánveitingar vegna endurlána námu rúmlega 6 ma.kr. Afborganir lána á árinu 1999 voru 1,4 ma.kr. lægri en árið 1998. Hafa ber í huga að framangreindar fjárhæðir og stöðutölur eru sýndar eftir að fjárhæðir á afskriftarreikningi hafa verið dregnar frá. Hækkun endurmats skýrist af meiri verðbólgu 1999 en 1998 og gengisbreytingum þeirra lána sem eru í erlendri mynt.

Kröfur vegna endurlána

Innlend endurlán eru í umsjá Lánasýslu ríkisins. Ríkisendurskoðun fór yfir allar nýjar lánveitingar og bar saman við heimildir fjárlaga og heimildarbréf fjármálaráðuneytisins. Ekki voru gerðar athugasemdir við lánveitingarnar. Þá voru niðurstöður úr lánakerfi vegna endurlána bornar saman við fjárhagsbókhald.

Tafla 22 Kröfur vegna endurlána ríkissjóðs

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða í ársbyrjun	36.076	39.239	(3.163)	(8,1%)
Ný lán á árinu	6.116	4.368	1.748	40,0%
Afborganir	(5.496)	(7.795)	2.299	(29,5%)
Endurmat ársins	1.888	264	1.624	-
Staða í árslok	38.584	36.076	2.508	7,0%

Kröfur vegna endurlána námu alls 38,6 ma.kr í árslok 1999 samanborið við 36,1 ma.kr. árið 1998. Hækkun endurmats var veruleg á árinu 1999. Skýrist hún af því að meirihluti lánanna er í bandaríkjadollurum en gengi dollarans hækkaði verulega á árinu 1999. Einnig hækkuðu verðtryggð lán meira vegna

meiri verðbólgu það ár. Ný lán á árinu 1999 voru 6,1 ma.kr. samanborið við 4,4 ma.kr. árið á undan. Árinu 1999 var mest lánað til Lánasjóðs íslenskra námsmanna eða 3,1 ma.kr.

Af öðrum nýjum lánveitingum vegna endurlána árið 1999 má nefna lán til Þróunarsjóðs sjávarútvegsins að fjárhæð 750 m.kr. og lán til Byggingarnefndar Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar sem nam 525 m.kr. Yfirteknar lánveitingar frá Framkvæmdasjóði Íslands eru færðar hér með nýjum veittum lánum.

Farið var yfir nýjar lánveitingar vegna endurlána. Þá voru bornar saman lánveitingar á árinu 1999 við heimildir fjárlaga, fjáraukalaga og heimildarbréf fjármálaráðuneytisins. Ekki voru gerðar athugasemdir við lánveitingarnar.

Aðrar langtímakröfur en endurlán

Eftirfarandi tafla sýnir langtímakröfur ríkissjóðs sem bókfærðar eru hjá Ríkisbókhaldi án milligöngu Lánasýslu ríkisins. Þess skal getið að langtímakröfur A-hluta stofnana með aðskilinn efnahag eru ekki taldar með.

Í tengslum við athugun á langtímakröfum hjá Ríkisbókhaldi voru sundurliðanir á lánalistum bornar saman við fjárhagsbókhald. Einnig var farið yfir nýjar lánveitingar, valin skuldabréf og ákvæði þeirra yfirfarin. Auk þess taldi Ríkisendurskoðun öll skuldabréf sem eru í vörslu og innheimtu hjá ríkisféhirði. Annars vegar var athugað hvort frumrit af þeim bréfum sem eru í skilum lægi fyrir og hins vegar hvort móttökukvittanir vegna bréfa sem eru í innheimtu hjá lögfræðingi væru fyrir hendi. Skuldabréfin voru borin saman við lánayfirlit.

Tafla 23 Langtímakröfur ríkissjóðs án endurlána

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða í ársbyrjun	27.283	25.901	1.381	5,3%
Ný lán á árinu	4.175	3.295	881	26,7%
Afborganir	(3.033)	(2.237)	(796)	35,6%
Endurmat ársins	1.469	324	1.145	-
Staða í árslok	29.894	27.283	2.611	9,6%

Langtímakröfur í árslok 1999 voru um 2,6 ma.kr. hærri en í árslok 1998. Ný lán voru 4,1 ma.kr. Fjárhæðin er að mestu lán til Landsíma Íslands hf. í tengslum við uppgjör við ríkissjóð vegna endurmats eigna við stofnun fyrirtækisins. Í því uppgjöri voru langtímalán að fjárhæð 3,9 ma.kr. Auk þess eru færð sem ný lán skuldabréf vegna fasteignaviðskipta og bréf sem tengjast sölu hlutafjár í Stofnfiski hf. og Íslenskum aðalverktökum hf. auk örfárra uppgjörslána.

Skammtímakröfur og kröfur stofnana með aðskilinn efnahag

Auk þeirra krafna sem hér hafa verið nefndar má nefna skammtímakröfur og kröfur stofnana með aðskilinn efnahag. Skammtímakröfur eru nánast engar nema uppgjörslán vegna endurmats Landssíma Íslands hf. sem áður var getið. Lánsfjárhæðin nemur 1 ma.kr. Kröfur stofnana með aðskilinn efnahag námu um 1,4 ma.kr. í ársbyrjun 1999 en í árslok voru þær um 870 m.kr.

Afstemming lánakerfis og fjárhagsbókhalds

Afstemming lánakerfis ríkissjóðs og fjárhagsbókhalds miðað við árslok 1999 sýnir mismun að fjárhæð 163 m.kr. eignamegin og 68 m.kr. skuldamegin. Megin skýringin eru fiskeldislán sem ekki eru bókfærð hjá Ríkisbókhaldi heldur eru þau í umsjá Byggðastofnunar. Aðrir mismunir hafa verið skýrðir að mati Ríkisendurskoðunar. Má þar nefna skyldusparnað og gömul happdrættislán ríkisins sem ekki eru bókfærð í lánakerfi ríkisins.

Afskriftir lána hjá ríkissjóði

Neðangreind tafla sýnir stöðu afskriftareiknings ríkissjóðs fyrir 1999 og 1998. Afskriftareikningurinn er mótreikningur sem myndaður er vegna þeirrar áhættu sem talin er vera fólgin í þeim skuldabréfum og viðskiptakröfum sem ríkissjóður hefur fært til eignar. Afskriftareikningurinn byggist á mati og sýnir líkleg útlánatöp. Reikningurinn sýnir ekki áætluð töp vegna skattkrafna, en um þau er fjallað á öðrum stað í skýrslunni. Í árslok 1999 voru 346 m.kr. á afskriftareikningi. Hér verður fjallað nánar um einstaka liði afskriftareikningsins.

Tafla 24 Skipting afskrifareiknings ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Afskriftareikningur vegna:				
Fiskeldisl ána hjá Byggðastofnun	96	129	(32)	(25%)
Hlutafjárdeild Þróunarsjóðs sjávarútv.	175	175	-	-
Endurlána ríkissjóðs	67	2	64	-
Annarra veittra lána ríkissjóðs	8	44	(36)	(82%)
Samtals	346	350	(4)	(1%)

Afskriftareikningur fiskeldislána hjá Byggðastofnun er tilkominn vegna sérstakra fiskeldislána á vegum landbúnaðarráðuneytisins. Lánin eru í umsjá Byggðastofnunar.[1]

Afskriftareikningur hlutafjárdeildar Þróunarsjóðs sjávarútvegsins er tilkominn vegna hlutdeildarskírteina í eigu ríkissjóðs. Ríkisendurskoðun telur mikilvægt að afskriftareikningurinn sé endurmetinn reglulega þegar niðurstöður ársreiknings hlutafjárdeildar liggja fyrir.

Afskriftareikningur vegna endurlána hækkaði á árinu 1999 vegna yfirtöku endurlána á veittum lánum Framkvæmdasjóðs Íslands. Staða afskriftareiknings vegna yfirtekinna lána sjóðsins var 64 m.kr. sem bættist því við stöðu afskriftareiknings endurlána. Gömul krafa á viðskiptareikningi að fjárhæð um 5,9 m.kr. var afskrifuð beint á árinu 1999 og framlag á afskriftareikninginn kom þar á móti. Staðan á afskriftareikningi vegna endurlána nam því 67 m.kr. í árslok 1999.

Afskriftareikningur vegna annarra lánveitinga er í umsjá afskriftanefndar. Lagt er mat á afskriftaþörf veittra lána hjá Ríkisbókhaldi. Í ársbyrjun 1999 voru 15 lán á afskriftareikningi alls að fjárhæð 44 m.kr. Á árinu 1999 var ákveðið að afskrifa átta lán að fjárhæð 40,7 m.kr beint. Meðal krafna sem voru afskrifaðar þannig má nefna skattkröfu að fjárhæð 15,4 m.kr., en ríkissjóður tapaði á árinu 1999 máli í Hæstarétti þar sem tekist var á um ábyrgð sveitarfélags á henni. Í öðru lagi má nefna veðkröfu í húseign í Reykjavík sem talin var trygg, en tapaðist að hluta þegar eignin var seld. Tap ríkissjóðs vegna þessa er um 13,5 m.kr. Auk þess tapaði ríkissjóður 8,2 m.kr. vegna gjaldþrots innflutningsfyrirtækis í Reykjavík.

Niðurstaða afskriftanefndar fyrir árið 1999 var sú rétt væri að láta afskriftareikninginn standa í 8 m.kr. í árslok 1999. Fjárhæðin samanstendur af sjö lánum.

Langtímaskuldir

Langtímaskuldir ríkissjóðs námu 337 ma.kr. í árslok 1999 en voru 323 ma.kr. í árslok 1998. Hækkunin var því 14 ma.kr. eða 4,4% eins og fram kemur í neðangreindri töflu.

[1] Nánar var fjallað um þessi lán í skýrslu Ríkisendurskoðunar, Endurskoðun ríkisreiknings 1994, bls. 63-68.

Tafla 25 Langtímaskuldir ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m. kr.	1999	1998	Breyting	%
Lífeyrisskuldbindingar	145.201	125.145	20.056	16,0%
Áfallnir ógjaldfallnir (langtíma) vextir	20.884	18.071	2.813	15,6%
Tekin löng innlend lán	76.794	86.825	(10.031)	(11,6%)
Tekin löng erlend lán	118.136	117.318	818	0,7%
- Næsta árs afb. fl. á skammtímask.	(24.026)	(24.489)	463	(1,9%)
Samtals	336.989	322.870	14.119	4,4%

Lífeyriskuldbindingar hækkuðu um 20 ma.kr. árið 1999. Nánar verður fjallað um lífeyrisskuldbindingar í sérstökum kafla hér á eftir. Tekin innlend lán lækkuðu nokkuð. Má þar nefna ríkisbréf sem lækkuðu um 4,8 ma.kr. og skuldabréf sem ekki eru markaðsverðbréf lækkuðu um 2,1 ma.kr. Hins vegar lækkuðu spariskírteini óverulega þegar tekið er tillit til áfallinna vaxta og affalla af þeim. Erlendar skuldir hækkuðu þegar tekið er tillit til yfirtekinnar skuldar frá Framkvæmdasjóði Íslands.

Langtímaskuldir ríkissjóðs lækkuðu úr 222 ma.kr. í 216 ma.kr. eða um 6,4 ma.kr. á árinu 1999.[2] Lækkunin er um 2,9%. Innlendar skuldir lækkuðu um 7 ma.kr. en erlendar skuldir hækkuðu lítillega. Skýringin er sú að erlend skuld Framkvæmdasjóðs Íslands að fjárhæð 3,4 ma.kr. bættist við skuldir A-hluta ríkissjóðs. Hlutfall erlendrar lánsfjármögnunar ríkissjóðs til langs tíma hækkaði því úr 52,8% í 54,7% af langtímaskuldum.

Tafla 26 Langtímafjármögnun ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Innlend fjármögnun	97.678	104.896	(7.218)	(6,9%)
Erlend fjármögnun	118.136	117.318	818	0,7%
Tekin löng lán samtals	215.814	222.214	(6.400)	(2,9%)

Spariskírteini

Spariskírteini ríkissjóðs eru í umsjón Lánasýslu ríkisins. Auk þess fer Seðlabanki Íslands með nokkra þætti varðandi spariskírteinin m.a. annast hann innlausn þeirra. Innri endurskoðun bankans endurskoðar þann þátt sem snýr að Seðlabankanum varðandi spariskírteinin. Ríkisendurskoðun hefur með höndum fjárhagsendurskoðun vegna endurlána ríkissjóðs. Við endurskoðunina voru

[2] Langtímaskuldir ríkissjóðs eru hér sýndar sem höfuðstóll skulda til langs tíma ásamt afborgun af höfuðstól á næsta ári, langtímavöxtum spariskírteina, víxlaútgáfu ríkissjóðs erlendis og skulda vegna erlendra sendiráða og skulda í stofnunum en öllum öðrum áföllnum vöxtum er sleppt hér þar með töldum vöxtum spariskírteina sem falla til greiðslu á næsta ári. Stöðu yfirtekinnar skuldar Framkvæmdasjóðs Íslands að fjárhæð 3,4 ma.kr. var bætt við árið 1999.

gerðar kannanir á bókhaldsgögnum, uppgjörum, og m.a. útreikningi á stöðu spariskírteina og útreikningi vaxtagjalda.

Lántökukostnaður ríkissjóðs sem færður er í bókhaldi endurlána nam um 113 m.kr. árið 1999 sem er um 72 m.kr. lækkun frá 1998 eða 39%. Breytinguna milli ára má skýra almennt með því að verulega hefur dregið úr sölu spariskírteina á undanförnum árum.

Tafla 27 Spariskírteini ríkissjóðs

Í m. kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða spariskírteina án vaxta	74.789	78.183	(3.394)	(4,3%)
Frá dregst: Afföll	(13.340)	(13.753)	414	(3,0%)
Við bætist: Gengisauki	284	394	(110)	(27,8%)
Við bætast: Áfallnir vextir	22.455	20.051	2.404	12,0%
Heildarstaða spariskírteina	84.189	84.874	(685)	(0,8%)

Framangreind tafla sýnir sundurliðaða spariskírteinaskuld ríkissjóðs. Staða skuldarinnar án vaxta lækkaði um 3,4 ma.kr. frá árinu á undan eða um 4%. Áfallnir vextir hækkuðu um 2,4 ma.kr. Loks má nefna að heildarskuldastaða ríkissjóðs í spariskírteinum lækkaði um 700 m.kr. eða 0,8%.

Innlausn spariskírteina nam um 12 ma.kr. árið 1999. Stærsti flokkur spariskírteina sem féll í gjalddaga var flokkur frá 1994 til 5 ára. Til samanburðar má geta þess að innlausn árið 1998 nam um 16,9 ma.kr.

Ef litið er á heildarstöðu útistandandi spariskírteina ríkissjóðs s.l. sex ár á verðlagi hvers árs sést að spariskírteinaskuld ríkissjóðs óx um 18,5% á árunum frá 1994 til 1998 og um 20,3% frá 1994 til 1997 en skuldin hefur síðan lækkað nokkuð frá því hún var hæst eins og fram kemur í neðangreindri töflu. Mesti vöxturinn var á milli 1997 og 1996 eða um 12,4%.

Tafla 28 Spariskírteini ríkissjóðs: Þróun 1994 - 1999

Í m.kr.	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Staða spariskírteina	71.621	77.072	76.643	86.143	84.876	84.189

Ríkisbréf og ríkisvíxlar

Veruleg lækkun varð á skuldastöðu ríkissjóðs bæði í ríkisbréfum og ríkisvíxlum. Neðangreind tafla sýnir stöðu ríkisbréfa og ríkisvíxla í árslok 1999 og 1998 til samanburðar bæði á nafnverði og þegar tekið hefur verið tillit til af-

falla, þ.e. nettó stöðu. Skuldastaðan í ríkisbréfum dróst saman um 4,8 ma.kr. milli ára og staðan í ríkisvíxlum lækkaði um 5,1 ma.kr. á sama tíma. Samanlögð skuldastaða ríkissjóðs í ríkisbréfum og ríkisvíxlum minnkaði um tæplega 10 ma.kr. eða um 32% frá árslokum 1998 til ársloka 1999.

Tafla 29 Ríkisbréf og ríkisvíxlar í bókhaldi vegna endurlána ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m.kr.		1999	1998	Breyting	%
Ríkisbréf:					
Staða nafnverðs		13.369	19.600	(6.231)	(31,8%)
Frá dregst: Afföll		(2.352)	(3.754)	1.403	(37,4%)
	Heildarstaða	11.018	15.846	(4.828)	(30,5%)
Ríkisvíxlar:					
Staða nafnverðs		9.899	15.209	(5.310)	(34,9%)
Frá dregst: Afföll		(90)	(349)	259	(74,2%)
	Heildarstaða	9.809	14.860	(5.051)	(34,0%)
	Samanlögð staða	20.826	30.705	(9.879)	(32,2%)

Innlendar skuldir án endurlána

Ríkissjóður hefur tekið innlend skuldabréfalán sem ekki eru færð sem endurlán. Stærsti hluti lánanna er tekinn hjá bönkum, sparisjóðum og lánastofnunum. Má þar nefna Lánasjóð landbúnaðarins og Byggingarsjóð ríkisins, nú Íbúðalánasjóð. Auk þess námu skuldir ríkissjóðs við Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins rúmlega 1,9 ma.kr. í árslok. Stærsti hluti skuldarinnar er vegna uppgjörs lífeyrisskuldbindinga í tengslum við breytingu á Póst- og símamálastofnuninni í hlutafélag. Auk framangreindra lána eru sjö eldri gengisbundin lán að fjárhæð 73 m.kr. Lánin voru upphaflega frá lánastofnunum og sjóðum s.s. Fiskveiðasjóði Íslands og Iðnþróunarsjóði.

Tafla 30 Innlendar skuldir ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða í ársbyrjun	5.185	5.840	(655)	(11,2%)
Ný lán á árinu	9	133	(124)	-
Afborganir	(1.884)	(886)	(997)	112,5%
Endurmat ársins	261	99	162	164,6%
Staða í árslok	3.571	5.185	(1.614)	(31,1%)

Framangreind tafla sýnir að innlendar skuldir lækkuðu umtalsvert á árinu 1999. Afborganir námu um 1,9 ma.kr. á árinu. Stærsta afborgunin var 1,2 ma.kr. vegna láns sem var gefið út vegna fyrirgreiðslu ríkissjóðs við Landsbanka Ís-

lands sbr. lög nr. 16/1993 um ráðstafanir til að efla eiginfjárstöðu innlánsstofnana.

Lífeyrisskuldbindingar

Lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs námu 145 ma.kr. í árslok 1999 en 125 ma.kr. í árslok 1998. Hækkunin milli ára nam því 20 ma.kr. eða 16%.

Tafla 31 Lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs 1999 og 1998

Í m. kr.	1999	1998	Mism.	%
Staða í ársbyrjun	125.145	94.918	30.227	32%
Nýjar skuldbindingar	22.472	32.690	(10.218)	(31%)
Greiðslur (lífeyrisskuldbindingar)	(2.416)	(2.463)	47	(2%)
Staða í árslok	145.201	125.145	20.056	16%

Nýjar skuldbindingar á árinu 1999 voru 22 ma.kr. en tæplega 33 ma.kr. á árinu 1998. Lífeyrisskuldbindingar hafa hækkað verulega á undanförnum árum eins og fram kemur í eftirfarandi töflu.

Tafla 32 Lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs 1995-1999

í m.kr.	1995	1996	1997	1998	1999
Lífeyrisskuldbindingar	81.399	90.394	94.918	125.145	145.201
Aukaframlög til Lífeyrissj.stm.rík.					(8.015)
Lífeyrisskuldbindingar	81.399	90.394	94.918	125.145	137.186

Í töflunni kemur fram að aukaframlög ríkissjóðs með áföllnum vöxtum og verðbótum til ársloka 1999 námu 8 ma.kr. Sú fjárhæð er síðan dregin frá skuldbindingunum þannig að hreinar skuldbindingar árið 1999 numu 137 ma.kr. Nánar er fjallað um aukaframlög ríkissjóðs hér á eftir. Hrein aukning lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs frá 1996 til 1999 nam 46,8 ma.kr.

Af hækkun nýrra skuldbindinga á árinu 1999 voru 12,9 ma.kr. færðar til gjalda í rekstrarreikningi en 9,6 ma.kr. fóru á endurmatsreikning. Ríkisendurskoðun hefur áður gagnrýnt í endurskoðunarskýrslum að færsla á endurmatsreikning byggi ekki á viðmiði við almennar verðlagsbreytingar heldur launabreytingum opinberra starfsmanna.

Lífeyrisskuldbindingar ríkissjóðs skiptust milli sjö lífeyrissjóða árið 1999 þar sem samtímaiðgjöld standa ekki undir fjármögnum sjóðanna nema að hluta til. Eftirfarandi tafla sýnir skiptinguna tvö síðustu ár.

Tafla 33 Skipting lífeyrisskuldbindinga milli lífeyrissjóða ríkisstarfsmanna 1999 og 1998

Í m. kr.	1999	1998	Mism.	%
Lífeyrissj. starfsm. ríkisins (B-deild)	122.698	108.345	14.353	13%
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga	11.716	11.024	692	6%
Lífeyrissjóður alþingismanna	3.316	2.737	579	21%
Lífeyrissjóður ráðherra	690	366	324	89%
Eftirlaun fyrrum starfsm.Útvegsbanka	2.780	2.673	107	4%
Lsj. sv.fél. v. samrekstrarstofnana	4.000	0	4.000	
Samtals	145.200	125.145	20.056	16%

Eins og fram kemur í töflunni er langstærsti hluti lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs tilkominn vegna B-deildar starfsmanna ríkisins eða 84% af heildarskuldbindingum. Þess má einnig geta að mikil hækkun skuldbindinga vegna Lífeyrissjóðs ráðherra skýrist af því að á árinu 1999 var leiðrétt villa í útreikningum skuldbindinga sjóðsins. Á árinu 1999 var færð í fyrsta skipti inn áætlun að fjárhæð 4 ma.kr. skuldbinding vegna samrekstrarstofnana sveitarfélaga. Ekki hefur enn verið gengið frá endanlegu samkomulagi um hvernig skipta eigi þessum skuldbindingum milli ríkissjóðs og sveitarfélaga.

Innborganir og viðbótariðgjöld

Aukaframlög ríkissjóðs byggjast á ákvörðun fjármálaráðherra frá 1999 um að ríkissjóður skyldi hefja greiðslur inn á framtíðarskuldbindingar sínar við Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóð hjúkrunarfræðinga. Aukaframlögin voru á síðasta ári bein fjárframlög en auk þess komu til skil ríkissjóðs á viðbótarframlagi sveitarfélaga vegna grunnskólakennara og viðbótariðgjöldum samkvæmt sérstakri ákvörðun. Gerður var sérstakur samningur um hvernig halda eigi utan um þessar greiðslur ríkissjóðs.

Viðbótarframlag sveitarfélaga byggist á 34 gr. laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Í 2. mgr. er kveðið á um að sveitarfélög skuli greiða 9,5% viðbótariðgjald vegna kennara og skólastjórnenda sem eiga aðild að B-deild lífeyrissjóðsins.[3] Ríkissjóður skilaði þessu gjaldi beint til lífeyrissjóðsins.

[3] Kemur þetta viðbótariðgjald sveitarfélaganna á móti því að ríkissjóður greiðir allar lífeyrishækkanir vegna þessara aðila hjá B-deild LSR.

Tafla 34 Innborganir ríkissjóðs 1999 vegna lífeyrisskuldbindinga

Í m.kr.	Greitt til LSR	Greitt til LH	Greiðslur samtals
Aukaframlög ríkissjóðs	5.334	667	6.000
Viðbótariðgjöld A-hluta ríkissjóðs	1.223	204	1.428
Viðbótarframlag vegna grunnskólakennara	326		326
	6.883	871	7.754
Verðbætur og vextir til ársloka 1999	203	58	261
Samtals	7.087	929	8.015

Í ofangreindri töflu kemur fram að bein aukaframlög námu 6 ma.kr. á árinu 1999 en viðbótarframlag vegna grunnskólakennara sem tengist eingöngu B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins nam 326 m.kr. Viðbótariðgjald A-hluta ríkissjóðs nam um 1,4 ma.kr.

Viðbótariðgjöldin voru ákveðin með bréfi fjármálaráðuneytisins frá 10. febrúar 1998. Allar stofnanir ríkisins og aðrir aðilar sem fá fjárveitingar á fjárlögum eiga að greiða sérstakt iðgjald til B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga til viðbótar 6% iðgjaldi af föstum launum. Sjónarmiðið var það að iðgjaldagreiðslur til A-deildar og B-deildar yrðu jafnháar þ.e. 11,5% af heildarlaunum. A-hluta stofnanir hafa fengið sérstakar fjárveitingar úr ríkissjóði til að greiða viðbótariðgjöldin. Því er mikilvægt að staðið sé í skilum með greiðslur. Hjá Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins hefur það reynst erfiðleikum bundið að fylgjast með því að stofnanir sem sjá sjálfar um afgreiðslu launa standi í skilum með þessi iðgjöld.

Framtíðarþróun lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs

Á árinu 1999 var gerð tryggingafræðileg úttekt á sjóðstreymi B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga. Útreikningarnir náðu nokkra áratugi fram í tímann. Í athuguninni var greiðsluþörfin könnuð annars vegar miðað við lögbundnar greiðslur og hins vegar miðað við auknar tekjur lífeyrissjóðanna svo sem með viðbótariðgjöldum eða með aukaframlögum ríkissjóðs.

Úttektin leiddi í ljós að miðað við lögbundnar greiðslur til lífeyrissjóðanna myndu þeir tæmast eftir 15- 20 ár. Eftir þann tíma yrði ríkissjóður að hefja greiðslur vegna bakábyrgðar sinnar og talið er að fjárhæðin gæti numið um 6 ma.kr. á ári miðað við árslokaverðlag 1998, þ.e. eftir 15 ár. Þessar greiðslur ríkissjóðs myndu líklega ná hámarki eftir 30 ár og færu þá upp í 15 ma.kr. á ári að meðtöldum lífeyrishækkunum. Einnig kom fram að þrátt fyrir að iðgjaldatekjur sjóðanna tvöfaldist þá þarf árlegt aukaframlag úr ríkissjóði að koma til.

Erlendar skuldir í umsjá Seðlabanka Íslands

Verkefni Seðlabanka Íslands við erlendar lántökur fer eftir sérstökum samningi milli fjármálaráðherra og bankans, en samkvæmt honum annast bankinn lántökurnar og bókhald vegna þeirra.

Fjárhagsendurskoðun á erlendum skuldum hjá Seðlabanka fyrir árið 1999 var í höndum Ríkisendurskoðunar. Endurskoðunardeild Seðlabankans fer með innri endurskoðun á erlendum skuldum ríkissjóðs eins og lög og reglur mæla fyrir um. Í vinnu Ríkisendurskoðunar var farið sérstaklega yfir afstemmingu og færslu áfallinna erlendra vaxtagjalda.

Fjármagnskostnaður og staða erlendra skulda

Vaxtagjöld vegna erlendra skulda námu um 6,5 ma.kr. á árinu 1999 sem er 854 m.kr. lægra en árið á undan eða 11,6%. Í eftirfarandi töflu kemur fram að fjármagnskostnaður sem hlutfall af meðalstöðu skulda lækkaði talsvert á árinu 1999. Lækkun fjármagnskostnaðar má skýra með lækkun erlendra skulda og lægri meðalvöxtum en á árinu 1998. Lántökukostnaður var 43 m.kr. á árinu 1999.

Tafla 35 Fjármagnsgjöld vegna erlendra skulda 1999 og 1998

Í m. kr.	1999	1998	Breyting	%
Vaxtagjöld	6.547	7.308	(761)	(10,4%)
Gengismunur	(107)	2	(109)	-
Lántökukostnaður	43	27	16	59,3%
Fjármagnsgjöld samtals	6.483	7.337	(854)	(11,6%)
Sem hlutfall af stöðu skulda	5,58%	6,01%		

Staða erlendra skulda ríkisjóðs að meðtöldum áföllnum vöxtum, gengisauka og afföllum nam 117 ma.kr. í árslok 1999. Árið 1998 var sambærileg fjárhæð um 120 ma.kr. Þannig lækkuðu erlendar skuldir ríkissjóðs um 3 ma.kr. á árinu 1999. Áfallnir vextir í árslok lækkuðu um 478 m.kr. á árinu eða 15,2%. Erlend vaxtagjöld ríkissjóðs hafa farið lækkandi á síðustu árum hvort sem miðað er við krónutölu eða sem hlutfall af meðalstöðu.

Tafla 36 Erlendar skuldir með áföllnum fjármagnskostnaði um áramót 1999 og 1998

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staða erlendra skulda	114.797	117.400	(2.603)	(2,2%)
Gengismunur	36	69	(33)	(47,8%)
Afföll	(127)	(158)	31	(19,6%)
Áfallnir ógreiddir vextir	2.670	3.148	(478)	(15,2%)
Samtals	117.377	120.460	(3.083)	(2,6%)

Gengismunur erlendra skulda

Á árinu 1999 varð verulegur gengishagnaður af erlendum skuldum ríkissjóðs eða 1,9 ma.kr. samanborið við rúmlega eins ma.kr. tap árið á undan. Gengishagnaðurinn sem hlutfall af meðalstöðu erlendra skulda var 1,6% árið 1999 samanborið við 0,9% gengistap 1998. Hins vegar má geta þess til samanburðar að áætlað er að raungengi krónunnar[4] hafi hækkað um rúmlega 2% árið 1999 og 1,6% árið 1998 en hækkun raungengis íslensku krónunnar hefur haft tilhneigingu til að hafa jákvæð áhrif á gengishagnað af erlendum lánum.

Í eftirfarandi töflu kemur einnig fram sundurliðun gengishagnaðarins og gengistapsins eftir myntum árin 1999 og 1998. Á árinu 1999 varð gengishagnaður vegna lækkunar evrunnar. Mestur varð gengishagnaðurinn af lánum í þýskum mörkum, sem er evrumynt, eða 3,8 ma.kr. og í svissneskum frönkum 1,1 ma.kr. en gengistap varð af skuldum í bandaríkjadollurum og japönskum jenum. Af skuldum í öðrum myntum varð 1,3 ma.kr. gengishagnaður. Á árinu 1998 varð hins vegar gengishagnaður af skuldum í bandaríkjadollurum en tap af skuldum í þýskum mörkum og jenum.

Tafla 37 Gengismunur erlendra skulda ríkissjóðs eftir myntum 1999 og 1998

Í m.kr.	1999		1998	
Myntir:	Gengismunur	% af meðalstöðu	Gengismunur	% af meðalstöðu
Bandaríkjadollar	(1.425)	(4,6%)	1.196	3,3%
Þýsk mörk	3.764	10,7%	(1.156)	(3,0%)
Japanskt jen	(2.565)	(16,1%)	(1.316)	(9,8%)
Bresk pund	(263)	(1,7%)	552	3,6%
Svissneskir frankar	1.065	9,9%	(201)	(1,6%)
Aðrar myntir	1.330	13,9%	(117)	(1,8%)
Gengishagnaður (tap)	1.906	1,6%	(1.041)	(0,9%)

[4] Skv. *Seðlabanka Íslands* í ágúst 2000. Vísitala raungengis er miðuð við hlutfallslegt verðlag. Þessu yfirliti er ekki ætlað að gefa heildarmynd af lánskjörum eftir myntum þar sem vextir og önnur ákvæði lánanna eru ekki tekin með í þessari umfjöllun.

4 Ríkissjóðstekjur

Almennt um tekjur

Heildartekjur ríkissjóðs á árinu 1999 námu alls 222,6 ma.kr. samanborið við 180,8 ma.kr. á árinu 1998. Nemur aukningin 41,8 ma.kr. eða 23,1%. Um helming þessarar aukningar má rekja annars vegar til skatta á tekjur og hagnað, en þeir jukust um 10,3 ma.kr. frá árinu á undan og hins vegar til virðisaukaskatts en tekjur af honum jukust um 10,7 ma.kr. frá fyrra ári. Þá jukust tekjur vegna sölu á eignum um 8,6 ma.kr. á milli ára og sérstakt endurmat á eignum Landsíma Íslands hf. leiddi til 4,9 ma.kr. tekjuauka.

Innheimta ríkissjóðstekna nam á árinu 202,1 ma.kr. samanborið við 167,6 ma.kr. á árinu 1998 og nemur aukningin 34,5 ma.kr. eða 20,6%. Rúma 9,0 ma.kr. má rekja til virðisaukaskatts, 7,3 ma.kr. til tekju- og eignarskatta, 4,9 ma.kr. til endurmats á Landsíma Íslands hf. og 6,0 ma.kr. til sölu á hlutabréfum í FBA.

Niðurfæðar eftirstöðvar í árslok 1999 námu alls 12,8 ma.kr. samanborið við 14,6 ma.kr. árið á undan og hefur því lækkað um 1,8 ma.kr. á milli ára. Þessi lækkun hefur áhrif á samanburð tekna á milli ára og einnig samanburð á breytingu eftirstöðva á milli ára. Á mót vegur að beinar afskriftir jukust um 1,6 ma.kr. og námu á árinu 1999 rúmum 6,1 ma.kr.

Eftirstöðvar ríkistekna námu 50,6 ma.kr. í árslok 1999, þar af námu ógjaldfallnar eftirstöðvar 22,7 ma.kr. Eftirstöðvar í ársbyrjun námu 34,6 ma.kr. og þar af námu ógjaldfallnar eftirstöðvar 14,5 ma.kr. Gjaldfallnar eftirstöðvar hafa því aukist um 7,8 ma.kr. eða um 39,0% .

Framkvæmd endurskoðunar ríkistekna

Endurskoðun ríkissjóðstekna á árinu 1999 má skipta í nokkra meginþætti. Í fyrsta lagi voru eftirfarandi tekjustofnar endurskoðaðir sérstaklega:

- Virðisaukaskattur
- Tryggingagjald
- Tekjuskattur, staðgreiðsla
- Fjármagnstekjuskattur
- Bifreiðaskattar
- Sala eigna
- Arðgreiðslur

Endurskoðunin fólst m.a. í að bera saman niðurstöðu undirkerfa við bókhald, staðreyna fjárhæðir í bókhaldi við ytri gögn, samanburði á milli ára, bæði hvað varðar tekjur og eftirstöðvar, og greina þau frávik sem þar komu fram. Þá voru afskriftir bornar saman við heimildir afskriftanefndar.

Í öðru lagi voru eftirfarandi viðfangsefni endurskoðuð:

- Tekjur innheimtar af stofnunum ríkissjóðs
- Tekjur innheimtar af aðilum utan ríkissjóðs
- Tekjur endurgreiddar af fjármálaráðuneyti

Endurskoðunin fólst m.a. í því að tekið var úrtak fylgiskjala og athugað hvort þau væru fullnægjandi, bæði að efni og formi. Kannaðar voru tilvísanir í heimildir þegar um endurgreiðslur var að ræða. Þá voru könnuð skil innheimtu-aðila á þeim tekjum sem þeim var ætlað að innheimta.

Í þriðja lagi var farið yfir afstemmingar Ríkisbókhalds á þeim tekjukerfum sem ríkissjóður notar í dag og skoðuð samskipti þessara kerfa við önnur álagningar-kerfi, s.s. virðisaukaskattskerfið og álagningarkerfi skattyfirvalda.

Einstakir tekjuliðir

Fjármagnstekjuskattur

Tekjur af fjármagnstekjuskatti á árinu 1999 námu alls 5,4 ma.kr. samanborið við 2,7 ma.kr. á árinu 1998 og hafa tekjur af þessum skatti því tæplega tvöfaldast frá fyrra ári. Rúman milljarð af þessari fjárhæð má rekja til greiðslu fjármagnstekjuskatts af arði sem ríkissjóður fékk á árinu.

Tafla 38 Fjármagnstekjuskattur

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Tsk af fjárm.tek lögaðila,undanþ.skattsk	186	64	122	188,8%
Tekjusk á fjármagnstekjum,einstaklingar	739	467	172	36,7%
	925	532	494	92,9%
Staðgreiddur fjármagnstekjuskattur	4.435	2.221	2.214	100,0%
	5.360	2.752	2.608	94,7%

Álagður fjármagnstekjuskattur einstaklinga á árinu 2000 vegna fjármagnstekna á árinu 1999 nam alls 2,5 ma.kr. samanborðið við 1,5 ma.kr. á árinu 1999. Afdregin staðgreiðsla fjármagnstekjuskatts við álagningu nam 1,4 ma.kr. á árinu 2000 en á árinu 1999 nam hún 0,8 ma.kr.

Aðallega er hér um að ræða fjármagnstekjuskatt af söluhagnaði hlutabréfa, en ekki er almennt haldið eftir fjármagnstekjuskatti við sölu þeirra. Framtalinn hagnaður af sölu hlutabréfa árið 1999 vegna ársins 1998 nam 3,5 ma.kr. en framtalinn hagnaður á árinu 2000 vegna ársins 1999 nam rúmum 6,0 ma.kr.

Ríkisendurskoðun hefur í tveimur síðustu skýrslum um endurskoðun ríkisreiknings vakið athygli á ýmsum atriðum varðandi álagningu fjármagnstekjuskatt. Ekki er þörf á því að endurtaka það allt hér en samt skal áréttað að brýna nauðsyn ber til að skattyfirvöld geri þá kröfu til skilaskyldra aðila að þeir greini á milli einstaklinga og lögaðila á skilagreinum. Ríkisendurskoðun telur að skortur á ýmsum upplýsingum leiði til þess að ekki er hægt að koma við nauðsynlegu eftirliti með álagningu og innheimtu þessa skatts.

Virðisaukaskattur

Tekjur af virðisaukaskatti á árinu 1999 námu rúmum 70,0 ma.kr. samanborið við 59,3 ma.kr. á árinu 1998 og nemur aukningin 10,7 ma.kr. eða 18,1%. Mest er aukningin af veltu innanlands en tekjur af henni aukast um 9,2 ma.kr. eða um 42,0%.

Tafla 39 Virðisaukaskattur

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Virðisaukaskattur af innflutningi	42.961	40.765	2.196	5,4%
Virðisaukaskattur af veltu innanlands	31.042	21.867	9.175	42,0%
	74.003	62.632	11.371	18,2%
Endurgreiddur virðisaukaskattur	(3.983)	(3.350)	(633)	(18,9%)
	70.020	59.282	10.738	18,1%

Á undanförnum árum hefur vægi áætlana í heildarálagningu verið um 3,5 til 4,0% en á árinu 1999 er þetta hlutfall um 10,0% Áætlaður útskattur hefur aukist um 44% á milli áranna 1998 og 1999 og nam á árinu 1999 5,5 ma.kr. samanborið við 3,8 ma.kr. árið á undan.

Ríkisendurskoðun telur að efla þurfi fyrirbyggjandi eftirlit með yfirfærslu upplýsinga frá álagningarkerfum til innheimtukerfa ríkisins með þar í huga að draga úr villuhættu.

Endurgreiðslur námu alls tæpum 4,0 ma.kr. og jukust þær frá fyrra ári um rúmar 630 m.kr. eða um 18,9%. Að stærstum hluta er um að ræða endurgreiðslur til opinberra aðila, þ.e. sveitarfélaga og ríkisstofnana.

Tafla 40 Endurgreiddur virðisaukaskattur

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Egr. vsk af skattsk. starfsemi op.aðila	(1.532)	(1.214)	(317)	26,1%
Egr. vsk til byggingaraðila v sölu/leigu	(779)	(686)	(93)	13,6%
Egr. vsk á vörur til manneldis o.fl.	(582)	(545)	(37)	6,9%
Egr. vsk af skattsk.starfs.A-hl stofnana	(409)	(306)	(103)	33,6%
Egr. vsk til erlendra ferðamanna	(160)	(142)	(19)	13,1%
Egr. vsk til erlendra fyrirtækja	(153)	(156)	3	(2,1%)
Egr. vsk v/ hitunar húsa og laugarvatns	(141)	(125)	(16)	12,9%
Egr. vsk af einnota umbúðum	(108)	(98)	(11)	10,8%
Aðrar endurgreiðslur	(118)	(78)	(40)	51,2%
	(3.983)	(3.350)	(633)	18,9%

Samkvæmt skilgreiningu laga nr. 88/1997 um fjárreiður ríkisins á skattaafsláttum og skattstyrkjum er ljóst að meginhluta þessar endurgreiðslna á að færa gjaldamegin í ríkisreikning. Á sínum tíma var ákveðið að taka mið af stöðlum Alþjóða gjaldeyrissjóðsins (IMF) og Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu (OECD) þar sem gert er ráð fyrir að slíkar endurgreiðslur og niðurfellingar verði dregin frá viðkomandi sköttum. Í frumvarpi til nefndra laga um fjárreiður ríkisins er talið sennilegt að „reglur staðlanna verði skerptar áður en langt um líður og kann þá að verða nauðsynlegt að taka þessa tilhögun til endurskoðunar“. Ríkisendurskoðun telur að ríkisreikningsnefnd þurfi að taka þetta mál aftur til skoðunar með það fyrir augum að samræma reglur. Á það skal

einnig bent að í ríkisreikningi er birt yfirlit yfir skattaafslætti og skattastyrki. Stór hluti afsláttanna er í formi niðurfellinga aðflutningsgjalda í tolli. Ef samræmi ætti að vera í þessum málum þá ætti einnig að gjaldfæra þessar niðurfellingar sem styrki til hinna ýmsu aðila og atvinnugreina.

Ríkisendurskoðun telur að breyta þurfi sjálfvirku endurgreiðslukerfi virðisaukaskatts hjá ríkisstofnunum. Í stað þess sé ríkisstofnunum gert að hlýta sömu reglum og einkafyrirtæki sem þurfa að sækja sérstaklega um endurgreiðslu skattsins.

Tekjuskattur og staðgreiðsla opinberra gjalda

Skattar á tekjur og hagnað einstaklinga námu alls 38,0 ma.kr. í árslok 1999 og höfðu aukist um 5,7 ma.kr. frá fyrra ári eða um 17,6%. Innheimta staðgreiðsla jókst um 4,1 ma.kr. á milli ára eða um 13,1%.

Tafla 41 Tekjuskattur og staðgreiðsla opinberra gjalda

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Staðgreiðsla vegna þessa árs	74.336	66.122	8.214	12,4%
Hluti sveitarfélaga í staðgr. þessa árs	(39.046)	(34.915)	(4.131)	11,8%
Tekjuskattur, hluti ríkissjóðs	35.290	31.207	4.083	13,1%
Sérstakur tekjuskattur	1.132	615	517	84,2%
Tekjurskattur, eftirstöðvar fyrri ára	1.565	480	1.085	226,0%
	37.987	32.302	5.685	17,6%

Á árinu 1999 lækkaði skatthlutfall um 1%, þ.e. úr 27,41% í 26,41%. Miðað við launagreiðslur ársins 1999 þýðir þessi breyting um 3,4 ma.kr. tekjulækkun hjá ríkissjóði. Útsvar hækkaði hins vegar um 0,32 prósentustig. Tekjuskattur einstaklinga nam því 38,34% á árinu 1999 samanborið við 39,02% árið 1998. Skattleysimörk hækkuð um 1,6% og námu á árinu 730.172 kr. Persónuafsláttur stóð nokkurn veginn í stað á milli ára.

Skv. upplýsingakerfi Ríkisskattstjóra námu launagreiðslur á árinu 1999 um 344,8 ma.kr. samanborið við 310,4 ma.kr. á árinu 1998. Greidd laun hafa því hækkað um 11,1% á milli áranna en á sama tíma hækkaði launavísitalan um 6,8%.

Bifeiðagjöld

Tekjur af bifreiðagjöldum námu alls 6,4 ma.kr. á árinu 1999 samanborið við 5,8 ma.kr. árið á undan og nemur aukningin rúmum 600 m.kr. eða 10,5%.

Tafla 42 Bifreiðagjöld

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Bifreiðagjald	(2.341)	(2.261)	(80)	3,6%
Þungaskattur af mælabifreið, fast gjald	(320)	0	(320)	---
Þungaskattur af díselbifr. skv. ökumælum	(2.041)	(2.298)	256	(11,2%)
Þungaskattur, fast árgjald	(1.680)	(1.243)	(437)	35,2%
Þungaskattur af erlendum ökutækjum	(10)	(15)	5	(33,5%)
Endurgr. þungaskattur v/sérleyfisaksturs	11	41	(30)	(72,6%)
Bifreiðaskattar	(6.381)	(5.776)	(605)	10,5%

Ýmsar breytingar voru gerðar á lögum um bifreiðagjald og þungaskatt sem höfðu áhrif á tekjur ríkissjóðs. Bifreiðagjaldi var breytt þannig að lægra gjaldið hækkaði um 2,39% en hærra gjaldið lækkaði um 16,5%. Þá var sett inn hámark á bifreiðagjaldi, 36.200 kr. og jafnframt heimilað að endurgreiða mismun vegna 2. gjaldtímabils á árinu 1998.

Þungaskatti var líka breytt þannig að gjaldskrá fasts gjalds þungaskatts og kílómetragjalds hækkaði um 3,5% í ársbyrjun 1999. Haustið 1998 var lögfest ákvæði þess efnis að auk gjalds fyrir hvern ekinn kílómetra skyldi einnig greiða fast árgjald þungaskatts að fjárhæð 100 þús. kr. Þá var þungaskattur af ökutækjum skráðum erlendis lækkaður til samræmis gjaldtöku innanlands.

Þá var einnig gerð sú breytinga að hætt var að endurgreiða þungaskatt vegna aksturs sérleyfishafa. Í staðinn var ákveðið að Vegagerðin greiddi sérleyfishöfum samsvarandi fjárhæð í formi styrkja. Skv. upplýsingum Vegagerðarinnar námu þessar greiðslur tæpum 48 m. kr. á árinu 1999.

Arðgreiðslur

Heildararðgreiðslur til ríkissjóðs námu á árinu 2,8 ma.kr. og jukust þær um 446 m.kr. frá árinu á undan eða um 18,5%. Ef tekið er tillit til þess að arðgreiðslur Seðlabankans vegna áranna 1997 og 1998 voru báðar færðar á árið 1998 þá nemur aukningin tæpum 840 m.kr. eða 41,7%.

Tafla 43 Arðgreiðslur

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Hluti af hagnaði Seðlabanka Íslands	594	924	(330)	(35,7%)
Landssími Íslands hf	565	595	(31)	(5,2%)
Fríhöfn Keflavíkurflugvelli	340	400	(60)	(15,0%)
Landsbanki Íslands hf	338	0	338	---
Búnaðarbanki Íslands hf	280	0	280	---
Fjárfestingarbanki atvinnulífsins	277	0	277	---
Rafmagnsveitur ríkisins	150	157	(7)	(4,5%)
Landsvirkjun	117	110	7	6,6%
Aðrar arðgreiðslur	190	219	(29)	(13,3%)
	2.853	2.406	446	18,5%

Við endurskoðun kom í ljós að mikið var um að fylgiskjöl báru ekki með sér fullnægjandi skýringu. M.a. komu ekki fram upplýsingar um hlutafjáreign og hvaða hlutfall bar að greiða í arð. Þá vantaði í mörgum tilfellum upplýsingar um hvort viðkomandi arðgreiðandi hafi haldið eftir staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts, þ.e. hvort um var að ræða brúttó eða nettó greiðslu. Nokkur dæmi voru þess að ekki hafði verið haldið eftir staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts af arði og þurfti því að reikna hann og færa til skuldar á viðskiptareikningi sem ógreiddan. Nam sú fjárhæð rúmum 60 m.kr. Ríkisendurskoðun telur að bæta þurfi verulega frágang fylgiskjala vegna arðgreiðslna þannig að tryggt sé að ávallt séu til staðar fullnægjandi upplýsingar um greiðsluna.

Sala eigna

Heildartekjur vegna sölu eigna námu 11,1 ma.kr. á árinu 1999 og höfðu þær hækkað um 8,7 ma.kr. frá árinu 1998. Sala eigna sundurliðast sem sem hér segir á árunum 1998 og 1999:

Tafla 44 Sala eigna

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Sala á fasteignum	487	232	255	109,9
Sala á eignahlutum í félögum	10.459	2.144	8.315	387,9
Sala á stærri vélum	25	8	17	212,2
Önnur eignasala	45	0	45	
Sala á landi.	124	87	37	42,5
Samtals	11.140	2.471	8.669	350,8

Sala á fasteignum

Seldar voru 24 fasteignir á árinu 1999 og nam söluverð þeirra samtals 487 m.kr. Þar af nam söluverð 2 fasteigna samtals 291 m.kr. Eignirnar voru seldar samkvæmt heimildum í fjárlögum 1999 og nokkrar samkvæmt heimildum í fjárlögum ársins 2000 og stafar það af því að eignir eru seldar á viðkomandi ári

með fyrirvara um að heimild fengist í fjárlögum næsta árs. Sala á fasteignum fer í flestum tilvikum fram fyrir milligöngu fjármálaráðuneytisins. Meginreglan er að eignir eru auglýstar til sölu af Ríkiskaupum sem hefur umsýslu með sölunni.

Sala á eignarhlutum í félögum

Sala á eignarhlutum í félögum nam 10,5 ma.kr. á árinu 1999 en var 2,1 ma.kr. á árinu 1998. Hækkun milli ára var þannig 8,3 ma.kr.

Tafla 45 Sala á eignarhlutum í félögum

Í m.kr.	1999	1998
Fjárfestingarbanki atvinnulífsins hf.	5.990	1.333
Hólalax hf.	1	
Áburðarverksmiðjan hf.	233	
Stofnfiskur hf.	4	
Íslenskir aðalverktakar hf.	128	
Landsbaki Íslands hf.	2.420	
Búnaðarbankinn hf.	1.683	
Járnblendifélagið hf.		648
Annað		163
	10.459	2.144

Stærsti hluti hagnaðar af sölu hlutabréfa kemur frá sölu á hlutabréfum í ríkisbönkunum þar af helmingur vegna sölu á hlutabréfum Fjárfestingarbanka atvinnulífsins hf. Kostnaður vegna sölunnar nam 65 m.kr. og reiknaður fjármagnstekjuskattur nam rúmum 1,0 ma.kr.

Tafla 46 Sala á hlutabréfum í ríkisbönkum

Í m.kr.	Bókf. verð á söludegi	Söluverð	Sölu-hagn.	Sölu-kostn.	Fjárm.t.-skattur
Fjárfestingarbanki atvinnulífsins hf	3.740	9.730	5.990	1	599
Búnaðarbanki Íslands hf (15%)	552	2.235	1.683	29	168
Landsbanki Íslands hf (15%)	867	3.287	2.420	35	242
	5.159	15.252	10.093	65	1.009

Tryggingagjald

Tekjur af tryggingagjaldi námu tæpum 18,0 ma.kr. á árinu 1999 samanborið við 16,1 ma.kr. árið á undan og nemur aukningin 1,9 ma.kr. eða 11,6%. Skatt-

hlutfall tryggingagjalds í sérstökum gjaldflokki hækkaði úr 3,04% árið 1998 í 3,54% á árinu 1999. Skatthlutfall tryggingagjalds í almennum gjaldflokki lækkaði hins vegar úr 4,64% á árinu 1998 í 4,29% á árinu 1999.

Tafla 47 Tryggingagjald

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Lífeyris- og slysatryggingar	13.451	12.147	1.304	10,7%
Atvinnuleysistryggingasjóður (1,15%)	3.825	3.463	362	10,5%
Ábyrgðarsjóður launa (0,04%)	133	127	6	4,7%
Slysatr. útg.m.á sjómannslaun (0,65%)	155	140	15	10,7%
Vinnueftirlit ríkisins (0,055%)	184	179	5	2,8%
Staðlaráð Íslands (0,007%)	23	21	2	9,5%
Icepro (0,001%)	3	3	0	0,0%
Útflutningsráð (0,05%)	158	0	158	---
Aðrir aðilar	18	6	12	200,0%
	17.950	16.086	1.864	11,6%

Ein breyting var gerð á hlut rétthafa á árinu 1999, hlutdeild Vinnueftirlits ríkisins lækkaði úr 0,060% í 0,055%.

Reiknaður stofn til tryggingagjalds nam á árinu 1999 316,3 ma.kr. samanborið við 280,4 ma.kr. árið 1998 og hefur því stofninn hækkað um 12,9% á milli ára. Ríkisendurskoðun fór yfir útreikninga á skiptingu tryggingagjalds á milli rétthafa miðað við reiknaða stofna og eru ekki gerðar athugasemdir við þá. Hins vegar er bent á að frá því að innheimta tryggingagjalds hófst árið 1991, hefur hvert ár verið reiknað sérstaklega. Því þurfti að endurreikna 9 ár við uppgjör tryggingagjalds á árinu 1999. Þó svo að ekki hafa komið fram athugasemdir við þann endurreikning er ljóst að svo viðamikil afstemming er viðkvæmari fyrir skekkjum en ef endurreikningurinn næði til styttra tímabils. Þá er bent á að stofnar eldri en þriggja ára breytast tiltölulega lítið en sama vinna felst engu að síður í því að halda utan um og endurreikna þá.

Einstök viðfangsefni

Innheimtar ríkissjóðstekjur utan A-hluta

Athuganir leiddu í ljós að dæmi voru um að ekki væri fylgst nægjanlega vel með skilum á innheimtu frá viðkomandi innheimtuaðila. Ríkisendurskoðun telur að ef samið er við tiltekin fyrirtæki utan ríkissjóðs um að innheimta ríkissjóðstekjur og skila þeim í ríkissjóð þurfi að tryggja að ríkisféhirðir fái afrit af þeim samningum og geti þannig haft eftirlit með því að innheimtunni sé skilað reglulega í samræmi við samningana. Þá telur Ríkisendurskoðun nauðsynlegt

að aðilar utan A-hluta sem innheimta ríkissjóðstekjur skili árlega yfirliti yfir innheimtu og skil ársins. Aðilar sem ríkissjóður hefur samið við um innheimtu eru t.d. skoðunarstofur og Skýrr hf.

Nokkuð er um að tekjur færist á milli ára og á þetta m.a. um innheimtu á stimpilgjaldi en það er fært miðað við greiðslur í ríkissjóð en fyrir liggur að innheimta sem skilar sér í janúar er vegna fyrra árs. Þá voru dæmi um að fylgiskjöl að baki tekna séu ekki nægjanlega lýsandi fyrir tekjurnar og þau beri ekki með sér hvers konar tekjur sé að ræða. Á þetta við m.a. um innborganir sem berast beint inn á bankareikning ríkisféhirðis án frekari skýringa.

Tekjur endurgreiddar af fjármálaráðuneyti

Endurgreiddar tekjur af fjármálaráðuneytinu námu samtals 970 miljónum króna og lækkuðu þær um 31 m.kr. á milli ára. Þegar litið er til einstakra liða breytast þeir þó mun meira og er ýmist um hækkanir eða lækkanir að ræða.
Helstu breytingar eru:

1. Endurgreiðslur vegna tekjuskatts Íslenska álfélagsins hf. lækkuðu um 133 m.kr. og stafar það af breytingum sem hafa orðið á reglum um þessar endurgreiðslur.

2. Endurgreiðslur vegna byggingu flugstöðvar hækkuðu um 55 m.kr. og stafar hækkunin af auknum framkvæmdum við Leifstöð á árinu 1999.

3. Endurgreiðslur vegna stimpilgjalda lækkuðu um 42 m.kr. og stafar það af minni flugvélaleigu en endurgreiða skal stimpilgjöld í tengslum við skráningu flugvéla hérlendis samkvæmt sérstakri heimild í fjárlögum.

Tafla 48 Tekjur endurgreiddar af fjármálaráðuneyti

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Egr. vsk af skattsk.starfs.A-hl stofnana	(409)	(306)	(103)	33,6%
Egr. vsk til erlendra fyrirtækja	(153)	(156)	3	(2,1%)
Egr. vsk af einnota umbúðum	(108)	(98)	(11)	10,8%
Tekjuskattur, hagn.ÍSAL(umfram framl.gj)	0	(133)	133	(100,0%)
Stimpilgjald	(65)	(108)	42	(39,2%)
Egr. vsk v/breyt á Flugstöð LE 1.3 7.gr.	(62)	(7)	(55)	765,3%
Þungaskattur, fast árgjald	(47)	(43)	(4)	10,4%
Aðflutningsgjöld	(46)	(24)	(22)	90,5%
Egr. vsk af gjöfum til líknarstarfsemi	(28)	(42)	15	(35,1%)
Tekjuskattur, lögaðilar	(27)	(37)	10	(27,3%)
Egr. vsk til sendimanna erlendra ríkja	(15)	(16)	1	(3,9%)
Aðrar tekjur	(10)	(32)	22	(69,9%)
	(970)	(1.002)	31	3,1%

Endurgreiðslur þessar byggjast í flestum tilfellum á greiðslubeiðnum frá fjármálaráðuneytinu. Ríkisendurskoðun skoðaði úrtak af fylgiskjölum og kom fram að almennt voru þau í lagi. Að mati stofnunarinnar þarf þó í nokkrum tilfellum að bæta frágang fylgiskjala, t.d. þannig að þau beri með sér á grundvelli hvaða heimilda endurgreiðslur eru gerðar. Þá telur Ríkisendurskoðun nauðsynlegt að a.m.k. tveir starfsmenn samþykki hverju sinni greiðslur úr ríkissjóði og að tryggt verði að ávallt sé til uppfærður listi hjá ríkisféhirði yfir þá sem heimild hafa til að samþykkja greiðslubeiðnir.

Afskriftir og niðurfærsla

Sérstök afskriftarnefnd fjallar um allar beiðnir innheimtumanna ríkissjóðs um niðurfellingu og afskriftir á óinnheimtanlegum og töpuðum skattkröfum. Í nefndinni eiga sæti tveir menn; fulltrúi tollstjórans í Reykjavík, sem fer með innheimtueftirlit fyrir hönd fjármálaráðuneytis og fulltrúi Ríkisendurskoðunar. Starfsmaður ríkisskattstjóra er nefndinni til aðstoðar varðandi öflun upplýsinga úr skattkerfinu.

Beiðnir innheimtumanna um afskrift á óinnheimtanlegum skattkröfum berast nefndinni í formi skuldalista ásamt með rökstuðningi fyrir afskrift á einstakri kröfu. Á skuldalistanum og meðfylgjandi greinargerð kemur fram hvað gert hafi verið til að innheimta kröfurnar og hvernig innheimtuaðgerðum lauk.

Ríkisendurskoðun kannar í hverju tilfelli fyrir sig hvað hefur verið gert til að innheimta þær kröfur sem óskað er afskriftar á. Upplýsingar innheimtumanna um innheimtuaðgerðir eru athugaðar t.d.; eignaleysi skuldara, hvort hann er á

vanskilaskrá og/eða á skrá um skiptalok. Lagt er mat á möguleika á frekari innheimtu á skattkröfum hjá einstaklingum.

Ríkisendurskoðun kannar einnig ef um veruleg vanskil í vörslufjársköttum, virðisaukaskatti og afdreginn staðgreiðslu launagreiðenda er að ræða, hvort vanskilin hafi verið tilkynnt embætti skattrannsóknarstjóra.

Beinar afskriftir

Afskrifaðar voru ríkissjóðstekjur að fjárhæð 6,1 ma.kr. á árinu 1999 samanborið við 4,6 ma.kr. árið 1998 og jukust því um 1,6 ma.kr. milli ára.

Tafla 49 Beinar afskriftir

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Skatttekjur				
Þinggjöld einstaklinga	430	837	(407)	(48,6%)
Þinggjöld lögaðila	431	270	161	59,6%
Eignarskattar	61	82	(21)	(25,6%)
Tryggingagjald	130	94	36	38,3%
Virðisaukaskattur	1.753	1.006	747	74,3%
Bifreiðaskattar	13	16	(3)	(18,8%)
Aðrir skattar	157	(23)	180	----
	2.975	2.282	693	30,4%
Rekstrartekjur				
Drv. af þinggj. einstkl.	332	944	(612)	(64,8%)
Drv. af þinggj. lögaðila	486	191	295	154,5%
Drv. af virðisaukaskatti	1.998	943	1.055	111,9%
Drv. af öðrum tekjum	218	166	52	31,3%
Aðrar tekjur	126	49	77	157,1%
	3.160	2.293	867	37,8%
	6.135	4.575	1.560	34,1%

Mestar afskriftir eru vegna virðisaukaskatts eða 3,7 ma.kr., sem eru 60% af heildar afskriftum. Næst mest er afskrifað í opinberum gjöldum félaga eða 917 m.kr. Í opinberum gjöldum einstaklinga eru afskriftir 765 m.kr. Alls nemur afskrift í þessum þremur tekjuflokkum ríkissjóðs 5,4 ma.kr. eða 80% allra afskrifta.

Í virðisaukaskatti hækkuðu afskriftir mikið vegna afskrifta krafna frá 1993 og fyrr og áður sem voru að fullu afskrifaðar nú. Afskriftir á söluskatti og launaskatti nam 250 m.kr. og voru eftirstöðvar í þessum sköttum að mestu afskrifaðar á árinu.

Niðurfærsla krafna

Niðurfærsla eftirstöðva ríkissjóðstekna er með tvennum hætti. Annars vegar almenn niðurfærsla þar sem skuldir gjaldþrotaaðila eru færðar niður um 80% og hins vegar viðbótarniðurfærsla þar sem lagt er mat á möguleika á innheimtu annarra krafna og þær færðar niður í samræmi við það mat. Eins og fram hefur komið lækkaði afskriftarsjóðurinn um 1,8 ma.kr. á milli áranna 1998 og 1999 og stóð í 12,8 ma.kr. í árslok 1999.

Tafla 50 Niðurfærsla krafna

Í m.kr.	Niðurfært í ársbyrjun	Niðurfært í árslok	Breyting	%
Skatttekjur				
Tekjuskattur einstaklinga	2.310	2.262	48	2,1%
Tekjuskattur lögaðila	479	717	(238)	(33,2%)
Eignarskattar	759	899	(140)	(15,6%)
Tryggingagjald	57	228	(171)	(75,0%)
Virðisaukaskattur	4.124	4.244	(120)	(2,8%)
Bifreiðaskattar	118	100	18	18,0%
Aðrir skattar	38	66	(28)	(42,4%)
	7.885	8.516	(631)	(7,4%)
Rekstrartekjur				
Drv. af tekjuskatti einstk.	1.085	965	120	12,4%
Drv. af tekjuskatti lögaðila	430	900	(470)	(52,2%)
Drv. af virðisaukaskatti	2.839	3.416	(577)	(16,9%)
Drv. af öðrum tekjum	473	658	(185)	(28,1%)
Sektir	58	109	(51)	(46,8%)
	4.885	6.048	(1.163)	(19,2%)
	12.770	14.564	(1.794)	(12,3%)

Lækkun á afskriftarsjóði í árslok 1999 samsvarar að nokkru leyti aukningu í beinum afskriftum. Þetta þýðir að gjaldfærsla í ríkisreikningi vegna afskrifta er nánast óbreytt á milli ára. Gjaldfærðar afskriftir 1999 námu 4,5 ma.kr. samanborið við 4,7 ma.kr. á árinu 1998.

Eftirstöðvar ríkissjóðstekna

Eftirstöðvar ríkissjóðstekna í árslok 1999 námu alls 50,6 ma.kr. en í árslok 1998 námu eftirstöðvar 34,6 ma.kr. og hafa því aukist um 16,0 ma.kr. eða 46,4%. Aukningu eftirstöðva má að einum þriðja rekja til virðisaukaskatts en þar

aukast eftirstöðvar um 5,0 ma.kr., til sölu hlutabréfa má rekja 4,1 ma.kr. og til fjármagnstekjuskatts 2,6 ma.kr.

Tafla 51 Eftirstöðvar ríkissjóðstekna

Í m.kr.	1999	1998	Breyting	%
Skatttekjur				
Skattar á tekjur og hagnað einstaklinga	9.294	7.869	1.425	18,1%
Skattar á tekjur og hagnað lögaðila	1.758	1.260	498	39,5%
Fjármagnstekjuskattur	5.002	2.380	2.622	110,2%
Eignarskattar	1.829	1.614	215	13,3%
Tryggingagjald	2.526	2.269	257	11,3%
Vörugjöld	1.648	1.293	355	27,5%
Virðisaukaskattur	16.518	11.507	5.011	43,5%
Bifreiðaskattar	379	304	75	24,7%
Neyslu- og leyfisgjöld	171	162	9	5,6%
Aðrir skattar	427	386	41	10,6%
	39.552	29.044	10.508	36,2%
Rekstrartekjur				
Leyfisgjöld A- og B-hluta stofnana	452	333	119	35,7%
Önnur neyslu- og leyfisgjöld	148	135	13	9,6%
Dráttarvextir af ríkissjóðstekjum	3.256	2.243	1.013	45,2%
Ýmsar fjármunatekjur	2.244	2.117	127	6,0%
	6.100	4.828	1.272	26,3%
Aðrar tekjur				
Arðgreiðslur	594	531	63	11,9%
Sala hlutabréfa	4.103	0	4.103	---
Sektir	291	192	99	51,6%
Aðrar tekjur	5	0	5	---
	4.993	723	4.270	590,6%
Samtals eftirstöðvar	50.645	34.595	16.050	46,4%
Ógjaldfallnar eftirstöðvar				
Skattar á tekjur einstaklinga	5.343	4.588	755	16,5%
Tryggingagjald	1.127	1.087	40	3,7%
Virðisaukaskattur	7.721	6.108	1.613	26,4%
Fjármagnstekjuskattur	3.811	2.405	1.406	58,5%
Aðrir skattar	587	290	297	102,4%
Söluhagnaður hlutabréfa	4.103	0	4.103	0,0%
Samtals ógjaldfallnar eftirstöðvar	22.692	14.478	8.214	56,7%
Gjaldfallnar eftirstöðvar	27.953	20.117	7.836	39,0%

Ógjaldfallnar eftirstöðvar námu í árslok 22,7 ma.kr. og hafa aukist um 8,2 ma.kr. frá fyrra ári. Að teknu tillit til þessa jukust gjaldfallnar eftirstöðvar um

7,8 ma.kr. eða 39%. Hlutfall gjaldfallinna eftirstöðva af því sem til innheimtu var á árinu 1999 (ógjaldfallnar tekjur ekki meðtaldar) var 11,9% samanborið við 10,5% á árinu 1998. Innheimtuárangur hefur því heldur dalað á árinu. Að hluta til má rekja þetta til virðisaukaskatts en eins og áður hefur komið fram hafa áætlanir skattyfirvalda aukist til muna á milli ára.

Sértekjur

Í 12. gr. laga um fjárreiður ríkisins segir svo um sértekjur: „Tekjur ríkisstofnana af sölu vöru og þjónustu sem seld eru á markaðsforsendum skal færast til lækkunar á gjöldum en jafnframt sýndar sérstaklega í reikningum þeirra.“

Í athugasemdum við frumvarp til fjárreiðulaga segir m.a.: „Með sértekjum ríkisstofnana er átt við tekjur af sölu á vörum eða markaðstengdri þjónustu til einstaklinga eða lögaðila sem þeir nýta að jafnaði að eigin vali og ekki er skylt að lögum að greiða fyrir. Sértekjur eru tengdar eða háðar starfsemi þeirra stofnana sem inna þjónustuna af hendi, þ.e. að selja hana.“

Á árinu 1999 námu sértekjur í A-hluta 12,8 ma.kr. sem er hækkun frá fyrra ári um 10,8%. Sértekjur flokkast þannig eftir tegund:

Tafla 52 Sértekjur

Tegund	m.kr.
Sérfræðiþjónusta	1.716
Ýmis þjónusta og vörusala	2.155
Verksala	771
Ráðstefnu- og fundargjöld	422
Sala á eignum og gjafir	137
Framlög frá aðilum utan A-hluta	1.248
Fjármunatekjur	564
Framlög innan A-hluta	2.415
Leigutekjur	1.313
Kostnaðarhlutdeild	595
Annað	1.467
Samtals sértekjur	12.803

Að mati Ríkisendurskoðunar hefur fjölmargt verið fært sem sértekjur sem ekki getur talist til sértekna í skilningi fjárreiðulaga. Stofnunin telur að af þeim 12,8 ma.kr. sem færðar hafa verið sem sértekjur í ríkisreikningi 1999 falli um helmingur fjárhæðar undir skilgreiningu laganna, þriðjungur sé innbyrðis kostnaðarhlutdeild A-hluta aðila sem eigi að koma beint til lækkunar á gjöldum og það sem eftir stendur væri rétt að færa á tekjuhlið ríkisreiknings. Ríkisendurskoðun leggur áherslu á að framsetning sértekna í ríkisreikning taki fullt mið af ákvæðum 12. greinar fjárreiðulaganna. Áréttað skal að slík framsetning hefði ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs.

Lagabreytingar

Á árinu 1998 og 1999 voru samþykktar breytingar á ýmsum lögum um tekjustofna ríkissjóðs. Helstu breytingar voru eftirfarandi:

1. Lög nr. 83/1998 um brottfall laga um vörugjald af olíu og breytingu á lagaákvæðum um gjöld af bifreiðum

   Helsta breytingin skv. þeim var sú að af bifreiðum, tengi- og festivögnum sem eru að leyfðri heildarþyngd 14.000 eða meira skuli framvegis auk kílómetragjalds greiða fast árgjald að fjárhæð 80.000 krónur.

2. Lög nr. 151/1998 um breytingu á lögum nr. 39/1988, um bifreiðagjald, lögum nr. 3/1987, um fjáröflun til vegagerðar, og lögum nr. 29/1993, um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl., með síðari breytingum.

   Helstu breytingar skv. þeim eru að bifreiðagjald breyttist þannig að lægra kílómetragjaldið hækkaði úr 5,86 kr. í 6,00 kr. eða um 2,39%; hærra gjaldið lækkaði hins vegar úr 9,66 kr. í 8,10 kr. eða um 16,15. Þá var að nýju sett inn hámark á fjárhæð bifreiðagjalds sem ákveðið var 36.200. Jafnhliða var heimilað að endurgreiða þeim sem greiddu hærra gjald á 2. gjaldtímabili 1998 mismuninn.

   Þá var gjaldskrá þungaskatts hækkuð með tilliti til forsendna vegaáætlunar en í henni var gert ráð fyrir að gjaldskráin hækkaði um 3,5% fyrri hluta ársins 1999 og 2% á síðari hluta ársins. Þá var þungaskattur af bifreiðum skráðum erlendis lækkaður til samræmis við þungaskatt af innlendum ökutækjum.

3. Lög nr. 157/1998 um breytingu á lögum nr. 36/1978, um stimpilgjald með síðari breytingum.

   Með lögunum er ákveðið að hin almenna heimild sem fjármálaráðherra hafði í 35. gr. laganna til að ákveða hvort ríkissjóður greiddi stimpilgjald, félli brott en í staðinn væru undanþágur tilgreindar í lögum þegar það þætti eiga við. Þannig er gert ráð fyrir að ríkið greiði framvegis stimpilgjald vegna t.d. kaupa á húseignum á sama hátt og það greiðir virðisaukaskatt í viðskiptum eins og aðrir.

4. Lög nr. 158/1998 um ráðstafanir í ríkisfjármálum á árinu 1999 en þar er m.a. kveðið á um skerðingu markaðra tekna.

5. Lög nr. 159/1998 um breytingar á ákvæðum ýmissa skattalaga

   Í þessum lögum er í fyrsta lagi kveðið á um breytingar á lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda í þá veru að kveða afdráttarlaust á um að draga

beri staðgreiðslu af dæmdum eða úrskurðum launakröfum. Í öðru lagi var gildistími laga nr. 83/1989, um Þjóðarbókhlöðu og endurbætur menningarbygginga, með síðari breytingum framlengdur um fimm ár. Í þriðja lagi var í lögum nr. 83/1989 um aukatekjur ríkissjóðs kveðið á um sérstakt gjald fyrir leyfi til að reka almenna póstþjónustu og fjarskipta- og talþjónustu, innheimtuleyfi, leyfi til útvarps og leyfisbréf fyrir lífeyrissjóð. Jafnframt var kveðið á um gjaldtöku vegna skráningar póstrekanda og aðila sem veita fjarskiptaþjónustur. Loks var í fjórða lagi mælt fyrir um að 0,5% af tekjum af bensíngjaldi, sem lagt er á samkvæmt lögum nr. 29/1993 verði ráðstafað í ríkissjóðs til að standa straum af kostnaði við álagningu og innheimtu gjaldsins.

6. Lög nr. 83/1999 um breytingar á lögum nr. 26/1993, um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl., með síðari breytingum.

   Meginbreytingin í þessum lögum er sú að í stað 97% vörugjalds af tollverði er ákveðið að bensíngjald verði föst krónutala, 10,50 kr. á hvern lítra.

7. Lög nr. 29/1999 um breytingu á lögum um álagningu skatta og gjalda vegna alþjóðlegra viðskiptafélaga.

   Tilgangur laganna er að skapa félögum sem sérstaklega eru stofnuð og starfrækt samkvæmt starfsleyfi hér á landi í því skyni að stunda viðskipti utan íslenskrar lögsögu samkeppnishæf skattaleg skilyrði samanborið við það sem annars staðar býðst.

5 Endurskoðun A-hluta stofnana og fjárlagaliða

Endurskoðun á stofnum og fjárlagaliðum í A-hluta ríkisreiknings hefur löngum verið helsta viðfangsefni Ríkisendurskoðunar og það sem mestum tíma er varið til. Rekstur stofnana í A-hluta er að mestu fjármagnaðar með framlagi af skatttekjum og margar þeirra notfæra sér bókhalds- og greiðsluþjónustu Ríkisbókhalds. Endurskoðun stofnana sem teljast til A-hluta ríkisreiknings beinist einkum að gjaldaliðum, sértekjum og eignaskráningu.

Í fyrri skýrslum um endurskoðun ríkisreiknings hefur athygli verið vakin á ýmsu er varðar fjárreiður og bókhald stofnana sem voru endurskoðaðar. Hefur umfjöllunin takmarkast við þær stofnanir og fjárlagaliði þar sem Ríkisendurskoðun hefur fundist ástæða til athugasemda. Þeim stofnunum hefur fækkað ár frá ári sem ástæða er talin til að fjalla um með þessum hætti. Í skýrslu um endurskoðun ríkisreiknings fyrir árið 1996 voru þannig tilgreindar 42 A-hluta stofnanir og fjárlagaliðir, í skýrslunni fyrir árið 1997 voru þær 34 talsins og í skýrslunni vegna 1998 samtals 25. Í ár eru gerðar sérstakar athugasemdir vegna aðeins 9 stofnana, af þeim 166 stofnunum og fjárlagaliðum sem endurskoðaðir voru. Í töflunni hér að neðan eru tilgreindar þær stofnanir og fjárlagaliðir í A-hluta ríkisreiknings sem voru endurskoðaðar að þessu sinni.

Tafla 53 Endurskoðaðar stofnanir og fjárlagaliðir í A-hluta ríkisreiknings 1999

Fjl.nr.	Nafn	Fjl.nr.	Nafn
00-101	Embætti forseta Íslands	05-218	Veiðarfærararannsóknarsjóður
00-201	Alþingi	05-273	Byggingasjóður sjávarútvegshúss
00-701	Vestnorræna ráðið	05-274	Húsbyggingasjóður
01-190	Kristnihátíðarnefnd	05-516	Gæða- og orkufjársjóður
01-190	Landafundanefnd	05-999	Greiðslumiðlun í Sjávarútveg.
01-190	Grænlandssjóður	06-102	Stjórnartíðindi
01-211	Þjóðhagsstofnun	06-105	Lögbirtingablaðið
01-221	Byggðastofnun	06-396	Landhelgissjóður
01-241	Umboðsmaður barna	06-426	Sýslum. í Neskaupstað
01-902	Þjóðgarðurinn á Þingvöllum	06-701	Biskupsstofa
02-201	Tannlæknadeild H.Í.	06-736	Jöfnunarsjóður sókna
02-201	Námsbraut í sjúkraþjálfun H.Í.	07-331	Vinnueftirlit ríkisins
02-201	Námsbraut í hjúkrunarfræði H.Í.	07-700	Málefni fatlaðra
02-201	Rannsóknastofa í lyfjafræði H.Í	07-711	Styrktarfélag vangefinna
02-201	Lyfjafræði lyfsala H.Í.	07-722	Sólheimar
02-207	Íslensk málstöð	07-795	Framkvæmdasjóður fatlaðra
02-208	Örnefnastofnun	07-801	Jöfnunarsjóður sveitarfélaga
02-210	Háskólinn á Akureyri	07-971	Erfðafjársjóður
02-211	Tækniskóli Íslands	07-972	Bjargráðasjóður
02-215	Kennaraháskóli Íslands	07-980	Vinnumálastofnun
02-236	Vísindasjóður	07-982	Ábyrgðasjóður launa
02-237	Tæknisjóður	07-984	Atvinnuleysistryggingasjóður
02-239	Rannsóknarnámssjóður	07-984	Kjararannsóknarnefnd
02-261	Landbúnaðarhásk. á Hvanneyri	07-987	Trygg.sj. sjálfstætt starf. einstakl.
02-276	Bygginga- og tækjasjóður	08-201	Tryggingastofnun ríkisins
02-299	Norræna Eldfjallastöðin	08-203	Bætur skv. l. um félagsl. aðstoð
02-302	Menntaskólinn á Akureyri	08-204	Lífeyristryggingar
02-318	Bygging Borgarholtsskóla	08-206	MDS mælingasjóður
02-725	Námsgagnastofnun	08-206	Sjúkratryggingar
02-902	Þjóðminjasafn	08-208	Slysatryggingar
02-972	Íslenski dansflokkurinn	08-241	Eftirlaunasjóður aldraðra
02-979	Húsafriðunarsjóður	08-301	Landlæknisembættið
02-984	Norræn samvinna	08-358	Fjórðungssjúkrahúsið Akureyri
02-985	Menntast. Ísl. og Bandaríkjanna	08-368	Sólvangur
03-211	Flugmálastjórn Keflavíkurflugv.	08-371	Ríkisspítalar
04-233	Yfirdýralæknir	08-385	Framkvæmdasjóður aldraðra
04-236	Aðfangaeftirlit ríkisins	08-399	Tannverndarsjóður
04-271	Hólaskóli	08-400	St. Jósefsspítali
04-331	Héraðsskógar	08-407	Sundabúð II
04-416	Sýslum. Patreksfirði	08-408	Sunnuhlíð
04-820	Garðyrkjusjóður	08-409	Skjól, hjúkrunarheimili
04-823	Lánasjóður landbúnaðarins	08-410	Eir hjúkrunarheimili
04-891	Áform - átaksverkefni	08-411	Garðvangur, Garði
05-202	Hafrannsóknastofnun	08-412	Hjúkrunarheimilið Skógarbær
05-204	Fiskistofa	08-414	Lundur, Hellu
05-209	Byggingasj. Hafrannsóknarskips	08-415	Hulduhlíð
05-211	Kvótaþing	08-416	Hornbrekka
05-215	Gengismunasjóður	08-420	S.Á.Á.
05-217	Sjávarspendýrasjóður	08-421	Víðines

Fjl.nr.	Nafn	Fjl.nr.	Nafn
08-430	Sjálfbjargarheimilið	08-725	Heilbrigðisstofnunin Ísafjarðarbæ
08-431	N.L.F.Í. Heilsuhæli	08-741	Heilbrigðisstofn. Hvammstanga

08-435	Hlein	08-745	Heilbrigðisst. Blönduósi
08-490	Vistun ósakhæfra afbrotamanna	08-751	Heilbrigðisstofnunin Sauðárkróki
08-495	Daggjaldastofnanir	08-755	Heilbrigðisstofnunin Siglufirði
08-495	Dalbær	08-761	Heilbrigðisstofnunin Húsavík
08-495	Dvalarheimilið Hjallatún	08-761	Heilbrigðisstofnunin Húsavík
08-495	Dvalarheimilið Barmahlíð	08-765	Heilbrigðisstofnunin Egilsstöðum
08-495	Dvalarheimilið Borgarnesi	08-771	Heilbrigðisstofnunin Seyðisfirði
08-495	Dvalarheimilið Jaðar	08-775	Heilbrigðisstofn. Neskaupstað
08-495	Dvalarheimilið Fellaskjól	08-777	Heilbrigðisstofnunin Austurlands
08-495	Dvalarheimilið Höfði	08-781	Heilbrigðisst. Vestmannaeyjum
08-495	Grund	08-785	Heilbrigðisstofnunin Selfossi
08-495	Ás/Ásbyrgi	08-791	Heilbrigðisstofn. Suðurnesjum
08-495	Hjúkrunarheimilið Kumbaravogi	09-103	Ríkisbókhald
08-495	Hlíðarbær	09-104	Ríkisféhirðir
08-495	Hrafnista DAS Hafnarfirði	09-201	Ríkisskattstjóri
08-495	Hrafnista DAS Reykjavík	09-214	Yfirskattanefnd
08-495	Klausturhólar	09-262	Tollstjórinn í Reykjavík
08-495	Múlabær	09-901	Framkvæmdasýslan
08-495	Reykjalundur	09-905	Ríkiskaup
08-515	Heilsugæslustöðin Lágmúla	09-972	Lánasýsla ríkisins
08-561	Heilsugæslustöðin Vopnafirði	09-984	Fasteignir ríkissjóðs
08-565	Heilsugæslustöðin Eskifirði	09-999	Biðreikn. Útvegsbanka Ísl.
08-566	Heilsugæslustöðin Fáskrúðsfirði	10-335	Siglingastofnun Íslands
08-567	Heilsugæslustöðin Djúpavogi	10-471	Flugmálastjórn
08-574	Heilsugæslust. Hvolsvelli	10-651	Ferðamálaráð
08-575	Heilsugæslust. Hellu	11-201	Iðntæknistofnun
08-576	Heilsugæslustöðin Laugarási	11-301	Orkustofnun
08-578	Heilsugæslust. Hveragerði	11-371	Orkusjóður
08-579	Heilsugæslust. Þorlákshöfn	12-302	Löggildingarstofa
08-711	Heilbrigðisst. Akranesi	12-402	Fjármálaeftirlitið
08-715	St. Fransiskuspítali	14-285	Spilliefnanefnd
08-721	Heilbrigðisst. Patreksfirði	14-381	Ofanflóðasjóður

00-101 Embætti forseta Íslands

Á árinu 1999 voru rekstrargjöld forsetaembættisins að frádregnum sértekjum samtals 110,8 m.kr. sem er 16,6 m.kr. umfram fjárheimildir ársins eða 17,6%. Gjöld umfram heimildir eru fyrst og fremst á viðfangsefnunum yfirstjórn og opinberar heimsóknir. Embættið átti fyrir ónýtta útgjaldaheimild frá fyrra ári að fjárhæð 1,6 m.kr. og er höfuðstóll embættisins því neikvæður um 15 m.kr. í árslok 1999.

Ríkisendurskoðun gerði athugasemd við að embættið skilaði ekki gögnum til greiðslu og bókunar innan eðlilegra tímamarka. Þá gerði stofnunin athugasemdir vegna uppgjörs og frágangs ferðareikninga.

02-211 Tækniskóli Íslands

Rekstrargjöld Tækniskóla Íslands að frádregnum sértekjum námu 297 m.kr. á árinu 1999 og voru 12,2 m.kr. eða 4,3% umfram heimild ársins. Hallinn eykur

neikvætt eigið fé í ársbyrjun úr 45,0 m.kr. í 57,1 m.kr. í árslok. Samkvæmt skýringum rektors vantar talsvert á að fjárheimildir skólans hafa tekið nægjanlegt tillit til áhrifa kjarasamninga á hækkun launakostnaðar. Fjárheimildir hafi heldur ekki tekið tillit til viðbótarkostnaðar vegna langvarandi veikinda og fæðingarorlofs nokkurra starfsmanna. Auk þess hefði nemendum fjölgað talsvert umfram það sem forsendur fjárheimilda gerðu ráð fyrir. Ríkisendurskoðun telur að staðan á eigin fé sé óviðunandi og leggur áherslu á að gerðar verði róttækar ráðstafanir til að laga fjárhagsstöðu skólans. Innra eftirlit er almennt komið í nokkuð gott lag. Þau atriði sem enn eru í ólagi er lotun gjalda og viðveruskráning starfsmanna.

02-302 Menntaskólinn á Akureyri

Fjárhagsendurskoðun á Menntaskólanum á Akureyri náði fyrst og fremst til ársins 1998. Vegna endurskoðunarinnar var farið til Akureyrar og upplýsinga aflað hjá rekstrarstjóra skólans, skólameistara og hjá starfsmanni sem færði bókhald. Helstu þættir sem endurskoðunin náði til voru samanburður á rekstri og fjárheimildum, afstemming bankareikninga, athugun á viðskiptareikningum, samanburður tekna og gjalda milli ára, mat á innra eftirlit, og athugun á efni og formi fylgiskjala bókhalds.

Fljótlega eftir að endurskoðun hófst kom í ljós að miklir annmarkar voru á frágangi og vörslu hluta bókhaldsgagna. Við endurskoðun kom fram að færsla bókhalds skólans var að mörgu leyti mjög ábótavant. Voru margháttaðar athugasemdir gerðar af því tilefni. Þá var fjárhagsstaða skólans fjarri því að vera viðunandi. Á fjárlögum vegna 1998 var 161,4 m.kr. veitt til skólans, en alls námu fjárheimildir ársins 174,9 m.kr. Gjöld að frádregnum sértekjum námu 187,8 m.kr. og var sú fjárhæð 12,9 m.kr. yfir fjárheimildum eða 7,7%. Í árslok 1998 námu veltufjármunir skólans alls 11,4 m.kr. og skammtímaskuldir 42,2 m.kr. Þannig hafði stofnunin notað 30,8 m.kr. umfram fjárheimildir í árslok 1998. Slæma rekstrarafkomu skólans á árinu 1998 og uppsafnaðan rekstrarvanda frá fyrri árum er annars vegar að rekja til hækkunar launakostnaðar, en kjarasamningar kennara fólu í sér meiri launahækkanir en reiknað var með í forsendum fjárlaga. Hins vegar má rekja slæma afkomu til kostnaðar umfram áætlanir vegna byggingaframkvæmda við skólann.

02-902 Þjóðminjasafn Íslands

Í framhaldi af upplýsingum um slæma fjárhagsstöðu Þjóðminjasafnsins á árinu 1999 fór menntamálaráðuneytið fram á það að Ríkisendurskoðun athugaði fjárhagsstöðu safnsins og ástæður hallarekstrar árinu.

Á árinu 1999 námu gjöld Þjóðminjasafnsins umfram heimildir fjárlaga 61,7 m.kr. Þar af má rekja 31,6 m.kr. til ákvarðana stofnunarinnar um útgjöld sem

ekki var gert ráð fyrir í fjárlögum, 11,6 m.kr. voru vegna vanáætlunar í fjárlögum, 6,1 m.kr. tengdust flutningum safnsins og 12,3 m.kr. má rekja til tafa á flutningum stofnunarinnar. Umframútgjöld sem ákveðin voru af stofnuninni skiptust þannig að 17,8 m.kr. voru vegna launa, 6,2 m.kr. vegna eignakaupa og 7,6 m.kr. vegna annarra gjalda og tilfærslna.

Ástæður þess að gjöld fóru fram úr fjárheimildum voru einkum þær að lagt var út í kostnað og framkvæmdir án þess að fjárveitingar eða öruggar tekjur væru til staðar. Þá var kostnaðaráætlun vegna flutninga safnsins ekki endurskoðuð heldur var hún kynnt án þess að draga fram óvissuþætti um tekjur.

Menntamálaráðuneytið gerði í lok júlí 1999 alvarlegar athugasemdir við fjármálastjórn Þjóðminjasafnsins og taldi að til stórvandræða horfði ef aukið aðhald og ábyrgð í stjórn fjármála yrði ekki sýnt. Þetta voru í raun einu viðvaranir sem gerðar voru um fjárhagsstöðu safnsins fyrir utan viðvaranir fjármálastjóra í framkvæmdaráði.

04-261 Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri

Á árinu 1999 námu rekstrargjöld skólans að frádregnum sértekjum 141,7 m.kr. og var sú fjárhæð 15,3 m.kr. umfram fjárheimildir ársins eða 12,1%. Staða fjárheimilda skólans frá fyrra ári var neikvæð um 47,1 m.kr. Í árslok 1999 hafði skólinn því notað 62,4 m.kr. umfram útgjaldaheimild sína. Sama umfang í rekstri skólans leiðir til áframhaldandi taprekstrar og skuldasöfnunar. Gera þarf ráðstafanir til þess að reksturinn verði í samræmi við fjárheimildir.

Enda þótt ýmsar ábendingar til úrbóta séu gerðar þá er umsjón fjármála og bókhalds sem tilheyra daglegum rekstri á skrifstofu í traustu horfi í heildina tekið. Þannig er bókhaldið skipulega byggt upp bæði hvað varðar frágang fylgiskjala og uppbyggingu í bókhaldskerfinu. Verkaskipting á skrifstofu stuðlar einnig að innra eftirliti. Launavinnsla hjá skólanum fer skipulega fram þannig að laun eru ekki greidd nema með skriflegu samþykki rektors. Rekstraráætlun og verkefnavísar eru gerðir fyrir skólann og eignaskrá færð. Ábendingar sem fram komu við endurskoðun lutu m.a. að áritun reikninga til samþykkis, viðveruskráningu með stimpilklukku, verklagi við skráningu tekna, afskriftum gamalla viðskiptakrafna, birgðatalningu, ytra og innra bókhaldi og frágangi risnu- og gjafareikninga

07-701 Málefni fatlaðra, Reykjavík

Í byrjun janúar 2000 óskaði félagsmálaráðuneytið eftir að Ríkisendurskoðun yfirfæri rekstur Málefna fatlaðra í Reykjavík, greindi þann vanda sem stofnunin hefur við að glíma og gæfi ábendingar um hvernig ætti að bregðast við honum. Athugun Ríkisendurskoðunar beindist að fjárhagsvanda stofnunarinnar.

Samkvæmt fjárlögum ársins 1999 var framlagið til stofnunarinnar 626 m.kr. Á árinu hækkaði fjárheimild stofnunarinnar um 48 m.kr. Þar af hækkuðu fjárheimildir sambýla um 30 m.kr. vegna þriggja nýrra sambýla sem gert var ráð fyrir að stofnunin hæfi rekstur á á árinu 1999. Heildarfjárheimild stofnunarinnar á árinu 1999 nam því 674 m.kr.

Rekstrarútgjöld að frádregnum sértekjum hjá stofnuninni á árinu 1999 námu 705 m.kr. og voru þau 31 m.kr. eða 4,5% yfir því sem fjárheimildir ársins gerðu ráð fyrir. Til viðbótar nemur halli fyrri ára 19 m.kr. Samtals nemur uppsafnaður rekstrarhalli í árslok 1999 því 50 m.kr. Þessu til viðbótar varð ekkert úr rekstri nýrra sambýla og var fjárveiting vegna þeirra notuð til annars rekstrar. Rekstrarvandinn í árslok 1999 nam að teknu tilliti til þessa um 80 m.kr.

Miðað við óbreyttan rekstur stefnir í að kostnaður við Málefni fatlaðra í Reykjavík verði um 753 m.kr. á árinu 2000 sem er um það bil sama fjárhæð og fjárlög ársins gera ráð fyrir. Sé tekið tillit halla frá fyrra ári og gert ráð fyrir að ráðist verði í þau nýju verkefni sem fjárlög yfirstandandi árs gera ráð fyrir, má ætla að fjárhagsvandi í lok árs 2000 verði tæpir 133 m.kr.

Helstu ástæður þess að stofnunin fór verulega fram úr fjárheimildum eru þær að ekki var staðið við þær rekstraráætlanir sem stofnunin gerði. Stofnunin hefur ráðist í verkefni án þess að tryggt væri fjármagn til verksins. Verkefni hafa frestast og stofnunin notað fjármuni þeirra til að mæta rekstrarvanda í stað þess að draga úr þjónustu eða umfangi verkefna.

08-301 Landlæknir

Starfsemi landlæknisembættisins hefur vaxið umtalsvert á allra síðustu árum með auknum verkefnum og fleiri starfsmönnum. Nýtt skipurit hefur tekið gildi og starfsemin orðið fjölþættari en áður var. Hins vegar hefur fjárhagsstaða embættisins lengi verið fjarri því að teljast góð og rekstrarhalli farið vaxandi ár frá ári. Að frumkvæði landlæknis skoðaði Ríkisendurskoðun rekstur embættisins með það fyrir augum að leggja fram tillögur til úrbóta.

Í árslok 1999 var uppsafnaðaur fjárhagsvandi embættisins um 34 m.kr. vegna útgjalda umfram fjárheimildir. Útgjöld á árinu 2000 stefndu í að fara 24 m.kr. fram úr fjárheimildum. Fjárhagsvandi embættisins stefndi þannig að óbreyttu í að verða um 58 m.kr. í árslok 2000.

Að mati Ríkisendurskoðun var ljóst að landlæknisembættið gæti ekki á eigin spýtur leyst fjárhagsvanda af þessari stærð nema til kæmi verulegur samdráttur í starfseminni og fækkun starfsmanna. Til þess konar ráðstafana yrði hins vegar vart gripið nema í samráði við heilbrigðs- og tryggingamálaráðuneytið. Það var

niðurstaða athugunarinnar að styrkja þyrfti fjármálastjórn landlæknisembættisins og koma á virkri áætlanagerð um fjármál og kostnaðareftirlit henni tengdri. Gera þyrfti áætlanir um verkefni og rekstur fyrir hvert ár og fylgjast síðan með að þeim sé framfylgt. Jafnframt þyrfti að grípa til markvissra aðhalds- og sparnaðaraðgerða þegar á þessu ári. Í ljósi þess að launakostnaður nemur um 56% af heildarkostnaði embættisins var bent á að full ástæða væri til að skoða hvort tímabundið mætti draga úr yfirvinnu og fresta að ráða í störf sem kynnu að losna.

08-576 Heilsugæslustöðin Laugarási

Ríkisendurskoðun gerði athugasemdir við að ekki hafði farið fram afstemming bankareikninga. Ennfremur að óinnheimt þjónustugjöld voru allt frá árinu 1993. Einnig var um að ræða ofgreidda reikninga frá fyrri árum ásamt ofgreiddum launum. Skuld var á viðskiptareikningi vegna ferðakostnaðar þar sem framvísað var ófullnægjandi fylgiskjölum og því ekki unnt að gjaldfæra hann. Áhersla var lögð á að stöðin stemmdi reglulega af viðskiptareikninga og geri viðeigandi leiðréttingar. Stöðinni er bent á að reyna með öllum tiltækum ráðum að innheimta útistandandi kröfur og að sækja um afskriftir á þeim kröfum sem sannanlega koma ekki til með að innheimtast. Ríkisendurskoðun þótti ástæða til að benda á að ekki beri að greiða fyrir vöru né þjónustu nema gegn framvísun fullgildra frumrita reikninga sem eru greinilega sundurliðaðir. Þá telur Ríkisendurskoðun að meðferð fjármuna svokallaðs „10% sjóðs“ stöðvarinnar hafi ekki verið í samræmi við reglur.

08-777 Heilbrigðisstofnanir á Austurlandi

Ríkisendurskoðun athugaði framkvæmd kjarasamninga hjá Heilbrigðisstofnunum á Seyðisfirði, Egilsstöðum og Neskaupstað. Gerð var athugasemd við að starfshlutfall lækna á heilbrigðisstofnuninni á Neskaupstað væri ekki í samræmi við úrskurð kjaranefndar, og að röðun lækna á heilbrigðisstofnunum í launaflokka væri ekki í öllum tilvikum í samræmi við úrskurð nefndarinnar. Þá er hlutfall vinnuálags á gæsluvöktum ekki reiknað út samkvæmt vinnuálagi eins og kjarasamningar gera ráð fyrir auk þess voru dæmi um aðrar greiðslur til lækna sem eru ekki í samræmi við kjarasamninga.

Í öllum aðlögunarnefndarsamningunum eru ákvæði um frekari útfærslu á ákveðnum atriðum svo sem um röðun einstakra starfa eða starfsmanna. Það er mjög mikilvægt fyrir stofnanirnar að þær ljúki við að útfæra þessi atriði.

Í öllum kjarasamningum þar sem samið var um nýtt launakerfi er sérstaklega tekið fram að starfsaldursþrepum skuli fækkað til að draga úr vægi sjálfvirkra tilfærslna og svigrúm þannig aukið til að leggja aðra þætti til grundvallar við

tilfærslu. Einnig er í markmiðum allra aðlögunarnefndarsamninganna ákvæði um að launakerfið eigi að vera sveigjanlegt og í flestum þeirra er ákvæði um að nýta beri það sem stjórntæki.

Með hliðsjón af þeim markmiðum í kjarasamningunum um að draga úr sjálfvirkni, og aðlögunarnefndarsamningum um að launakerfið sé sveigjanlegt þannig að það nýtist sem stjórntæki, þá skýtur það skökku við að einn mest ráðandi þátturinn í röðun í launaflokka er starfsaldur. Þannig er búið að takmarka mjög þann sveigjanleika og þá möguleika á að nýta launakerfið sem stjórntæki.

6 Endurskoðun fyrirtækja og sjóða í B-, C-, D- og E-hluta

Endurskoðun B-hluta ríkisreiknings

Til B-hluta ríkisreiknings teljast 12 fyrirtæki í eigu ríkissjóðs. Tvö fyrirtæki hafa verulegan hluta af tekjum sínum í formi rekstrarframlaga úr ríkissjóði, þ.e. Sinfóníuhljómsveit Íslands (um 84%) og Þjóðleikhúsið (um 69%). Í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2001 hefur Þjóðleikhúsið verið flutt í A-hluta, en velta má upp þeirri spurningu hvort ekki sé einnig rétt að færa Sinfóníuhljómsveitina í A-hlutann þar sem hún hefur óverulegan hluta tekna sinna af sölu á þjónustu til almennings. Lyfjabúð Háskólans hætti starfsemi á árinu og Frjálsar slysatryggingar hafa ekki verið með neina starfsemi um langa hríð.

Ríkisendurskoðun endurskoðar sjálf 5 fyrirtæki en endurskoðunarstofur annast endurskoðun hinna fyrirtækjanna í umboði Ríkisendurskoðunar samkvæmt samningum þar um.

Endurskoðun á ársreikningi ríkisfyrirtækja hefur það að meginmarkmiði að ganga úr skugga um hvort ársreikningur gefi glögga mynd af afkomu fyrirtækisins á árinu, efnahag í árslok og fjárstreymi á árinu í samræmi við lög og reglur og góða reikningsskilavenju og setja fram álit í samræmi við það. Við endurskoðunina er lögð áhersla á að kanna og meta innra eftirlit hjá fyrirtækjunum. Þá er einnig litið til þess hvort forsendum fjárlaga hafi verið fylgt við rekstur þeirra á árinu og hvort gætt er þeirra sértæku rekstrarfyrirmæla og starfsreglna sem ríkisfyrirtækjum er skylt að fara eftir.

Afkoma ríkisfyrirtækja á árinu 1999, arðgreiðslur í ríkissjóð, framlög úr ríkissjóði og eigið fé í árslok voru sem hér greinir:

Tafla 54 Ríkisfyrirtæki í B-hluta ríkisreiknings

Í m.kr.	Afkoma (Tap)	Arðgreiðsla í ríkissjóð 1999	Framlag úr ríkissjóði	Eigið fé
Happdrætti Háskóla Íslands	384	0	0 1)	161
Lyfjabúð Háskóla Íslands	(12)	0	0	94
Ríkisútvarpið	(61)	0	1.780 2)	946
Þjóðleikhúsið	(60)	0	386	388
Sinfóníuhljómsveit Íslands	(29)	0	155	8
Fríhöfn á Keflavíkurflugvelli	367	340	0	224
Flugstöð Leifs Eiríkssonar	311	0	55	1.116
Ratsjárstofnun	4	0	0	66
Umsýslustofnun varnarmála	(5)	6	0	75
Tryggingastofnun ríkisins, frjálsar slysatryggingar	0	0	0	16
Áfengis og tóbaksverslun ríkisins	3.195	2.908	0	1.844
Rafmagnsveitur ríkisins	74	150	150	10.596

1) Til Háskóla Íslands var ráðstafað sem arði 325 m.kr.
2) Eiginlegt framlag nam 50 m.kr. til endurbyggingar langbylgjumasturs en afnotagjöld, 1.730 m.kr., eru taldar ríkistekjur og sama fjárhæð færð sem framlag úr ríkissjóði.

Í endurskoðunarskýrslu fyrir Ríkisútvarpið er vikið að því að ósamræmi sé milli afnotagjaldakerfis og auglýsingakerfis annars vegar og fjárhagsbókhalds hins vegar sem finna þurfi skýringu á og leiðrétta. Þá er talið eðlilegt að raunafskrift afnotagjalda og auglýsingakrafna sé gerð reglulega og eigi sjaldnar en tvisvar á ári. Þá þarf að bæta ferlið við bankaafstemmingar. Loks er vikið að því að fjárfestingar í dreifikerfi Ríkisútvarpsins sem Landssími Íslands hf. hefur umsjón með séu ekki færðar reglulega heldur aðeins einu sinni á ári. Þetta er talið óviðunandi og lögð áhersla á að færsla sé gerð í þeim mánuði sem fjárfestingin á sér stað.

Hjá Sinfóníuhljómsveit Íslands hefur ekki enn tekist að innheimta ógreidd eldri framlög Seltjarnarneskaupstaðar. Menntamálaráðuneytið hefur verið beðið um að hafa forgöngu um úrlausn þessa máls. Þá er enn ófrágengið hvernig skipta á áfallinni lífeyrisskuldbindingu hljómsveitarinnar milli rekstraraðila hennar en hún nam 764 m.kr. í árlok 1999.

Lyfjabúð Háskóla Íslands hætti starfsemi í apríl 1999. Eignir Lyfjabúðarinnar voru að mestu handbært fé að fjárhæð 148 m. kr., en bókfærðar skuldir námu um 51 m.kr. í árslok. Reglugerð um stofnunin var felld úr gildi í september árið 2000. Fjármunir Lyfjabúðarinnar og skuldir eiga væntanlega að renna til Háskólans en eftir er að ganga frá þessu atriði með formlegum hætti.

Starfsemi Frjálsra slysatrygginga byggir á heimildarákvæði í 62. gr. laga um almannatryggingar, nr. 70/1993. Samkvæmt ársreikningi eru engar iðgjaldatekjur færðar hjá sjóðnum heldur einungis vaxtatekjur að fjárhæð 227 þús. kr. Eignir eru að stærstum hluta viðskiptakrafa á ríkissjóð. Ríkisendurskoðunar áréttar þá

athugasemd sína að ekki sé lengur grundvöllur fyrir starfsemi Frjálsra slysatrygginga og leggur til að eignir þeirra verði lagðar til slysatryggingadeildar Tryggingastofnunar ríkisins.

Í endurskoðunarskýrslu um Rafmagnsveitur ríkisins er m.a. bent á að fylgja þurfi eftir reglum um gjaldfærslu á niðurlögðum eignum, að innheimta orkureikninga í vanskilum þurfi að vera í stöðugri athugun. Laga þarf afstemmingar vegna óreikningsfærðra krafna úr verkbókhaldi sem bíða þess að verða settar á reikning. Framkvæmd starfsmannamála var í nokkuð góðu lagi en bæta þarf skjalfestingu við launabreytingar og ljúka þarf gerð aðlögunarsamninga. Loks er bent á að setja þurfi skriflegar verklagsreglur um útreikning og eftirlit með heildsölu.

Endurskoðun C-hluta ríkisreiknings

Til þessa hluta ríkisreiknings heyra 10 lánastofnanir sem eru í eigu ríkissjóðs og stofnaðar hafa verið með sérlögum. Lánastofnunum hefur fækkað um þrjár sem skýrist með því að Íbúðalánasjóður kom í stað Byggingasjóðs ríkisins, Byggingasjóðs verkamanna og Húsbréfadeildar. Þá hefur Framkvæmdasjóður Íslands verið lagður niður.

Ríkisendurskoðun endurskoðar fimm lánasjóði en endurskoðunarfyrirtæki annast endurskoðun hinna í umboði hennar.

Afkoma lánastofnananna á árinu 1999, framlög úr ríkissjóði og eigið fé í árslok eru sýnd hér á eftir en þær greiddu engan arð í ríkissjóð á árinu.

Tafla 55 Lánastofnanir í C-hluta ríkisreiknings

Í m.kr.	Afkoma (Tap)	Framlag úr ríkissjóði	Eigið fé
Byggðastofnun	204	562	1.516
Lánasjóður íslenskra námsmanna	779	1.780	20.821
Framleiðnisjóður landbúnaðarins	30	256	271
Lánasjóður landbúnaðarins	1	179	2.660
Þróunarsjóður sjávarútvegins	126	671	(1.316)
Íbúðalánasjóður	268	180	7.560
Hafnabótasjóður	(5)	205	601
Ferðamálasjóður	(3)	0	116
Orkusjóður	0	78	205
Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins	871	0	6.937

Auk hefðbundinnar endurskoðunar sem felst í því að kanna og leggja mat á það hvort ársreikningur viðkomandi lánastofnana gefi glögga mynd af afkomu, fjárhagsstöðu í árslok og fjárstreymi á árinu í samræmi við lög, reglur og góða reikningsskilavenju er lögð sérstök áhersla á að kanna útlán og stöðu lána og fylgjast með hvernig innheimta gengur og hvort eðlilegum innheimtuaðgerðum er haldið uppi. Þá eru afskriftir vegna útlánaáhættu skoðaðar og metnar.

Við endurskoðun hjá ríkisfyrirtækjum og sjóðum hefur komið fram að dæmi eru um að ríkisstarfsmenn, einkum yfirmenn, fá styrki til kaupa á tölvum á þeirri forsendu að þeir þurfi starfs síns vegna að vinna heima eftir venjulegan vinnutíma og þurfi þá að geta tengst tölvukerfum fyrirtækja sinna. Í einhverjum tilvikum eru stafsmenn með tölvur í eigu fyrirtækja sinna heima við í sama tilgangi. Uppsetning búnaðar heima hjá viðkomandi er þá á kostnað fyrirtækis. Ríkisendurskoðun hefur gert athugasemdir við þessi atriði en bendir á nauðsyn þess að fjármálaráðuneyti setji almennar reglur um kaup á tölvum sem ætlaðar eru til notkunar á heimilum ríkisstarfsmanna.

Í endurskoðunarskýrslu um Lánasjóð íslenskra námsmanna er m.a bent á að lánþegar hafi verið rúm 33 þúsundir og heildarlán rúmir 50 ma.kr. Meðallán eru um 1,5 m.kr. en hæsta skuld lánþega er 16,4 m.kr. Lánþegar sem skulda yfir 10 m.kr. í lok ársins 1999 eru 72 og hafði fjölgað um 29 frá árinu á undan. Heildarskuldir þessa hóps voru 833 m.kr. í árslok 1999, en voru 496 m.kr. í árslok 1998.

Við endurskoðun hjá Framleiðnisjóð landbúnaðarins kom í ljós að afborganir lána skila sér illa eða ekki, sérstaklega í flokki svokallaðra fjárhagskönnunarnefndarlána. Ljóst er að lítið er gert til að knýja fram endurgreiðslur. Vegna hinnar slöku innheimtu þarf að skoða fyrirkomulag innheimtumála, skilmála skuldabréfa og ábyrgðir. Kanna þarf innheimtuúrræði og taka í framhaldi af því ákvarðanir um afskriftir, breytingu á lánakjörum o.s.frv.

Hjá Hafnabótasjóði var bent á slök skil innheimtugagna frá hafnasjóðum. Ríkisendurskoðun leggur áherslu á að bæta þurfi verklag við skil gagna frá hafnasjóðum um árlegt vörugjald og innheimtu vörugjalda.

Þann 1. janúar árið 1999 tók Íbúðalánasjóður við eignum, skuldum og skuldbindingum Byggingasjóðs ríkisins, Byggingasjóðs verkamanna og Húsbréfadeildar. Eignir þessara sjóða og skuldir voru metnar af sérstakri matsnefnd sem skipuð var til þessa verks. Að loknu mati á raunviðri eigna og skulda, m.a. með núvirðingu, taldi nefndin að lækka bæri eiginfjárstöðu sjóðanna í árslok 1998 um 15,5 ma.kr. Stofnfé hins nýja sjóðs, Íbúðalánasjóðs, var því ákveðið 5,5 ma.kr. og óráðstafað eigið fé 1,4 ma.kr.

Endurskoðun D-hluta ríkisreiknings

Til þessa hluta ríkisreiknings heyra 4 fjármálastofnanir í eigu ríkissjóðs sem hvorki eru sameignar- né hlutafélög.

Ríkisendurskoðun endurskoðar Seðlabanka Íslands en endurskoðunarfyrirtæki sem ráðin eru af stjórnum félaganna annast endurskoðun hinna þriggja.

Afkoma fjármálastofnananna á árinu 1999, arðgreiðslur í ríkissjóð og eigið fé í árslok 1999 eru sýnd hér á eftir en engin framlög voru úr ríkissjóði á árinu.

Tafla 56 Fjármálastofnanir í D-hluta ríkisreiknings

Í m.kr.	Afkoma (Tap)	Eigið fé	Arðgreiðsla í ríkissjóð
Seðlabanki Íslands	322	18.682	0[1)]
Samábyrgð Íslands á fiskiskipum	29	324	0
Tryggingasjóður viðskiptabanka	27	2.249	0
Viðlagatrygging Íslands	306	6.445	0

1) Arðgreiðsla bankans, 594 m.kr., er skilgreind sem ígildi tekjuskatts og er færð með þeim tekjum í ríkisreikningi.

Endurskoðun fjármálastofnana er unnin í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Ítarleg lög og reglur gilda um gerð ársreikninga, endurskoðun og innra eftirlit hjá fjármálastofnunum og tryggingafélögum. Mat á innra eftirliti er veigamikill þáttur í endurskoðunarstarfinu.

Í endurskoðunarskýrslu um Seðlabanka Íslands fyrir árið 1998 var fundið að því að reglugerð um reikningsskil bankans frá árinu 1987, væri ekki lengur í fullu samræmi við lög og góða reikningsskilavenju. Á árinu 2000 var sett ný reglugerð, nr. 67, um reikningskil bankans en þar er tilgreint að ársreikningurinn skuli saminn eftir ákvæðum ársreikningskafla laga nr. 113/1996 um viðskiptabanka og sparisjóði. Ársreikningurinn fyrir árið 1999 er saminn

eftir hinni nýju reglugerð að undanskyldu því að yfirlit um sjóðstreymi fylgdi ekki.

Endurskoðun E-hluta ríkisreiknings

Til þessa flokks í ríkisreikningi heyra 12 hlutafélög og sameignarfélög sem ríkissjóður og ríkisstofnanir eiga helming eða meira í. Á árinu voru seld hlutabréf í Fjárfestingabanka atvinnulífsins hf., Áburðarverksmiðjunni hf. og Stofnfiski hf. Hlutafélaginu Skallagrími hf. var slitið á árinu.

Afkoma félaganna á árinu 1999, eigið fé í árslok, eignarhlutur ríkissjóðs og arðgreiðslur í ríkissjóð voru sem hér greinir:

Tafla 57 Hlutafélög og sameignarfélög í E-hluta ríkisreiknings

Í m.kr.	Hagnaður (Tap)	Eigið fé	Hlutur ríkissjóðs	Arður í ríkissjóð
Búnaðarbanki Íslands hf.	1521	7.072	73,8%	328
Landsbanki Íslands hf.	1520	11.391	71,9%	400
Breiðafjarðaferjan Baldur hf.	(1)	6	80,0%	0
Flugkerfi hf.	(1)	31	100,0%	0
Internet á Íslandi hf.	31	83	52,9%	1
Íslandspóstur hf.	(59)	2.040	100,0%	0
Kísiliðjan hf.	(9)	655	51,0%	0
Landssími Íslands hf.	1114	13.004	100,0%	565
Sementverksmiðjan hf.	46	1.447	100,0%	10
Skallagrímur hf. (01.01-26.05)	(5)	0	-	0
Skráningarstofan hf.	34	271	95,8%	0
Hitaveita Hjaltadals sf.	(2)	17	94,0%	0
Landsvirkjun	1924	32.849	50,0%	235

Af þessum 12 félögum endurskoðar Ríkisendurskoðun sjálf 4 félög. Endurskoðun ríkishlutafélagabankana var á sínum tíma boðin út og eru þau endurskoðuð af endurskoðunarfyrirtækjum en meðáritað af ríkisendurskoðanda í samræmi við lagaákvæði þar um. Endurskoðunarfyrirtæki endurskoða 4 félög í umboði Ríkisendurskoðunar samkvæmt samningum þar um og hjá 4 félögum eru endurskoðunarfyrirtæki ráðin af stjórnum þeirra.

Endurskoðunarskýrslur hlutafélaga eru lagðar fyrir stjórn og endurskoðendum er skylt að svara spurningum hluthafa um atriði sem varða ársreikning fyrirtækja á aðalfundi. Ríkisendurskoðun er á hinn bóginn ekki heimilt að birta efnisleg atriði úr slíkum skýrslum í endurskoðunarskýrslu sinni um ríkisreikning viðkomandi árs þar sem hlutafélög eru einkaréttarlegir aðilar þó svo þau séu í meirihlutaeign ríkissjóðs.

7 Innra eftirlit, áætlanagerð og verkefnavísar

Innra eftirlit

Ríkisendurskoðun hefur m.a. það hlutverk lögum samkvæmt að kanna innra eftirlit ríkisaðila og hvort það tryggir viðunandi árangur. Athugun á innra eftirliti er þannig fastur liður í endurskoðun á reikningsskilum þeirra aðila sem Ríkisendurskoðun annast endurskoðun á. Í fyrri skýrslum um endurskoðun ríkisreiknings, t.d. fyrir árin 1996 og 1998, hefur innra eftirlit verið gert að umfjöllunarefni. Við endurskoðun á reikningsskilum stofnana fyrir árið 1999 var ákveðið að leggja meiri áherslu á könnun og lýsingu innra eftirlits. Um var að ræða þrjá þætti innra eftirlits, þ.e. starfsumhverfi, eftirlitsaðgerðir, og upplýsingar og samskipti. Í því sem hér fer á eftir er vikið nánar að hverjum þessara þátta og þeim niðurstöðum sem fengust við endurskoðun á þeim.

Starfsumhverfi

Kjarninn í hverri stofnun eru starfsmenn hennar. Hegðun þeirra, heiðarleiki, hæfni og starfsumhverfi þeirra skiptir sköpum fyrir stofnunina. Það eru því starfsmennirnir sjálfir og starfsumhverfi þeirra sem leggja grunninn að innra eftirlit og sem skipta mestu við uppbyggingu á því. Til að koma á traustu innra eftirlit þurfa starfsmenn að skilja tilgang slíks eftirlits og að hafa jákvætt viðhorf til þess. Þess vegna er mikilvægt að starfsmenn fái fræðslu um tilgang innra eftirlits, að í skipuriti komi skýrt fram hver fari með vald og beri ábyrgð á hinum ýmsu þáttum starfseminnar, og að allar boðleiðir séu skýrar. Þýðingarmikið er að stjórnskipulag stofnana sé skýrt og að þær móti skýra stefnu í starfsmannamálum.

Eftirtaldir þættir í starfsumhverfinu ráða miklu um árangur af innra eftirliti: Heiðarleiki og hæfni starfsmanna, viðhorf stjórnenda, skipurit, dreifing valds og ábyrgðar og starfsmannastefna.

Niðurstöður athugunar á innra eftirliti í tengslum við endurskoðun vegna 1999 benda til þess að enda þótt ýmis af ofangreindum atriðum séu almennt í þokkalegu lagi þarfnist önnur atriði úrbóta. Stefna og markmið stofnana eru yfirleitt bundin í lögum og reglugerðum, stjórnendur framfylgja þeim ákvæðum sem þar er að finna og samræmi er í túlkun stjórnenda, stjórnar og ráðuneytis á

lögum, reglugerðum, stefnu og markmiðum stofnunar. Þá eru starfskröfur, verkefni deilda og sviða skilgreind með skýrum hætti í skipuriti og skriflegum starfslýsingum hjá meirihluta stofnana.

Enda þótt að hjá meirihluta stofnana séu til staðar skriflegar verklagsreglur um ýmis mikilvæg atriði, t.d. risnu, ferðakostnað og meðferð trúnaðarupplýsinga, þurfa aðrar að taka sig á að þessu leyti. Þá virðist full ástæða til þess að stofnanir leggi meiri áherslu á að markmið og stefna stofnunarinnar komi fram í handbókum fyrir starfsmenn og að fyrir hendi sé skrifleg lýsing á starfsmannastefnu sem taki til allra þátta starfsmannamála, t.d. ráðningu nýrra starfsmanna, starfsþjálfunar, frammistöðumats o.fl.

Eitt atriði sem var kannað sérstaklega var hvort umhverfisstefnu í ríkisrekstri, sem samþykkt var í ríkisstjórn í febrúar 1997, hefði verið hrundið í framkvæmd hjá stofnunum. Það sýndi sig að margar stofnanir höfðu ekki framfylgt þessari ákvörðun stjórnvalda.

Eftirlitsaðgerðir

Eftirlitsaðgerðir auka líkur á því að stofnun nái markmiðum sínum. Eftir því sem áhættan er meiri þeim mun viðameiri verða allar eftirlitsaðgerðir. Aldrei verður hægt að útiloka alla áhættu sem steðjar að nútíma rekstri en með hæfilegum eftirlitsaðgerðum má minnka líkurnar á áföllum. Hafa verður í huga að kostnaðurinn við að koma á viðamiklu eftirliti og halda því við má ekki vera meiri en ávinningurinn. Flokka má eftirlitsaðgerðir í aðgerðir stjórnenda, aðferðir byggðar á skipulagi, aðgerðir byggðar á staðfestingum, aðferðir til að tryggja gæði og aðgerðir vegna upplýsingakerfa.
Niðurstöður varðandi eftirlitsaðgerðir voru helstar að hjá meirihluta stofnana fólst nægjanlegt innra eftirlit í skipulagi stofnunarinnar, t.d. í atriðum eins og aðgreiningu starfa, takmörkun aðgangs og hæfri verkstjórn. Þá virtist vera fyrir hendi eftirlit sem tryggði að ákvörðunum æðstu stjórnenda væri fylgt eftir með tilhlýðilegum hætti. Hjá flestum stofnunum er þess krafist að stjórnendur samþykki viðskipti með áritun til að tryggja að eingöngu fari fram samþykkt viðskipti eða verkefni. Þá eru víðast teknar saman eignaskrár þær uppfærðar reglulega. Stofnanir virðast auk þess í auknum mæli farnar að gefa gaum að stöðu öryggismála, svo sem því að skrifleg öryggisstefna sé til staðar, gagnaleynd sé virt, neyðaráætlun sé fyrir hendi, gögn afrituð og geymd á öruggum stað, og að nauðsynleg takmörkun sé á aðgangi að vélbúnaði og hugbúnaði.

Hins vegar má nefna að val eftirlitsaðgerða er sjaldnast byggt á niðurstöðum formlegs áhættumats. Þá er allur gangur á því hvort þess sé krafist að lykilstarfsmenn fari árlega í sumarfrí og að verkefni þeirra séu falin öðrum á meðan, en slíkt fyrirkomulag stuðlar að bættu eftirliti.

Upplýsingar og samskipti

Ef stofnanir eiga að ná markmiðum sínum verða stjórnendur þeirra að fá áreiðanlegar og nákvæmar upplýsingar um alla þætti rekstrarins. Boðleiðir upplýsinga hafa breyst verulega á undanförnum árum vegna mikilla tæknibreytinga, en það getur haft áhrif á samskipti stjórnenda og starfsmanna. Upplýsingakerfin hafa í auknum mæli orðið stærri hluti af vinnuumhverfinu. Nauðsynlegt er að aðlaga eftirlitshlutverk stjórnenda að breyttum aðstæðum.

Endurskoðun á þeim atriðum sem falla undir þennan þátt innra eftirlits bendir til þess að ástand þeirra sé vel viðunandi. Þannig skila bókhaldskerfi reglulega upplýsingum sem nýtast stjórnendum til ákvarðanatöku, t.d. samanburði á útkomu við fjárhagsáætlun. Upplýsingamiðlun milli stjórnenda og annarra starfsmanna er almennt góð og skriflegum tilkynningum og verklagsreglum er dreift til starfsmanna um alla mikilvæga þætti sem snerta reksturinn. Þá virðast rekstrarupplýsingar berast greiðlega til stjórnar stofnunar og endurskoðenda.

Eitt atriði sem kannað var sérstaklega var hvort óháður starfsmaður færi yfir kvartanir viðskiptavina og hvort að fyrir lægju skriflegar reglur um samskiptin við þá. Í ljós kom að þannig væri þessu almennt ekki háttað.

Áætlanagerð

Áætlanagerð um starfsemi og fjármál er mikilvægur þáttur í starfi stjórnenda, jafnt ríkisaðila sem annarra. Áætlanagerð felur í sér að stjórnendur setja rekstri stofnunar markmið og leggja á ráðin um hvernig þeim verði náð. Reglulegt eftirlit með samanburði útkomu við áætlanir er ekki síður nauðsynlegt til þess að stjórnendur geti fylgst með hvernig miðar og brugðist við með viðeigandi hætti reynist ástæða til. Mörg dæmi eru um að léleg áætlanagerð og ónógt eftirlit hafi leitt til þess að rekstur stofnana hafi farið úr böndunum.

Athugun á áætlanagerð stofnana, sem fram fór í tengslum við endurskoðun á reikningsskilum þeirra vegna ársins 1999, sýnir að hjá nánast öllum stofnunum voru gerðar áætlanir um tekjur og gjöld. Hjá nokkrum stofnunum voru áætlanir ekki í samræmi við fjárlög heldur byggðar á rekstrarútkomu síðasta árs. Meirihluti stofnana gerir áætlanir um mannaflaþörf enda launakostnaður oftast stærsti kostnaðarliðurinn hjá ríkisaðilum.

Hjá flestum stofnunum er eftirlit með framkvæmd áætlana þannig að rauntölur eru bornar saman við áætlunina með reglulegu millibili. Áætlunum er yfirleitt aðeins dreift innanhúss til stjórnenda og stjórnar sé um hana að ræða. Fram koma að nokkrar stofnanir senda viðkomandi ráðuneyti sínar áætlanir. Algengast var að gripið væri til sparnaðaraðgerða innan ársins ef ljóst þótti að rauntölur væru að fara fram úr áætlun.

Það er mat Ríkisendurskoðunar að enda þótt áætlanagerð um rekstur sé yfirleitt til staðar hjá ríkisstofnunum þurfi víða að bæta vinnubrögð á því sviði. Dæmi eru um að stjórnendur stofnana sýni áætlanagerð og eftirliti með henni takmarkaðan áhuga og feli verkefnin öðrum sem ef til vill hafa ekki forsendur til að geta sinnt því.

Verkefnavísar

Í lögum um fjárreiður ríkisins nr. 88/1997 er kveðið á um að hlutaðeigandi ráðherra og fjármálaráðherra sé heimilt að leita eftir kennitölum um umsvif og árangur af starfsemi stofnana til birtingar með ársreikningi. Þá er í lögum um Ríkisendurskoðun ákvæði um að fjárhagsendurskoðun skuli m.a. miðast að því að kanna og votta áreiðanleika kennitalna um umsvif og árangur af starfsemi stofnana birtist þær með ársreikningi. Ákvæði þessi eiga rætur að rekja til þess að fjármálaráðuneytið hefur á undanförnum árum safnað saman upplýsingum um starfsemi og þjónustu stofnana ríkisins, svokölluðum verkefnavísum, og gefið út í sérstöku riti, fyrst vegna ársins 1996 og síðan árlega eftir það. Þar er hægt að fræðast nánar um tilgang verkefnavísa, aðdraganda þess að þeim var komið á og ýmis atriði varðandi gerð þeirra og notkun.

Í A-hluta fjárlaga eru um 500 fjárlagaliðir og hefur verið áætlað að þar af séu hátt í 400 stofnanir sem skilgreina má verkefnavísa fyrir. Verkefnavísar hafa verið birtir með þeim hætti að fyrir hverja stofnun er fyrst tilgreint hlutverk stofnunarinnar, sem yfirleitt kemur fram í lögum, og heildarkostnaður við rekstur hennar. Jafnframt er leitast við að sundurgreina kostnað niður á einstök verkefnasvið ef það er mögulegt, t.d. er starfsemi sýslumannsembætta skipt niður í hefðbundin verkefni sýslumanna, innheimtu og tryggingar. Fyrir hvert verkefnasvið eru tilgreindir þjónustuvísar sem lýsa eiga umfangi starfseminnar. Fyrir embætti sýslumanna eru þjónustuvísar t.d. fjöldi þinglýsinga, aðfararbeiðna, tollafgreiðsla, afgreiddra reikninga í sjúkratryggingum o.fl. Hjá heilsugæslustöðvum eru þjónustuvísarnir t.d. fjöldi heimsókna til læknis, vitjana, símaviðtala o.fl.

Eins og áður segir hefur Ríkisendurskoðun m.a. það hlutverk að kanna og votta áreiðanleika kennitalna um umsvif og árangur af starfsemi stofnana. Við endurskoðun á reikningsskilum ríkisstofnana fyrir árið 1999 var ákveðið að athuga sérstaklega notkun þjónustuvísa, ekki síst þar sem ætla má að talsverð reynsla sé komin á notkun þeirra hjá flestum stofnunum. Þau atriði sem einkum var horft til voru hvort magntölum sem lúta að verkefnavísum hefði verið safnað saman og þær skráðar með skipulögðum hætti, hvort markmið verkefnavísa og rauntölur væru bornar saman, hvort brugðist væri við ef frávik yrðu á milli markmiða og rauntalna, hvort árangur stofnana væri borinn saman við sam-

bærilegar stofnanir, og loks hvort verkefnavísar væru birtir í ársskýrslum stofnana.

Niðurstöður Ríkisendurskoðunar athugunar benda til þess að talsvert sé ennþá í land að verkefnavísar séu almennt notaðir með markvissum hætti við stjórnun stofnana. Reyndar heldur meirihluti stofnana til haga magntölum sem lúta að verkefnavísum. Hins vegar bera mun færri stofnanir rauntölur saman við verkefnavísa og til undantekninga heyrir ef brugðist er við þegar slíkur samanburður leiðir í ljós frávik. Þá er fremur sjaldgæft að árangur stofnana sé borinn saman við sambærilegar stofnanir. Almennt eru verkefnavísar ekki birtir í ársskýrslum stofnana. Stjórnendur stofnana virðist þannig almennt ekki horfa mjög til verkefnavísa og fremur haga rekstri út frá fjárhagsáætlunum. Áherslan er þannig ennþá fyrst og fremst á að hafa stjórn á að föngum til að tryggja að kostnaður fari ekki fram úr fjárheimildum, en síður er horft til þess árangurs sem stofnunin nær við að auka og bæta starfsemina.

8 Fjárheimildir

Í áritun Ríkisendurskoðunar með ríkisreikningi vegna ársins 1999 er gerður fyrirvari um réttmæti þeirra fjárheimilda sem tilgreindar eru í reikningnum. Í því sem hér fer á eftir verður fjallað nánar um þau rök sem búa að baki þessum fyrirvara.

Í lögum um fjárreiður ríkisins nr. 88/1997 er á fimm stöðum fjallað um fjárheimildir án þess þó að þetta hugtak sé nokkurs staðar skilgreint sérstaklega þar né í öðrum lögum. Í 8. gr. segir þannig að í yfirlitum skv. 1.-3. tölul., þ.e. rekstrarreikningur, efnahagsreikningur og sjóðstreymi, skuli sýna samanburð við fjárheimildir ársins og reikningstölur fyrra árs. Í 32. gr. kemur fram að ríkisaðilum í A- og B-hluta sé heimilt að eiga viðskipti án staðgreiðslu, enda séu þau innan marka fjárheimilda. Í 37. gr. segir að heimilt sé að flytja fjárheimildir milli einstakra rekstrarviðfangsefna hvers ríkisaðila í A-hluta, enda séu verkefnin tilgreind í fjárlögum. Loks segir í 45. gr. fjárreiðulaganna að með ríkisreikningi sem lagður er fyrir Alþingi skuli fylgja frumvarp til lokafjárlaga honum til staðfestingar og jafnframt sérstaka skrá ásamt skýringum yfir geymdar fjárheimildir og um þá aðila sem hafa farið fram úr fjárheimildum ársins. Heimilt sé að greiða slíka umframgreiðslu af fjárveitingum næsta árs.

Í samræmi við áðurnefnt ákvæði 8. gr. fjárreiðulaganna eru í ríkisreikningi fyrir árið 1999 sýndar fjárheimildir til samanburðar við reikningsfjárhæðir í rekstrarreikningi, efnahagsreikningi og sjóðstreymi A-hluta ríkisreiknings. Þá eru fjárheimildir tilgreindar víða í skýringum með reikningum svo og í séryfirliti 2 sem fylgir honum. Í skýringu 1 með reikningnum, 2. tölul. a), kemur fram að fjárheimildir ársins séu samsettar af fluttum fjárheimildum frá árinu á undan samkvæmt lokafjárlögum þess árs, fjárlögum og fjáraukalögum reikningsársins, millifærðum fjárheimildum og breytingum samkvæmt lokafjárlögum reikningsársins. Þar segir ennfremur að með lokafjárlögum reikningsársins séu gerðar breytingar á fjárheimildum stofnana í samræmi við frávik í útkomu annarra rekstrartekna og markaðra tekna stofnana frá áætlun fjárlaga og fjáraukalaga ársins.

Samkvæmt ofansögðu má skipta þeim fjárheimildum sem tilgreindar eru í ríkisreikningi fyrir árið 1999 í nokkra flokka. Í fyrsta lagi er um að ræða fjárlög vegna ársins 1999 sem voru samþykkt á Alþingi í desember 1998. Í 1. gr. þeirra kemur fram að árið 1999 sé áætlað að tekjur og gjöld ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein, sbr. sundurliðun 1 og 2 með fjárlögunum. Gjöld ríkissjóðs á árinu voru þarna tilgreind 182.375,9 m.kr. Fjárhæðin er á

svokölluðum rekstrargrunni sem fyrst var notaður í fjárlögum vegna ársins 1998, m.a. til að hægt væri að bera fjárlög saman við ríkisreikning.

Í öðru lagi eru það fjáraukalög vegna ársins 1999. Samkvæmt þeim var 1. gr. fjárlaga fyrir árið 1999 breytt á þá leið að tekjur voru hækkaðar um 23.043,0 m.kr. og gjöld um 10.463,9 m.kr.

Eftir að fjáraukalögin voru samþykkt nam fjárheimild 192.839,8 m.kr. vegna gjalda ársins 1999. Bæði fjárlög og fjáraukalög fyrir árið 1999 voru borin upp og samþykkt á Alþingi með tilskyldum hætti og hljóta þær fjárhæðir sem þannig voru samþykktar því óumdeilanlega að fela í sér fullgildar fjárheimildir vegna gjalda ársins 1999.

Þessu til viðbótar fela fjárheimildir sem tilgreindar eru í ríkisreikningi fyrir árið 1999 í sér tillögur fjármálaráðherra um breytingar á fjárheimildum ársins 1999 vegna inneignar eða halla stofnana frá árinu 1998. Í 2. mgr. 37. gr. áðurnefndra laga um fjárreiður ríkisins er fjallað um þetta, en þar segir: *„Að fengnu samþykki hlutaðeigandi ráðherra og fjármálaráðherra er heimilt að geyma ónýttar fjárveitingar í lok reikningsárs. Með sama hætti er heimilt að draga skuldir frá fyrra ári frá fjárveitingum ársins.“* Ekki verður ráðið af þessu að frekari atbeina Alþingis þurfi þarna til heldur hlýtur 37. gr. fjárreiðulaganna að fela í sér heimild til handa ráðherrum að breyta fjárheimildum stofnana skv. þeim reglum sem þar eru settar. Skrá yfir fluttar fjárheimildir er lögð fram með lokafjárlögum. Samkvæmt upplýsingum frá fjármálaráðuneyti námu yfirfærðar fjárheimildir fyrra árs samtals 9.101,6 m.kr. og yfirfærðar skuldir samtals 5.768,7 m.kr. Að teknu tilliti til þessa hækka fjárheimildir vegna gjalda samtals um 3.332,9 m.kr. og verða þannig 196.172,7 m.kr.

Fjárheimildir einstakra stofnana kunna að breytast vegna millifærslna fjárheimilda af öðrum fjárlagaliðum innan ársins. Ráð er fyrir því gert að fjárheimildir sem færðar eru á nokkra fjárlagaliði, oft nefnda safnliði, séu fluttar yfir á aðra liði. Samanlögð fjárheimild allra stofnana á hins vegar ekki að breytast vegna þessa. [5]

Þær fjárheimildir sem tilgreinar eru í ríkisreikningi fela auk ofangreinds í sér breytingar ýmist til hækkunar eða lækkunar vegna uppgjörs rekstrartekna stofnana og markaðra tekna í þeim tilvikum sem þær urðu hærri eða lægri en ráð var fyrir gert í áður samþykktum heimildum. Í ríkisreikningi eru fjárheimildir hækkaðar um 1.032,6 m.kr. vegna uppgjörs rekstrartekna, en lækkaðar um 947,7 m.kr. vegna uppgjörs markaðra tekna. Síðast en ekki síst fela fjárheimildir sem settar eru fram í ríkisreikningi í sér tillögur um breytingar á einstökum fjárlagaliðum á gjaldahlið um 2.723,4 m.kr.

[5] Millifærðar fjárheimildir, sem tilgreindar eru í ríkisreikningi, fela í sér hækkun fjárheimildar hjá einni stofnun um 27 m.kr. vegna eignamyndunar og á öðrum stað lækkun fjárheimildar um 5,6 m.kr. Um er að ræða tilfærslu af eignalið 09-100 sem ekki er sýndur í þeim yfirlitum sem hér eru birt.

Tafla 58 Samsetning fjárheimilda vegna gjalda árið 1999

Í m.kr.	Fjárheimildir skv. skilgr. fjárreiðulaga	Fjárheimildir skv. ríkisreikningi
Fjárlög 1999	182.375,9	182.375,9
Fjáraukalög	10.463,9	10.463,9
Yfirfærð heimild fyrra árs	9.101,6	9.101,6
Yfirfærð skuld fyrra árs	(5.768,7)	(5.768,7)
Framlag til eignamyndunar	27,0	27,0
Millifært milli fjárlagaliða	(5,6)	(5,6)
Breyting vegna rekstrartekna		1.032,6
Breyting vegna markaðra skatttekna		(947,7)
Beinar breytingar		2.723,4
Fjárheimildir samtals	196.194,1	199.002,4

Ríkisendurskoðun telur að af fjárreiðulögum verði ekki annað ráðið en að til öflunar annarra fjárheimilda en vegna fjárlaga, fjáraukalaga og fluttra fjárheimilda vegna fyrra árs fari skv. ákvæðum 45. gr. laganna, en þar er fjallað um frumvarp til lokafjárlaga til staðfestingar á ríkisreikningi. Orðrétt hljóðar 45. greinin svo:

> *„Með ríkisreikningi sem lagður er fram á Alþingi, sbr. 7. gr., skal fylgja frumvarp til lokafjárlaga honum til staðfestingar. Þar skal leitað heimilda til uppgjörs á skuldum eða ónotuðum fjárveitingum sem ekki eru fluttar milli ára. Jafnframt skal leggja fram sérstaka skrá ásamt skýringum yfir geymdar fjárheimildir og um þá aðila sem hafa farið fram úr fjárheimildum ársins. Heimilt er að greiða slíka umframgreiðslu af fjárveitingu næsta árs. Einnig skal gerð grein fyrir ónýttum lántökuheimildum liðins árs.“*

Í lögum um fjárreiður ríkisins, 9. gr., er mælt fyrir um að til ríkistekna í A-hluta ríkisreiknings teljist m.a. aðrar rekstrartekjur, þ.e. lögbundnar tekjur fyrir veitta þjónustu eða starfsemi á vegum ríkisins, auk tekna af eignum, viðurlögum og sektum. Aftur á móti kemur fram í 11. gr. laganna að sértekjur, þ.e. tekjur ríkisstofnana af sölu á vöru og þjónustu sem seld er á markaðsforsendum, skuli færa til lækkunar á gjöldum en jafnframt sýna sérstaklega í reikningum þeirra. Lögin taka hins vegar ekki á því hvernig með skuli fara ef tekjur þessar verða hærri eða lægri en ráð var fyrir gert í fjárlögum. Þannig kemur ekki fram hvort líta megi svo á að fjárheimildir stofnana eigi að breytast til samræmis við meiri eða minni tekjur. Færa má viss rök fyrir því að stofnanir í A-hluta séu ekki bundnar af fjárheimildum vegna útgjalda sem stofnað er til vegna öflunar meiri sértekna en fram koma í fjárlögum, enda nemi tekjurnar hærri fjárhæð en útgjöldin. Hins vegar er með öllu óljóst hvort það sama getur átt við um rekstrartekjur sem stofnanir innheimta og færðar eru til tekna hjá ríkissjóði. Ríkisendurskoðun telur áríðandi að ákvæði þar um verði sett í fjárreiðulögin.

Að mati Ríkisendurskoðunar verður að telja í hæsta máta vafasamt að tilgreina sem fjárheimild í ríkisreikningi tillögur eða ákvarðanir sem lagðar verða fram í frumvarpi til lokafjárlaga og hafa ekki ennþá verið samþykktar af Alþingi. Með engu móti er hægt að skilja orðalag 45. gr. á þá leið að fjárheimildir megi hækka með þessum hætti í ríkisreikningi áður en lokafjárlög hafa verið samþykkt.

Eftirlit með framkvæmd fjárlaga

Eitt af verkefnum Ríkisendurskoðunar lögum samkvæmt er að annast eftirlit með framkvæmd fjárlaga, en í því felst m.a. að kanna hvort reikningar sem stofnunin endurskoðar séu í samræmi við heimildir fjárlaga, fjáraukalaga og annarra laga, lögmæt fyrirmæli, starfsvenjur og samninga um rekstrarverkefni þar sem það á við. Um árabil var þessu eftirliti sinnt með þeim hætti að kanna hvaða breytingar voru gerðar á fjárheimildum stofnana og fjárlagaliða eftir að fjárlög voru samþykkt, og að bera greiðslur úr ríkissjóði til stofnana saman við fjárheimildir þeirra. Leitað var skýringa á umframútgjöldum sem og helstu breytingum á útgjöldum miðað við árið á undan. Ennfremur var reynt að spá fyrir um greiðsluafkomu ríkissjóðs til ársloka. Ríkisendurskoðun tók saman skýrslur um framkvæmd fjárlaga að liðnum sex, níu og tólf mánuðum hvers fjárhagsárs og sendi þær Alþingi. Þetta var mögulegt þar sem fjárlög voru lengst af sett fram á því sem kallað er greiðslugrunnur, þ.e. þau sýndu aðeins innheimtar tekjur og þau útgjöld sem innt voru af hendi á árinu.

Sem kunnugt er var framsetningu fjárlaga breytt frá og með árinu 1998 og eru þau nú sett fram á rekstrargrunni, þ.e. þau sýna allar tekjur sem falla til á árinu og þær skuldbindingar sem stofnað er til, hvort sem greiðsla hefur átt sér stað eða ekki. Rökin fyrir þessari breytingu voru helst þau að hún stuðlaði að bættri áætlanagerð um ríkisfjármál og gerði auk þess kleyft að bera fjárlög saman við ríkisreikning. Sá vandi er hins vegar enn til staðar að upplýsingar um rekstur stofnana liggja í mörgum tilfellum ekki fyrir. Gildir þetta t.d. um mjög margar stofnanir heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytis. Uppgjör vegna stofnana sem hafa sjálfstæðan fjárhag og færa sjálfar sitt bókhald liggur ekki fyrir innan fjárhagsársins enda hefur ekki tíðkast að samin væru milliuppgjör fyrir ríkisstofnanir. Afleiðing þessa er m.a. sú að ekki er hægt að bera fjárheimildir saman við rekstur innan fjárhagsársins.

Ríkisendurskoðun gaf í júlí s.l. út skýrslu um framkvæmd fjárlaga fyrstu fimm mánuði ársins 2000. Í henni var fyrst og fremst fjallað um greiðsluafkomu ríkissjóðs en auk þess leitast við að meta rekstrarafkomu ríkissjóðs í heild til ársloka. Vegna þeirra annmarka sem áður eru raktir var ekki gerlegt að fjalla um rekstur og fjárhagsstöðu einstakra stofnana og fjárlagaliða sem þó hlýtur að

skipta verulegu máli þegar sinna á eftirliti með framkvæmd fjárlaga. Það er mat Ríkisendurskoðunar að eftirliti með framkvæmd fjárlaga verði ekki sinnt með fullnægjandi hætti fyrr en almennt verður farið að semja rekstraruppgjör fyrir stofnanir ríkisins a.m.k. hálfsárslega.

Samanburður útgjalda við fjárheimildir árið 1999

Taflan hérna að neðan sýnir fjárheimildir stofnana og fjárlagaliða vegna ársins 1999 og samanburð við gjöld þeirra á árinu. Í töflunni er annars vegar sýndur mismunur fjárheimildar og gjalda (frávik frá fjárheimild) og hins vegar það frávik sem eftir stendur þegar tekið er tillit til uppgjörs rekstrartekna (frávik samtals). Taflan talar sínu máli um hvernig stofnanir ríkisins virtu þær fjárheimildir sem þeim var ætlað að haga rekstri sínum eftir á árinu 1999. Í mörgum tilvikum hefur ekki verið tekið á rekstri stofnana sem komist hafa upp með að stofna til útgjalda umfram fjárheimildir og það jafnvel ár eftir ár.

Full ástæða er til að benda á að tveir fjárlagaliðir undir æðstu stjórn ríkisins, ríkisstjórn og embætti forseta Íslands fóru verulega fram úr fjárheimildum. Þá virtu margar aðalskrifstofur ráðuneytanna ekki fjárheimildir ársins.

Athyglisvert er að á meðan margir skólar virtu ekki fjárheimildir, náðu aðrir ekki að fullnýta sínar. Má t.d. nefna að Fjölbrautaskólinn í Breiðholti og Menntaskólinn í Kópavogi fóru verulega fram úr fjárheimildum, en aðrir skólar svo sem Menntaskólinn í Reykjavík og Fjölbrautaskóli Suðurnesja áttu ónýttar fjárheimildir í lok ársins.

Yfir helmingur sýslumanns- og lögregluembætta fóru fram úr fjárheimildum á árinu 1999. Í því sambandi má nefna sýslumanninn á Selfossi, sýslumanninn í Keflavík og sýslumanninn á Patreksfirði.

Nokkur sjúkrahús virtu ekki fjárheimildir sínar á árinu 1999. Má þar nefna Fjórðungssjúkrahúsið á Akureyri, Heilbrigðisstofnun Akraness og Heilbrigðisstofnun Suðurnesja. Það skal tekið fram að Fjórðungssjúkrahúsið á Akureyri fékk 25 m.kr. aukafjárveitingu á árinu 1998 vegna útgjalda á árinu 1999, en að teknu tilliti til hennar nema umframútgjöld þess 26,2 m.kr. í árslok 1999 í stað 51,2 m.kr.

Ríkisendurskoðun vill í þessu sambandi minna á ábyrgð forstöðumanna og stjórna í þessu sambandi skv. 49. gr. fyrrnefndra laga nr. 88/1997 um fjárreiður ríkisins og 38. gr. laga nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Það er Alþingis að ákveða hvort stofnanir skuli veiti meiri og dýrari þjónustu en núverandi fjárheimildir þeirra gera ráð fyrir. Ekki getur talist í samræmi við gildandi lög og eðlilega fjármálastjórn að þingið samþykki ítrekað viðbótarfjárheimildir til stofnana löngu eftir að til útgjaldanna var stofnað.

Lög um fjárreiður ríkisins veita reyndar ákveðna heimild til greiðslna úr ríkissjóði án heimildar í fjárlögum. Í 33. gr. laganna segir þannig að valdi ófyrirséð atvik því að greiða þarf úr ríkissjóði án heimildar í fjárlögum sé fjármálaráðherra að höfðu samráði við hlutaðeigandi ráðherra heimilt að inna greiðsluna af hendi enda þoli hún ekki bið. Fjármálaráðherra er skylt að gera fjárlaganefnd Alþingis grein fyrir slíkum ófyrirséðum greiðslum strax og ákvörðun hefur verið tekin um þær og leita heimilda til þeirra með frumvarpi til fjáraukalaga. Í 34. gr. segir að séu gerðir kjarasamningar sem kveða á um frekari launaútgjöld ríkisins en fjárlög gerðu ráð fyrir skuli svo fljótt sem kostur er leita heimilda Alþingis til slíkra útgjalda með frumvarpi til fjáraukalaga. Launagreiðslum skal þó haga í samræmi við hina nýju kjarasamninga. Að mati Ríkisendurskoðunar eiga hvorugt þessara ákvæða við um þau útgjöld sem stofnað var til umfram fjárheimildir á árinu 1999.

Tafla 59 Fjárheimildir og útkoma árið 1999

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
Æðsta stjórn ríkisins									
00-301	Ríkisstjórn	102,4	0,0	0,0	102,4	123,6	21,2	0,0	21,2
00-101	Embætti forseta Íslands	94,2	1,5	0,0	95,7	110,8	15,1	0,0	15,1
00-401	Hæstiréttur	61,0	0,0	0,0	61,0	67,7	6,7	0,0	6,7
00-610	Umboðsmaður Alþingis	50,9	2,9	0,0	53,8	51,6	(2,2)	0,0	(2,2)
00-620	Ríkisendurskoðun	213,0	(5,4)	6,8	214,4	207,9	(6,5)	0,0	(6,5)
00-205	Framkvæmdir á Alþingisreit	210,0	2,5	0,0	212,5	200,0	(12,5)	0,0	(12,5)
00-201	Alþingi	1.119,9	14,2	0,0	1.134,1	1.113,8	(20,3)	0,0	(20,3)
		1.851,4	**15,7**	**6,8**	**1.873,9**	**1.875,5**	**1,6**	**0,0**	**1,6**
Aðalskrifstofur ráðuneyta									
13-101	Hagstofa Íslands, aðalskr.	287,3	(2,1)	1,8	287,0	330,5	43,5	26,5	17,0
03-101	Utanríkisráðuneyti, aðalskr.	529,8	(1,4)	28,6	557,0	573,6	16,6	0,0	16,6
01-101	Forsætisráðuneyti, aðalskr.	121,5	(4,0)	6,8	124,3	140,1	15,8	0,0	15,8
11-101	Iðnaðarráðuneyti, aðalskr.	66,7	(7,8)	9,8	68,7	80,8	12,1	0,0	12,1
10-101	Samgönguráðuneyti, aðalskr.	144,2	(4,7)	10,9	150,4	160,7	10,3	0,0	10,3
12-101	Viðskiptaráðuneyti, aðalskr.	93,2	(8,5)	5,1	89,8	100,0	10,2	0,0	10,2
14-101	Umhverfisráðuneyti, aðalskr.	140,6	(7,4)	34,3	167,5	172,5	5,0	0,0	5,0
06-101	Dóms- og kirkjum.rn., aðalskr.	186,8	2,8	(5,8)	183,8	187,7	4,0	0,0	4,0
09-101	Fjármálaráðuneyti, aðalskr.	335,7	(1,9)	16,9	350,7	353,3	2,6	0,0	2,6
02-101	Menntamálaráðuneyti, aðalskr.	318,0	(8,7)	15,4	324,7	325,7	1,0	0,0	1,0
04-101	Landbúnaðarráðun., aðalskr.	115,7	(4,3)	8,0	119,4	120,3	0,9	0,0	0,9
08-101	Heilbr.og trygg.m.rn., aðalskr.	220,1	(3,9)	24,3	240,5	241,5	0,9	0,0	0,9
07-101	Félagsmálaráðuneyti, aðalskr.	140,8	2,4	15,5	158,7	154,7	(4,0)	0,0	(4,0)
05-101	Sjávarútvegsráðun., aðalskr.	133,5	4,3	1,2	139,0	133,4	(5,6)	0,0	(5,6)
		2.833,9	**(45,2)**	**172,9**	**2.961,6**	**3.074,8**	**113,2**	**26,5**	**86,7**
Skólar									
02-350	Fjölbrautaskólinn í Breiðholti	433,7	(69,4)	18,8	383,1	516,0	132,9	41,3	91,6
02-308	Menntaskólinn í Kópavogi	301,9	(46,4)	14,0	269,5	363,0	93,5	14,5	79,0
02-211	Tækniskóli Íslands	270,3	(45,1)	0,0	225,2	297,0	71,8	14,6	57,3
02-561	Myndlista- og handíðaskóli Ísl.	145,4	(7,0)	(69,1)	69,3	122,9	53,5	(2,3)	55,8
02-359	Verkmenntaskólinn á Akureyri	343,5	(22,9)	27,2	347,8	405,0	57,2	24,1	33,1
02-351	Fjölbrautaskólinn Ármúla	206,2	(15,3)	11,6	202,5	239,2	36,8	6,0	30,8
02-356	Fjölbrautaskóli Norðurl. vestra	135,4	(17,2)	6,1	124,3	150,0	25,6	4,3	21,4
02-365	Borgarholtsskóli	219,5	(40,1)	6,7	186,1	213,7	27,5	6,3	21,2
02-564	Listdansskólinn	22,5	(11,3)	1,0	12,2	38,4	26,2	5,3	20,9
02-215	Kennaraháskóli Íslands	626,2	(14,5)	6,2	617,9	655,6	37,8	18,6	19,2
02-352	Flensborgarskóli	187,2	(11,2)	9,7	185,7	211,4	25,7	7,1	18,6
02-354	Fjölbrautaskóli Vesturlands	205,5	(4,4)	9,3	210,4	232,0	21,6	5,1	16,5
02-306	Framhaldsskóli Vestfjarða	85,9	(13,6)	17,1	89,4	105,4	16,0	2,7	13,3
02-201	Háskóli Íslands	3.042,5	(204,2)	125,8	2.964,1	3.244,9	280,8	268,5	12,4
02-305	Menntaskólinn við Sund	229,7	(17,4)	17,9	230,2	246,4	16,3	4,6	11,7
02-302	Menntaskólinn á Akureyri	187,3	(30,9)	27,3	183,7	198,4	14,7	3,6	11,1
02-562	Leiklistarskóli Íslands	40,3	(8,9)	0,0	31,4	41,0	9,6	0,2	9,4
02-360	Fjölbrautaskólinn í Garðabæ	168,6	(31,7)	28,0	164,9	177,5	12,6	4,4	8,2
02-303	Menntaskólinn á Laugarvatni	64,7	(21,0)	18,1	61,8	69,8	7,9	0,9	7,1
02-363	Framhaldsskólinn á Laugum	45,2	(5,9)	1,3	40,6	46,0	5,4	0,3	5,1
02-507	Stýrimannaskólinn í Reykjavík	45,9	(6,8)	0,3	39,4	41,8	2,5	0,2	2,3
02-357	Fjölbrautaskóli Suðurlands	225,2	1,7	8,4	235,3	244,7	9,4	7,6	1,7
02-606	Framhaldskólinn Skógum	17,7	0,3	(5,0)	13,0	13,0	0,1	0,0	0,1
02-541	Hússtjórnarskólinn í Reykjavík	14,7	0,2	3,1	18,0	18,0	0,1	0,0	0,1
02-551	Hússtjórnarsk. Hallormsstað	12,5	(0,2)	2,0	14,3	14,4	0,0	0,0	0,0
02-228	Listaháskóli Íslands	0,0	0,0	69,1	69,1	69,1	0,0	0,0	0,0
02-225	Samvinnuháskólinn	57,1	0,0	0,0	57,1	57,1	0,0	0,0	0,0
02-227	Viðskiptaháskólinn í Reykjavík	165,7	0,0	0,0	165,7	165,7	0,0	0,0	0,0

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
02-563	Tónlistarskólinn í Reykjavík	14,1	0,0	0,0	14,1	14,1	0,0	0,0	0,0
02-361	Framhaldsskólinn í A-Skaftaf.s	34,7	(5,1)	5,0	34,6	34,6	0,1	0,6	(0,5)
02-362	Framhaldsskólinn á Húsavík	55,8	(8,0)	10,2	58,0	58,1	0,0	1,6	(1,6)
02-309	Kvennaskólinn í Reykjavík	148,7	0,0	5,5	154,2	155,5	1,4	3,3	(1,9)
02-307	Menntaskólinn á Egilsstöðum	97,7	(3,3)	7,2	101,6	103,2	1,5	4,2	(2,6)
02-581	Verslunarskóli Íslands	304,4	0,0	67,0	371,4	367,8	(3,6)	0,0	(3,6)
02-516	Iðnskólinn í Hafnarfirði	123,6	(0,8)	2,4	125,2	121,9	(3,4)	2,6	(6,0)
02-355	Framhaldssk. í Vestmannaey.	79,8	(1,8)	14,8	92,8	87,0	(5,8)	2,7	(8,6)
02-506	Vélskóli Íslands	90,3	3,3	1,0	94,6	83,5	(11,2)	2,6	(13,8)
02-358	Verkmenntaskóli Austurlands	72,3	(2,1)	12,1	82,3	69,7	(12,6)	1,3	(13,9)
02-514	Iðnskólinn í Reykjavík	557,2	5,7	7,2	570,1	578,2	8,2	31,9	(23,8)
02-304	Menntaskólinn við Hamrahlíð	304,4	(1,3)	22,5	325,6	327,0	1,4	26,9	(25,5)
02-210	Háskólinn á Akureyri	373,4	(35,6)	111,9	449,7	433,3	(16,4)	11,1	(27,5)
02-353	Fjölbrautaskóli Suðurnesja	253,4	10,0	(1,5)	261,9	244,1	(17,8)	12,2	(30,0)
02-301	Menntaskólinn í Reykjavík	249,6	10,3	8,0	267,9	241,7	(26,2)	5,1	(31,4)
		10.259,7	**(671,9)**	**628,1**	**10.215,9**	**11.117,1**	**901,2**	**543,8**	**357,4**

Sendiráð og fastanefndir

03-320	Sendiráð, almennt	233,1	189,0	34,7	456,8	494,5	37,7	0,0	37,7
03-311	Fastanefnd Ísl hjá N-Atlantsh.b	64,1	7,7	(5,9)	65,9	73,0	7,1	0,0	7,1
03-306	Sendiráð og fastanefnd í París	63,5	(3,5)	4,0	64,0	71,0	7,0	0,0	7,0
03-305	Sendiráð Íslands í Osló	35,6	3,6	(2,3)	36,9	38,7	1,7	0,0	1,7
03-312	Fastan.Ísl.hjá alþj.st. og EFTA	58,3	(1,1)	2,4	59,6	60,7	1,1	0,0	1,1
03-315	Aðalræðisskrifs. Ísl. í Winnipeg	0,0	0,0	0,5	0,5	1,3	0,8	0,0	0,8
03-314	Sendiráð Íslands í Peking	56,6	(1,9)	2,5	57,2	57,5	0,3	0,0	0,3
03-304	Sendiráð Íslands í Moskvu	48,4	(5,7)	6,3	49,0	49,3	0,3	0,0	0,3
03-302	Sendiráð Íslands í Kaupm.höfn	36,5	3,8	(3,2)	37,1	37,2	0,1	0,0	0,1
03-309	Fastan.Ísl. hjá S.þ. og aðalræðism. N.Y	77,8	5,6	(4,2)	79,2	79,0	(0,2)	0,0	(0,2)
03-301	Sendiráð Íslands í Bonn	55,1	2,1	(1,4)	55,8	55,3	(0,6)	0,0	(0,6)
03-310	Sendiráð Ísl. í Brussel og ES	85,8	4,9	(3,7)	87,0	83,4	(3,6)	0,0	(3,6)
03-307	Sendiráð Íslands í Stokkhólmi	33,9	3,9	(3,1)	34,7	29,5	(5,2)	0,0	(5,2)
03-318	Fastanefnd Ísl. hjá Evrópuráð	47,7	1,4	(0,8)	48,3	41,8	(6,5)	0,0	(6,5)
03-303	Sendiráð Íslands í London	49,1	4,3	(3,1)	50,3	43,0	(7,3)	0,0	(7,3)
03-313	Fastan.Ísl.hjá Öryggis-og samv.st.Evró	28,5	0,0	0,6	29,1	20,5	(8,6)	0,0	(8,6)
03-317	Sendiráð Íslands í Helsinki	41,1	7,7	(6,9)	41,9	27,5	(14,5)	0,0	(14,5)
03-308	Sendiráð Íslands í Washington	58,8	(4,6)	7,0	61,2	39,5	(21,7)	0,0	(21,7)
		1.073,9	**217,2**	**23,5**	**1.314,6**	**1.302,6**	**(12,0)**	**0,0**	**(12,0)**

Sýslumenn og lögregluembætti

06-433	Sýslumaðurinn á Selfossi	171,1	(15,8)	17,7	173,0	204,7	31,7	0,0	31,7
06-434	Sýslumaðurinn í Keflavík	257,1	(13,1)	23,0	267,0	285,1	18,1	0,0	18,1
06-416	Sýslumaðurinn á Patreksfirði	47,3	(6,9)	3,6	44,0	56,2	12,1	0,0	12,1
06-311	Lögreglustjórinn í Reykjavík	1.585,0	(102,4)	131,4	1.614,0	1.623,6	9,7	0,0	9,7
06-414	Sýslumaðurinn í Stykkishólmi	88,1	(7,4)	6,8	87,5	95,5	8,0	0,0	8,0
06-413	Sýslumaðurinn í Borgarnesi	72,9	(7,9)	5,8	70,8	77,0	6,2	0,0	6,2
06-430	Sýslumaðurinn í Vík í Mýrdal	27,6	(3,3)	2,5	26,8	32,7	5,9	0,0	5,9
03-201	Sýslum. á Keflavíkurflugvelli	325,6	12,7	26,8	365,1	371,0	5,9	0,2	5,7
06-421	Sýslumaðurinn á Sauðárkróki	70,0	(1,8)	15,0	83,2	88,8	5,6	0,0	5,6
06-427	Sýslumaðurinn í Neskaupstað	32,5	(2,2)	2,9	33,2	37,8	4,6	0,0	4,6
06-431	Sýslumaðurinn á Hvolsvelli	48,2	(2,4)	5,4	51,2	55,3	4,1	0,0	4,1
06-426	Sýslumaðurinn á Seyðisfirði	98,9	(3,8)	10,3	105,4	108,3	2,9	0,0	2,9
06-429	Sýslum. á Höfn í Hornafirði	40,0	(0,3)	4,4	44,1	46,8	2,7	0,0	2,7
06-424	Sýslumaðurinn á Akureyri	228,0	(4,8)	32,1	255,3	257,4	2,1	0,0	2,1
06-415	Sýslumaðurinn í Búðardal	20,3	(1,7)	2,6	21,2	22,4	1,2	0,0	1,2
06-418	Sýslumaðurinn á Ísafirði	109,1	0,1	11,5	120,7	121,1	0,4	0,0	0,4
06-417	Sýslumaðurinn í Bolungarvík	26,1	(1,0)	3,1	28,2	28,4	0,3	0,0	0,3
06-423	Sýslumaðurinn á Ólafsfirði	27,7	(2,1)	2,2	27,8	27,7	(0,2)	0,0	(0,2)

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
06-419	Sýslumaðurinn á Hólmavík	24,2	0,1	6,3	30,6	29,4	(1,3)	0,0	(1,3)
06-411	Sýslumaðurinn í Reykjavík	175,9	0,9	6,6	183,4	181,6	(1,9)	0,0	(1,9)
06-422	Sýslumaðurinn á Siglufirði	39,8	1,8	4,4	46,0	43,1	(2,9)	0,0	(2,9)
06-420	Sýslumaðurinn á Blönduósi	67,8	3,9	6,5	78,2	75,3	(2,9)	0,0	(2,9)
06-425	Sýslumaðurinn á Húsavík	95,9	4,1	9,2	109,2	106,2	(3,0)	0,0	(3,0)
06-412	Sýslumaðurinn á Akranesi	119,1	(23,9)	7,5	102,7	98,0	(4,6)	0,0	(4,7)
06-428	Sýslumaðurinn á Eskifirði	67,2	5,0	8,0	80,2	73,2	(7,0)	0,0	(7,1)
06-437	Sýslumaðurinn í Kópavogi	198,5	9,3	16,2	224,0	215,3	(8,7)	0,0	(8,7)
06-432	Sýslum. í Vestmannaeyjum	95,3	6,0	11,0	112,3	101,9	(10,5)	0,0	(10,5)
06-436	Sýslumaðurinn í Hafnarfirði	292,7	18,6	21,1	332,4	309,6	(22,8)	0,3	(23,1)
06-303	Ríkislögreglustjóri	288,5	(1,1)	69,7	357,1	324,9	(32,2)	0,0	(32,2)
		4.740,4	**(139,4)**	**473,7**	**5.074,7**	**5.098,4**	**23,7**	**0,6**	**23,0**

Málefni fatlaðra

07-701	Málefni fatlaðra, Reykjavík	625,9	(20,3)	48,2	653,8	705,1	51,3	0,0	51,3
07-708	Málefni fatlaðra, Suðurlandi	181,7	(1,1)	0,6	181,2	190,9	9,7	0,0	9,7
07-702	Málefni fatlaðra, Reykjanesi	498,0	(13,6)	45,0	529,4	534,3	4,9	0,0	4,9
07-706	Málefni fatlaðra, Norðurl eystra	335,0	(2,6)	2,5	334,9	337,9	3,0	0,0	3,0
07-707	Málefni fatlaðra, Austurlandi	98,9	2,5	0,6	102,0	102,4	0,4	0,0	0,4
07-705	Málefni fatlaðra, Norðurl vestra	140,4	(0,1)	0,0	140,3	140,4	0,1	0,0	0,1
07-703	Málefni fatlaðra, Vesturlandi	123,0	4,9	(7,6)	120,3	118,9	(1,4)	0,0	(1,4)
07-704	Málefni fatlaðra, Vestfjörðum	70,1	12,8	7,0	89,9	77,7	(12,2)	0,0	(12,2)
07-700	Málefni fatlaðra	242,5	52,6	(99,4)	195,7	138,1	(57,6)	0,0	(57,6)
		2.315,5	**35,1**	**(3,1)**	**2.347,5**	**2.345,7**	**(1,8)**	**0,0**	**(1,8)**

Sjúkrahús og heilsugæslustöðvar

08-358	Fjórðungssjúkrahúsið Akureyri	1.996,6	14,8	8,5	2.019,9	2.071,1	51,2	0,0	51,2
08-711	Heilbrigðisstofnunin Akranesi	760,8	(58,9)	53,4	755,3	805,7	50,4	0,0	50,4
08-791	Heilbrigðisstofn. Suðurnesjum	641,6	(75,6)	46,4	612,4	641,0	28,6	0,0	28,6
08-400	St. Jósefsspítali, Hafnarfirði	412,0	(20,1)	30,6	422,5	441,1	18,6	0,0	18,6
08-505	Heilsugæsla í Reykjavík	548,3	(69,2)	95,3	574,4	588,1	13,7	0,0	13,7
08-725	Heilbrigðisstofn. Ísafjarðarbæ	406,5	2,8	7,6	416,9	428,2	11,3	0,0	11,3
08-781	Heilbrigðisstofn. Vestm.eyjum	336,4	(40,0)	28,6	325,0	333,6	8,6	0,0	8,6
08-735	Heilbrigðisstofnunin Hólmavík	60,7	(2,4)	2,0	60,3	67,6	7,3	0,0	7,3
08-761	Heilbrigðisstofnunin Húsavík	367,1	(25,3)	32,1	373,9	381,1	7,3	0,0	7,3
08-524	Heilsugæslustöðin Ólafsvík	36,8	(1,3)	10,0	45,5	51,6	6,2	0,0	6,2
08-755	Heilbrigðisstofnunin Siglufirði	208,1	(4,8)	4,3	207,6	212,5	4,9	0,0	4,9
08-785	Heilbrigðisstofnunin Selfossi	486,3	(46,2)	68,7	508,8	513,7	4,9	0,0	4,9
08-565	Heilsugæslustöðin Eskifirði	29,8	(3,3)	17,1	43,6	48,2	4,6	0,0	4,6
08-721	Heilbrigðisstof. Patreksfirði	120,7	(4,9)	7,8	123,6	128,1	4,5	0,0	4,5
08-582	Heilsugæslustöðin Hafnarfirði	159,2	(20,2)	16,9	155,9	159,5	3,6	0,0	3,6
08-777	Heilbrigðisstofnun Austurlands	0,0	0,0	6,5	6,5	9,4	2,9	0,0	2,9
08-558	Heilsugæslust. N-Þingeyjars.	42,2	4,0	13,6	59,8	62,2	2,4	0,0	2,4
08-585	Heilsugæslust. Seltjarnarnesi	96,0	(3,3)	8,2	100,9	103,2	2,3	0,0	2,3
08-576	Heilsugæslustöðin Laugarási	33,6	0,4	5,7	39,7	40,7	1,0	0,0	1,0
08-572	Heilsugæslustöðin Vík í Mýrdal	18,9	0,4	3,2	22,5	23,2	0,7	0,0	0,7
08-586	Heilsugæslustöðin Mosfellsbæ	60,0	10,4	0,0	70,4	70,8	0,4	0,0	0,4
08-522	Heilsugæslustöðin Borgarnesi	53,6	1,9	3,6	59,1	59,2	0,1	0,0	0,1
08-515	Heilsugæslust. Lágmúla í Rvk	43,6	0,0	26,1	69,7	69,7	0,0	0,0	0,0
08-517	Læknavaktin	131,4	0,0	1,7	133,1	133,1	0,0	0,0	0,0
08-715	St. Fransiskusspítali, Stykkish.	173,2	0,0	38,1	211,3	211,3	0,0	0,0	0,0
08-575	Heilsugæslustöðin Hellu	24,2	0,2	1,0	25,4	25,3	(0,1)	0,0	(0,1)
08-579	Heilsugæslustöðin Þorlákshöfn	17,4	1,0	1,6	20,0	19,8	(0,3)	0,0	(0,3)
08-571	Heilsugæslust. Kirkjubæjarkl.	18,4	0,5	2,9	21,8	21,0	(0,8)	0,0	(0,8)
08-741	Heilbrigðisstofn Hvammstanga	155,2	(20,2)	1,0	136,0	135,2	(0,8)	0,0	(0,8)
08-525	Heilsugæslustöðin Grundarfirði	20,2	0,5	1,9	22,6	21,7	(0,9)	0,0	(0,9)
08-510	Heilsuverndarstöðin í Rvk	375,1	4,7	23,2	403,0	401,8	(1,2)	0,0	(1,2)
08-552	Heilsugæslustöðin Dalvík	35,9	1,0	5,1	42,0	40,7	(1,3)	0,0	(1,3)

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
08-526	Heilsugæslustöðin Búðardal	32,9	(0,9)	10,8	42,8	41,5	(1,4)	0,0	(1,4)
08-574	Heilsugæslustöðin Hvolsvelli	23,2	3,5	4,0	30,7	29,2	(1,5)	0,0	(1,5)
08-731	Heilbrigðisstofn. Bolungarvík	77,8	0,3	1,6	79,7	77,0	(2,6)	0,0	(2,6)
08-567	Heilsugæslustöðin Djúpavogi	19,3	3,3	8,5	31,1	27,9	(3,2)	0,0	(3,2)
08-578	Heilsugæslustöðin Hveragerði	17,5	0,5	9,1	27,1	23,0	(4,0)	0,0	(4,0)
08-551	Heilsugæslustöðin Ólafsfirði	27,9	(8,7)	10,3	29,5	25,1	(4,4)	0,0	(4,4)
08-745	Heilbrigðisstofnunin Blönduósi	227,0	(21,5)	2,5	208,0	203,4	(4,6)	0,0	(4,6)
08-566	Heilsugæslust. Fáskrúðsfirði	18,8	0,1	20,7	39,6	35,0	(4,6)	0,0	(4,6)
08-561	Heilsugæslustöðin Vopnafirði	25,0	1,0	11,7	37,7	33,0	(4,8)	0,0	(4,8)
08-583	Heilsugæslustöðin Garðabæ	58,2	0,3	6,4	64,9	58,6	(6,4)	0,0	(6,4)
08-751	Heilbrigðisstofn. Sauðárkróki	396,5	7,4	2,4	406,3	398,8	(7,4)	0,0	(7,4)
08-584	Heilsugæslustöðin Kópavogi	161,8	18,3	0,0	180,1	170,5	(9,6)	0,0	(9,6)
08-771	Heilbrigðisstofnunin Seyðisfirði	143,0	(16,7)	12,6	138,9	127,8	(11,1)	0,0	(11,1)
08-765	Heilbrigðisstofn. Egilsstöðum	202,2	(12,1)	16,6	206,7	194,3	(12,4)	0,0	(12,4)
08-775	Heilbrigðisstofn. Neskaupstað	366,5	(89,8)	29,8	306,5	293,8	(12,7)	0,0	(12,7)
08-371	Ríkisspítalar	10.424,4	(68,9)	593,7	10.949,2	10.926,5	(22,7)	0,0	(22,7)
08-373	Sjúkrahús í Reykjavík	300,0	0,0	(255,5)	44,5	4,0	(40,5)	0,0	(40,5)
08-375	Sjúkrahús Reykjavíkur	6.191,3	312,6	491,3	6.995,2	6.930,5	(64,7)	2,1	(66,8)
		26.583,1	**(224,4)**	**1.549,3**	**27.908,0**	**27.919,3**	**11,3**	**2,1**	**9,2**

Skattkerfið

09-201	Ríkisskattstjóri	390,0	(21,3)	41,0	409,7	418,5	8,8	0,0	8,8
09-209	Skattstofa Vestmannaeyja	14,4	1,0	0,8	16,2	17,2	1,0	0,0	1,0
09-208	Skattstofa Suðurlands	37,8	4,7	0,8	43,3	44,1	0,8	0,0	0,8
09-204	Skattstofa Vestfjarða	24,5	(0,7)	0,8	24,6	25,3	0,7	0,0	0,7
09-203	Skattstofa Vesturlands	36,0	(2,7)	6,1	39,4	40,1	0,7	0,0	0,7
09-205	Skattstofa Norðurlands vestra	25,8	0,0	0,8	26,6	26,9	0,3	0,0	0,3
09-215	Skattrannsóknarstjóri ríkisins	71,4	(0,4)	0,0	71,0	70,9	(0,1)	0,0	(0,1)
09-207	Skattstofa Austurlands	29,9	2,9	0,8	33,6	31,8	(1,8)	0,0	(1,8)
09-206	Skattstofa Norðurlands eystra	57,0	5,1	1,1	63,2	60,2	(3,0)	0,0	(3,0)
09-211	Skattstofa Reykjaness	135,1	4,6	0,8	140,5	136,5	(4,0)	0,0	(4,0)
09-214	Yfirskattanefnd	73,4	7,2	4,9	85,5	70,0	(15,5)	0,0	(15,5)
09-202	Skattstofan í Reykjavík	251,0	15,1	0,8	266,9	251,0	(15,9)	0,0	(15,9)
		1.146,3	**15,5**	**58,7**	**1.220,5**	**1.192,5**	**(28,0)**	**0,0**	**(28,0)**

Fjárlagaliðir með markaðar tekjur til aðila utan A-hluta

04-818	Búnaðarsjóður	187,0	0,0	0,0	187,0	252,4	65,4	0,0	65,4
11-245	Samtök iðnaðarins	117,0	0,0	0,0	117,0	166,3	49,3	0,0	49,3
04-823	Lánasjóður landbúnaðarins	147,0	0,0	0,0	147,0	169,2	22,2	0,0	22,2
12-821	Flutningssjóður sements	138,0	0,0	0,0	138,0	157,2	19,2	0,0	19,2
03-611	Útflutningsráð Íslands	145,0	0,0	0,0	145,0	163,5	18,5	0,0	18,5
14-289	Endurvinnslan hf., skilagjald	450,0	0,0	0,0	450,0	451,1	1,1	0,0	1,1
04-826	Stofnverndarsjóður búfjár	1,8	0,0	0,0	1,8	0,7	(1,1)	0,0	(1,1)
12-811	Flutningssjóður olíuvara	550,0	0,0	0,0	550,0	545,2	(4,8)	0,0	(4,8)
04-824	Verðmiðlun landbúnaðarvara	110,0	0,0	0,0	110,0	100,1	(9,9)	0,0	(9,9)
04-829	Útflutningsgjald á hross	25,0	0,0	0,0	25,0	7,3	(17,7)	0,0	(17,7)
04-827	Fóðursjóður	340,0	0,0	0,0	340,0	309,9	(30,1)	0,0	(30,1)
02-975	Menningarsjóður útvarpsstöð.	130,0	0,0	0,0	130,0	92,8	(37,2)	0,0	(37,2)
04-843	Fiskræktarsjóður	13,9	45,8	0,0	59,7	14,2	(45,5)	0,0	(45,5)
04-813	Framleiðsluráð landbúnaðarins	116,6	0,0	0,0	116,6	(1,0)	(117,6)	0,0	(117,6)
05-811	Þróunarsjóður sjávarútvegsins	740,0	0,0	0,0	740,0	620,0	(120,0)	0,0	(120,0)
		3.211,3	**45,8**	**0,0**	**3.257,1**	**3.048,8**	**(208,3)**	**0,0**	**(208,3)**

Aðrar stofnanir og fjárlagaliðir

09-381	Lífeyrisskuldbindingar, eftirlaun	6.755,0	0,0	0,0	6.755,0	11.445,2	4.690,2	0,0	4.690,2
19-801	Vaxtagjöld ríkissjóðs	14.580,0	0,0	0,0	14.580,0	15.332,1	752,1	0,0	752,1
09-711	Afskriftir skattkrafna	3.900,0	0,0	0,0	3.900,0	4.534,3	634,3	0,0	634,3

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
09-989	Launa- og verðlagsmál	65,0	0,0	(462,6)	(397,6)	0,0	397,6	0,0	397,6
09-821	Vaxtabætur	3.780,0	0,0	0,0	3.780,0	3.949,7	169,7	0,0	169,7
04-805	Greiðslur v. sauðfjárframleiðslu	2.186,0	55,1	(8,0)	2.233,1	2.381,6	148,5	0,0	148,5
07-971	Erfðafjársjóður	0,0	0,0	0,0	0,0	142,0	142,0	(2,3)	144,3
09-385	Mótframlag v/viðbótarlífeyrissp	0,0	0,0	0,0	0,0	137,6	137,6	0,0	137,6
04-831	Jarðasjóður og Jarðeignir rík.	66,5	(40,3)	0,0	26,2	252,9	226,7	105,5	121,2
08-206	Sjúkratryggingar	9.775,1	0,0	(22,6)	9.752,5	9.865,4	112,9	0,0	112,9
10-473	Alþjóðaflugþjónustan	0,0	0,0	0,0	0,0	83,0	83,0	0,0	83,0
09-811	Barnabætur	3.860,0	0,0	0,0	3.860,0	3.942,4	82,4	0,0	82,4
07-801	Jöfnunarsjóður sveitarfélaga	4.235,6	33,4	0,0	4.269,0	4.347,8	78,8	0,0	78,8
08-385	Framkvæmdasjóður aldraðra	540,0	(62,6)	0,0	477,4	553,1	75,7	0,0	75,7
07-980	Vinnumálastofnun	123,9	(62,3)	10,3	71,9	143,6	71,7	0,0	71,7
02-237	Tæknisjóður	200,0	(55,6)	0,0	144,4	213,8	69,4	0,0	69,4
02-902	Þjóðminjasafn Íslands	135,4	6,3	0,0	141,7	208,9	67,2	0,0	67,2
04-261	Landbúnaðarhás. á Hvanneyri	123,6	(47,0)	0,0	76,6	141,7	65,1	2,8	62,3
09-721	Fjármagnstekjuskattur	1.390,0	0,0	0,0	1.390,0	1.451,5	61,5	0,0	61,5
02-236	Vísindasjóður	170,0	(45,7)	0,0	124,3	177,0	52,7	0,0	52,7
08-201	Tryggingastofnun ríkisins	633,7	(37,8)	(3,5)	592,4	644,1	51,7	0,0	51,7
11-371	Orkusjóður	77,3	0,0	0,0	77,3	77,3	0,0	(50,0)	50,0
08-381	Sjúkrahús og læknisbústaðir	282,5	7,0	(62,3)	227,2	270,9	43,7	0,0	43,7
04-321	Skógrækt ríkisins	169,5	(22,7)	1,7	148,5	195,9	47,4	5,4	41,9
09-972	Lánasýsla ríkisins	53,0	0,0	0,0	53,0	89,0	36,0	0,0	36,0
02-979	Húsafriðunarsjóður	25,5	0,1	0,0	25,6	61,2	35,6	0,0	35,6
03-190	Ýmis verkefni	49,0	6,9	1,0	56,9	91,6	34,7	0,0	34,7
05-208	Bygging hafrannsóknaskips	0,0	(1,2)	0,0	(1,2)	33,4	34,6	0,0	34,6
08-301	Landlæknir	102,1	(16,3)	10,6	96,4	130,5	34,1	0,0	34,1
14-221	Hollustuvernd ríkisins	175,0	(8,7)	0,0	166,3	193,4	27,1	(3,1)	30,3
09-250	Innheimtukostnaður	143,0	0,0	0,0	143,0	166,0	23,0	0,5	22,5
04-840	Lán til fiskeldis	0,0	0,0	0,0	0,0	22,0	22,0	0,0	22,0
14-401	Náttúrufræðistofnun Íslands	119,2	(25,3)	1,0	94,9	115,9	21,0	0,0	21,0
08-203	Bætur skv. lögum um fél.l. aðst	4.891,4	0,0	0,0	4.891,4	4.909,7	18,3	0,0	18,3
06-398	Útlendingaeftirlitið	45,1	0,0	(17,4)	27,7	45,1	17,4	0,0	17,4
06-232	Opinber réttaraðstoð	44,7	0,0	0,0	44,7	62,0	17,3	0,0	17,3
02-981	Kvikmyndasjóður	176,4	(22,1)	0,0	154,3	171,1	16,8	0,0	16,8
04-311	Landgræðsla ríkisins	231,4	3,3	11,1	245,8	263,5	17,7	1,0	16,8
02-972	Íslenski dansflokkurinn	60,3	(17,3)	0,0	43,0	59,6	16,6	0,0	16,6
02-982	Listir, framlög	362,4	16,9	8,4	387,7	403,0	15,3	0,0	15,3
06-390	Ýmis löggæslumál	157,0	13,4	(12,0)	158,4	173,3	15,0	0,0	15,0
02-239	Rannsóknarnámssjóður	30,0	(16,3)	0,0	13,7	27,6	13,9	0,0	13,9
07-750	Greiningar- og ráðgjafarst. rík.	108,3	(4,0)	0,0	104,3	117,9	13,6	0,0	13,6
04-233	Yfirdýralæknir	279,1	(36,5)	17,2	259,8	278,3	18,5	5,2	13,3
06-395	Landhelgisgæsla Íslands	854,3	(25,2)	0,3	829,4	842,7	13,3	0,0	13,3
09-481	Útgjöld skv. heimildarákvæð.	578,2	0,0	(591,2)	(13,0)	(0,6)	12,4	0,0	12,4
14-205	Náttúruvernd ríkisins	87,3	2,2	0,3	89,8	101,6	11,8	0,0	11,8
14-301	Skipulagsstofnun	155,5	(25,9)	0,0	129,6	141,1	11,5	0,0	11,5
11-201	Iðntæknistofnun Íslands	113,9	7,3	0,0	121,2	132,7	11,5	0,0	11,5
10-336	Hafnabótasjóður	0,0	0,0	168,7	168,7	178,8	10,1	0,0	10,1
14-213	Hreindýraráð	6,0	(0,3)	0,0	5,7	15,0	9,3	0,0	9,3
08-621	Forvarnasjóður	63,6	(6,7)	1,0	57,9	66,9	9,0	0,0	9,0
06-210	Héraðsdómstólar	486,2	(0,2)	7,3	493,3	501,2	7,9	0,0	7,9
08-324	Heyrnar- og talmeinastöð Ísl.	106,8	(33,7)	0,0	73,1	80,9	7,8	0,0	7,8
04-190	Ýmis verkefni	116,1	(1,2)	92,2	207,1	213,7	6,6	(1,1)	7,8
04-343	Suðurlandsskógar	30,0	(7,3)	0,0	22,7	30,1	7,4	0,0	7,4
02-976	Menningarsjóður	13,0	(6,8)	0,0	6,2	12,8	6,6	0,0	6,6
01-271	Ríkislögmaður	34,1	0,0	0,0	34,1	40,1	6,0	0,0	6,0
02-903	Þjóðskjalasafn Íslands	82,5	(16,7)	0,0	65,8	71,7	5,9	0,0	5,9
02-203	Raunvísindastofnun Háskólans	170,2	(6,7)	2,7	166,2	170,8	4,6	0,0	4,6
02-207	Íslensk málstöð	14,9	(2,7)	1,0	13,2	17,5	4,3	0,0	4,3
05-203	Rannsóknastofnun fiskiðn.	132,2	(11,5)	0,0	120,7	124,9	4,2	0,0	4,2
02-430	Samskiptamiðst. heyrn.l. og -skertra	20,1	(3,3)	14,5	31,3	34,9	3,6	0,0	3,6

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
14-210	Veiðistjóri	50,0	1,6	0,0	51,6	55,2	3,6	0,0	3,6
08-407	Sundabúð II, Vopnafirði	51,0	(14,2)	0,0	36,8	39,9	3,1	0,0	3,1
12-190	Ýmis verkefni	35,5	(2,1)	4,0	37,4	40,3	2,9	0,0	2,9
02-984	Norræn samvinna	13,5	(2,4)	0,9	12,0	14,8	2,9	0,0	2,9
06-591	Fangelsisbyggingar	15,0	36,7	(22,4)	29,3	32,1	2,8	0,0	2,8
02-725	Námsgagnastofnun	258,5	(8,3)	27,0	277,2	313,1	36,0	33,2	2,7
11-299	Iðja og iðnaður, framlög	86,5	36,1	91,0	213,6	216,2	2,6	0,0	2,6
02-205	Stofnun Árna Magnúss. á Ísl.	71,8	0,2	1,1	73,1	75,6	2,5	0,0	2,5
06-201	Hæstiréttur	45,8	4,6	3,0	53,4	55,7	2,3	0,0	2,3
02-720	Grunnskólar, almennt	93,5	(0,5)	(3,4)	89,6	91,9	2,3	0,0	2,3
04-341	Átak í landgræð. og skógrækt	95,0	(0,9)	0,0	94,1	96,4	2,3	0,0	2,3
02-317	Sameignir skól. á Laugarvatni	0,0	2,6	0,0	2,6	4,8	2,2	0,0	2,2
06-321	Almannavarnir ríkisins	48,7	0,5	0,0	49,2	51,0	1,8	0,0	1,8
02-571	Sjómannaskólahúsið	32,4	0,3	0,0	32,7	34,3	1,6	0,0	1,6
09-905	Ríkiskaup	0,0	7,8	0,0	7,8	9,2	1,4	0,0	1,4
14-202	Náttúrurannsóknast við Mývatn	6,1	(2,1)	0,0	4,0	5,4	1,4	0,0	1,4
06-235	Bætur brotaþola	40,0	0,0	0,0	40,0	17,8	(22,2)	(23,6)	1,4
08-490	Vistun ósakhæfra afbrotam.	106,0	(3,1)	2,0	104,9	106,2	1,3	0,0	1,3
02-804	Kvikmyndaskoðun	7,1	(1,7)	0,0	5,4	10,0	4,6	3,3	1,3
08-327	Geislavarnir ríkisins	35,2	(6,8)	0,0	28,4	30,4	2,0	0,8	1,2
09-980	Rekstrarfél. stjórnarráðsb. v.Arnarhól	15,2	3,3	0,0	18,5	19,7	1,2	0,0	1,2
08-326	Sjónstöð Íslands	47,1	(2,2)	0,0	44,9	46,0	1,1	0,0	1,1
04-271	Hólaskóli á Hólum Hjaltadal	116,4	(4,8)	8,9	120,5	123,7	3,2	2,2	1,0
04-293	Hagþjónusta landbúnaðarins	14,4	(0,3)	0,0	14,1	14,7	0,6	0,0	0,6
06-231	Málskostn. í opinberum málum	87,6	0,0	0,0	87,6	88,2	0,6	0,0	0,6
02-234	Ritlauna- og rannsóknasj. próf.	73,4	0,0	(74,0)	(0,6)	0,0	0,6	0,0	0,6
01-205	Mannvirkjagerð á Bessast.	25,0	3,5	0,0	28,5	29,0	0,5	0,0	0,5
01-251	Safnahús	19,5	(1,9)	0,5	18,1	18,5	0,4	0,0	0,4
07-311	Jafnréttisráð	36,1	0,0	0,0	36,1	36,5	0,4	0,0	0,4
02-204	Stofnun Sigurðar Nordals	11,3	0,2	0,0	11,5	11,8	0,3	0,0	0,3
04-222	Veiðimálastjóri	13,3	0,0	0,0	13,3	13,5	0,2	0,0	0,2
10-481	Rannsóknanefnd flugslysa	21,3	(3,2)	0,0	18,1	18,3	0,2	0,0	0,2
08-340	Málefni fatlaðra	64,3	9,9	0,0	74,2	74,3	0,1	0,0	0,1
04-221	Veiðimálastofnun	31,2	(0,5)	0,0	30,7	30,8	0,1	0,0	0,1
02-974	Sinfóníuhljómsveit Íslands	154,9	0,0	0,0	154,9	155,0	0,1	0,0	0,1
07-401	Barnaverndarráð	14,8	(2,4)	0,0	12,4	12,5	0,1	0,0	0,1
02-973	Þjóðleikhús	367,0	(1,5)	0,0	365,5	365,6	0,1	0,0	0,1
08-393	Lyfjamál	7,4	2,5	(4,8)	5,1	5,1	0,0	0,0	0,0
07-205	Íbúðalánasjóður, leiguíbúðir	180,0	62,7	0,0	242,7	242,7	0,0	0,0	0,0
06-736	Jöfnunarsjóður sókna	195,8	0,0	0,0	195,8	195,8	0,0	0,0	0,0
01-199	Ráðstöfunarfé	5,0	0,0	(5,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01-221	Byggðastofnun	562,0	0,0	0,0	562,0	562,0	0,0	0,0	0,0
01-901	Húsameistari ríkisins	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
02-872	Lánasjóður íslenskra námsm.	1.780,0	0,0	0,0	1.780,0	1.780,0	0,0	0,0	0,0
03-199	Ráðstöfunarfé	5,0	0,0	(5,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
03-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	20,0	0,0	(20,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04-199	Ráðstöfunarfé	6,0	0,0	(6,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04-811	Bændasamtök Íslands	249,2	0,0	0,0	249,2	249,2	0,0	0,0	0,0
04-821	Framleiðnisjóður landbúnaðar.	175,0	0,0	0,0	175,0	175,0	0,0	0,0	0,0
04-828	Garðávaxtasjóður	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04-841	Fiskeldisrannsóknir	22,9	0,0	0,0	22,9	22,9	0,0	0,0	0,0
05-210	Sjóður til síldarrannsókna	7,0	0,0	0,0	7,0	0,0	(7,0)	(7,0)	0,0
05-221	Verðlagsráð sjávarútvegsins	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
06-199	Ráðstöfunarfé	8,0	0,0	(8,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
06-707	Kristnisjóður	40,0	0,0	0,0	40,0	40,0	0,0	0,0	0,0
06-950	Rekstrarhagræðing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
07-199	Ráðstöfunarfé	5,0	0,0	(5,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
07-720	Skálatúnsheimilið, Mosfellsbæ	138,2	0,0	0,0	138,2	138,2	0,0	0,0	0,0
07-722	Sólheimar Grímsnesi	117,8	0,0	0,0	117,8	117,8	0,0	0,0	0,0
07-972	Bjargráðasjóður Íslands	35,0	0,0	0,0	35,0	35,0	0,0	0,0	0,0

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
07-985	Félagsmálaskóli alþýðu	23,2	0,0	0,0	23,2	23,2	0,0	0,0	0,0
08-199	Ráðstöfunarfé	8,0	0,0	(8,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08-207	Verkgr. til sjúkrah. og heilsug.	700,0	0,0	(700,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08-408	Sunnuhlíð, Kópavogi	186,3	0,0	0,0	186,3	186,3	0,0	0,0	0,0
08-409	Hjúkrunarheimilið Skjól	362,3	0,0	0,0	362,3	362,3	0,0	0,0	0,0
08-410	Hjúkrunarheimilið Eir	380,5	0,0	0,0	380,5	380,5	0,0	0,0	0,0
08-411	Garðvangur, Garði	140,3	0,0	1,0	141,3	141,3	0,0	0,0	0,0
08-412	Hjúkrunarheimilið Skógarbær	290,5	0,0	15,0	305,5	305,5	0,0	0,0	0,0
08-413	Hjúkrunarh. Droplaugarstöðum	222,8	0,0	0,0	222,8	222,8	0,0	0,0	0,0
08-414	Hjúkrunarh. Lundur, Hellu	66,2	0,0	0,4	66,6	66,6	0,0	0,0	0,0
08-415	Hjúkrunarh. Hulduhlíð, Eskifirði	55,4	0,0	0,4	55,8	55,8	0,0	0,0	0,0
08-416	Hjúkrunarh. Hornbrekka, Ólafsf	61,5	0,0	1,5	63,0	63,0	0,0	0,0	0,0
08-417	Hjúkrunarh. Naust, Þórshöfn	25,9	0,0	0,1	26,0	26,0	0,0	0,0	0,0
08-420	Samtök áhugam. um áfengisv.	284,1	0,0	0,0	284,1	284,1	0,0	0,0	0,0
08-421	Víðines	123,9	0,0	0,0	123,9	123,9	0,0	0,0	0,0
08-422	Hlaðgerðarkot	46,9	0,0	1,0	47,9	47,9	0,0	0,0	0,0
08-430	Sjálfsbjörg, hjúkr.- og e.h.st.	226,9	0,0	(2,0)	224,9	224,9	0,0	0,0	0,0
08-431	Heilsuhæli Náttúrulækn.fél Ísl.	251,2	0,0	0,0	251,2	251,2	0,0	0,0	0,0
08-432	Vistheimilið Bjarg	27,9	0,0	0,0	27,9	27,9	0,0	0,0	0,0
08-435	Hlein, heimili f. heilaskaddaða	55,0	0,0	0,0	55,0	55,0	0,0	0,0	0,0
08-496	Reynslusveitarfélagið Akureyri	221,8	0,0	1,6	223,4	223,4	0,0	0,0	0,0
08-497	Reynslusveitarfél. Höfn	121,5	0,0	0,7	122,2	122,2	0,0	0,0	0,0
08-553	Reynslusveitarfélagið Akureyri	162,1	0,0	7,1	169,2	169,2	0,0	0,0	0,0
08-568	Reynslusveitarfél. Höfn	48,9	0,0	0,4	49,3	49,3	0,0	0,0	0,0
09-098	Höfuðstóll stofn. m/aðsk. efn	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-100	Efnahagur	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-831	Viðbótarlífeyrissp. mótframla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-971	Ríkisábyrgðir	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-974	Framkvæmdasjóður Íslands	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-997	Iðnaðarsvæði á Grundartanga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09-998	Flekkuvík, jarðarkaup	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10-199	Ráðstöfunarfé	5,0	0,0	(5,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10-337	Flekkuvík, hafnargerð	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	4,0	0,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0
11-199	Ráðstöfunarfé	8,0	0,0	(8,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11-950	Rekstrarhagræðing	0,0	3,0	(3,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12-199	Ráðstöfunarfé	3,0	0,0	(3,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12-401	Vátryggingaeftirlitið	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12-950	Rekstrarhagræðing	0,0	1,0	(1,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12-999	Ýmis viðskiptamál	15,0	0,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0
14-199	Ráðstöfunarfé	4,0	0,0	(4,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	4,0	0,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0
10-214	Akraborg, farþegaferja	0,0	0,0	8,8	8,8	8,8	(0,0)	0,0	(0,0)
06-705	Kirkjumálasjóður	119,6	0,0	0,0	119,6	119,6	(0,0)	0,0	(0,0)
01-301	Lýðveldissjóður	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	(0,0)	0,0	(0,0)
08-315	Héraðslæknir á Norðurl eystra	8,0	(0,5)	2,9	10,4	10,3	(0,1)	0,0	(0,1)
06-735	Sóknargjöld	1.188,7	0,0	0,0	1.188,7	1.188,6	(0,1)	0,0	(0,1)
04-236	Aðfangaeftirlit ríkisins	11,7	1,8	0,0	13,5	13,4	(0,1)	0,0	(0,1)
08-399	Heilbrigðismál, ýmis starfsemi	443,1	14,8	7,1	465,0	464,8	(0,2)	0,0	(0,2)
04-283	Garðyrkjuskóli ríkisins	88,2	(25,1)	13,2	76,3	76,4	0,1	0,4	(0,3)
02-231	Rannsóknarráð Íslands	50,9	1,5	0,0	52,4	52,1	(0,3)	0,0	(0,3)
06-290	Dómsmál, ýmis kostnaður	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	(0,5)	0,0	(0,5)
02-610	Fasteignir héraðsskóla	13,0	3,2	0,0	16,2	15,6	(0,6)	0,0	(0,6)
08-330	Manneldisráð	11,5	0,4	0,0	11,9	11,0	(0,9)	0,0	(0,9)
06-341	Áfengis- og fíkniefnamál	42,0	3,7	(38,5)	7,2	6,1	(1,1)	0,0	(1,1)
06-325	Neyðarsímsvörun	56,0	(0,1)	0,0	55,9	54,8	(1,1)	0,0	(1,1)
02-223	Rannsóknast. uppeldis- og menntam	17,2	(0,3)	0,0	16,9	15,7	(1,2)	0,0	(1,2)
09-105	Ríkislögmaður	0,0	1,4	0,0	1,4	0,0	(1,4)	0,0	(1,4)
14-310	Landmælingar Íslands	139,3	(5,8)	0,0	133,5	132,1	(1,4)	0,0	(1,4)
07-982	Ábyrgðasjóður launa	117,0	0,0	0,0	117,0	115,5	(1,5)	0,0	(1,5)

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
01-261	Óbyggðanefnd	19,9	0,0	0,0	19,9	18,3	(1,6)	0,0	(1,6)
01-241	Umboðsmaður barna	17,9	(1,4)	1,0	17,5	15,9	(1,6)	0,0	(1,6)
02-906	Listasafn Einars Jónssonar	7,8	2,1	0,8	10,7	9,1	(1,6)	0,0	(1,6)
02-208	Örnefnastofnun Íslands	10,8	1,8	0,0	12,6	10,9	(1,7)	0,0	(1,7)
06-111	Kosningar	35,9	0,0	0,0	35,9	34,0	(1,9)	0,0	(1,9)
05-199	Ráðstöfunarfé	3,0	2,0	(2,9)	2,2	0,0	(2,2)	0,0	(2,2)
02-909	Blindrabókasafn Íslands	40,8	1,3	0,0	42,1	39,5	(2,6)	0,0	(2,6)
14-410	Veðurstofa Íslands	354,7	(1,8)	0,0	352,9	350,1	(2,8)	0,0	(2,8)
06-305	Lögregluskóli ríkisins	75,0	1,1	4,0	80,1	77,2	(2,9)	0,0	(2,9)
02-988	Æskulýðsmál	45,0	1,5	0,0	46,5	43,6	(2,9)	0,0	(2,9)
01-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	4,0	0,0	(1,0)	3,0	0,0	(3,0)	0,0	(3,0)
04-891	Sérstakar gr. í landbúnaði	116,5	0,0	0,0	116,5	113,5	(3,0)	0,0	(3,0)
05-217	Sjávarspendýrasjóður	0,0	3,0	0,0	3,0	(0,0)	(3,0)	0,0	(3,0)
12-902	Samkeppnisstofnun	98,4	3,1	0,0	101,5	98,4	(3,1)	0,0	(3,1)
02-989	Ýmis íþróttamál	153,1	9,4	1,5	164,0	160,6	(3,4)	0,0	(3,4)
06-490	Ýmis rekstrark. sýslum.emb.	146,7	(0,1)	5,8	152,4	148,8	(3,5)	0,0	(3,5)
02-299	Háskóla- og rannsóknastarfs.	105,1	14,9	(8,6)	111,4	107,5	(3,9)	0,0	(3,9)
08-311	Héraðslæknir í Reykjavík	15,5	1,9	4,0	21,4	17,4	(4,0)	0,0	(4,0)
02-441	Fullorðinsfræðsla fatlaðra	104,5	(8,5)	2,9	98,9	94,6	(4,3)	0,0	(4,3)
02-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	135,0	9,5	(27,0)	117,5	113,1	(4,4)	0,0	(4,4)
02-919	Söfn, ýmis framlög	20,5	4,6	0,3	25,4	20,8	(4,5)	0,0	(4,5)
06-331	Umferðarráð	85,5	(9,5)	0,0	76,0	82,8	6,8	11,9	(5,0)
02-999	Ýmislegt	70,7	1,1	15,1	86,9	81,9	(5,1)	0,0	(5,1)
07-950	Rekstrarhagræðing	11,0	8,5	(14,2)	5,3	0,0	(5,3)	0,0	(5,3)
10-651	Ferðamálaráð	152,0	7,2	0,0	159,2	153,6	(5,6)	0,0	(5,6)
11-240	Iðnaðarrannsóknir og stóriðja	54,0	0,8	5,0	59,8	54,1	(5,7)	0,0	(5,7)
08-214	Eftirlaunasjóður aldraðra	225,0	0,0	0,0	225,0	219,1	(5,9)	0,0	(5,9)
02-235	Ranns. og þr. í uppl.tækni og umhv.mál	65,0	50,0	0,0	115,0	108,9	(6,1)	0,0	(6,1)
01-201	Fasteignir forsætisráðun.	29,9	9,8	0,0	39,7	33,2	(6,5)	0,0	(6,5)
14-407	Stofnun Vilhjálms Stefánss.	16,3	5,1	0,0	21,4	14,5	(6,9)	0,0	(6,9)
14-403	Náttúrustofur	28,5	12,9	0,0	41,4	34,4	(7,0)	0,0	(7,0)
09-199	Ráðstöfunarfé	6,0	0,0	1,2	7,2	0,0	(7,2)	0,0	(7,2)
04-331	Héraðsskógar	67,2	4,0	0,0	71,2	63,6	(7,6)	0,0	(7,6)
06-733	Kirkjugarðsgjöld	495,4	0,0	0,0	495,4	487,4	(8,0)	0,0	(8,0)
07-302	Ríkissáttasemjari	25,6	2,4	0,0	28,0	20,0	(8,0)	0,0	(8,0)
08-378	Læknishéraðasjóður	2,5	6,6	(0,3)	8,8	0,4	(8,4)	0,0	(8,4)
05-218	Veiðarfærarannsóknir	0,0	22,6	0,0	22,6	14,0	(8,6)	0,0	(8,6)
02-199	Ráðstöfunarfé	18,0	7,2	(15,7)	9,5	0,0	(9,5)	0,0	(9,5)
08-501	Sjúkraflutningar	282,4	12,1	(9,0)	285,5	275,9	(9,6)	0,0	(9,6)
02-983	Ýmis fræðistörf	32,0	(1,8)	1,0	31,2	21,5	(9,7)	0,0	(9,7)
01-231	Norræna ráðherranefndin	92,1	9,1	0,5	101,7	91,8	(9,9)	0,0	(9,9)
02-980	Listskreytingasjóður	8,0	3,2	0,0	11,2	1,1	(10,1)	0,0	(10,1)
06-397	Schengen samstarf	96,2	28,1	(1,0)	123,3	113,2	(10,1)	0,0	(10,1)
06-102	Stjórnartíðindi	3,7	6,3	0,0	10,0	(0,2)	(10,2)	0,0	(10,2)
02-206	Orðabók Háskólans	19,1	11,3	0,8	31,2	20,7	(10,5)	0,0	(10,5)
01-211	Þjóðhagsstofnun	121,5	7,3	0,0	128,8	117,1	(11,7)	0,0	(11,7)
05-211	Kvótaþing	16,3	1,2	0,0	17,5	12,5	(5,0)	6,9	(11,8)
06-301	Ríkissaksóknari	67,2	4,9	0,0	72,1	60,3	(11,8)	0,0	(11,8)
09-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	12,0	0,0	0,0	12,0	0,0	(12,0)	0,0	(12,0)
05-216	Gæða- og orkufjársjóður	0,0	15,8	0,0	15,8	3,4	(12,4)	0,0	(12,4)
02-950	Rekstrarhagræðing	0,0	15,4	(2,7)	12,7	0,0	(12,7)	0,0	(12,7)
06-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	16,0	0,0	(3,2)	12,8	0,0	(12,8)	0,0	(12,8)
06-501	Fangelsismálastofnun ríkisins	461,0	21,9	0,5	483,4	470,4	(12,9)	0,0	(12,9)
09-104	Ríkisfjárhirsla	40,6	7,9	0,0	48,5	35,4	(13,1)	0,0	(13,1)
14-190	Ýmis verkefni	135,4	(1,2)	(12,5)	121,7	108,5	(13,2)	0,0	(13,2)
07-331	Vinnueftirlit ríkisins	218,6	28,0	0,0	246,6	238,2	(8,4)	4,8	(13,2)
11-203	Rannsóknast. byggingariðn.	61,6	15,5	0,0	77,1	63,8	(13,3)	0,0	(13,3)
09-103	Ríkisbókhald	195,7	10,1	16,0	221,8	208,1	(13,8)	0,0	(13,8)
04-211	Rannsóknast. landbúnaðarins	166,9	21,7	0,0	188,6	177,5	(11,1)	3,0	(14,2)
03-390	Þróunarsamvinnust. Íslands	231,0	11,6	0,0	242,6	228,4	(14,2)	0,0	(14,2)

Í m.kr.		Fjárlög og fjáraukal.	Flutt frá fyrra ári	Millifært innan árs	Fjárheimild samtals	Útkoma	Frávik frá fjár-heimild	Breytt v/ rekstrar-tekna	Frávik samt.
05-219	Tækjasjóður matvælaranns.	0,0	18,1	0,0	18,1	3,9	(14,2)	0,0	(14,2)
02-985	Alþjóðleg samskipti	316,5	3,6	(10,4)	309,7	295,0	(14,7)	0,0	(14,7)
08-996	Íslenska upplýsingasamfélagið	103,0	0,0	(76,3)	26,7	11,9	(14,8)	0,0	(14,8)
08-396	Lyfjanefnd	47,1	3,9	2,4	53,4	55,2	1,8	17,0	(15,2)
08-368	Sólvangur, Hafnarfirði	365,2	(28,4)	0,0	336,8	334,4	(2,4)	12,9	(15,3)
07-273	Tryggingasjóður v. bygg.galla	0,0	15,7	0,0	15,7	0,0	(15,7)	0,0	(15,7)
05-213	Verðlagsstofa skiptaverðs	20,6	12,7	0,0	33,3	17,5	(15,8)	0,0	(15,8)
05-901	Skrifstofa rannsóknast. atv.v.	83,3	26,7	0,0	110,0	93,6	(16,4)	0,0	(16,4)
07-400	Barnaverndarstofa	379,3	2,1	0,0	381,4	364,2	(17,2)	0,0	(17,2)
06-103	Lagasafn	0,2	21,0	0,0	21,2	3,4	(17,8)	0,0	(17,8)
07-981	Vinnumál	48,5	30,1	(10,3)	68,3	49,8	(18,5)	0,0	(18,5)
02-907	Listasafn Íslands	74,5	9,3	0,0	83,8	63,0	(20,8)	0,0	(20,8)
07-987	Tryggingasj. sjálfst. starf. einst.	25,9	0,0	0,0	25,9	2,3	(23,6)	0,0	(23,6)
09-981	Ýmsar fasteignir ríkissjóðs	120,0	112,5	332,3	564,8	539,6	(25,2)	0,0	(25,2)
08-395	Lyfjaeftirlit ríkisins	76,4	10,2	0,0	86,6	61,1	(25,5)	0,1	(25,6)
02-884	Jöfnun á námskostnaði	259,8	5,8	0,0	265,6	239,5	(26,1)	0,0	(26,1)
09-950	Rekstrarhagræðing	5,0	22,1	0,0	27,1	0,0	(27,1)	0,0	(27,1)
04-801	Greiðslur v. mjólkurframleiðslu	3.486,3	5,0	0,0	3.491,3	3.464,1	(27,2)	0,0	(27,2)
04-851	Gr. v smitsjúkd og salmonellu	72,0	0,0	0,0	72,0	44,5	(27,5)	0,0	(27,5)
07-999	Félagsmál, ýmis starfsemi	354,6	47,0	6,8	408,4	380,8	(27,6)	0,0	(27,6)
07-711	Styrktarfélag vangefinna	297,1	0,0	4,6	301,7	273,7	(28,0)	0,0	(28,0)
09-901	Framkvæmdasýslan	3,6	23,0	0,0	26,6	(1,4)	(28,0)	0,0	(28,0)
06-396	Landhelgissjóður Íslands	0,0	44,6	0,0	44,6	14,7	(29,9)	0,0	(29,9)
08-500	Heilsugæslustöðvar, almennt	337,7	(4,4)	(245,3)	88,0	55,4	(32,6)	0,0	(32,6)
06-105	Lögbirtingablað	26,0	34,8	0,0	60,8	23,6	(37,2)	(4,2)	(33,1)
06-190	Ýmis verkefni	44,3	40,0	13,1	97,4	63,7	(33,7)	0,0	(33,7)
02-202	Tilraunastöð Hásk. að Keldum	106,1	34,5	1,6	142,2	106,7	(35,5)	(0,9)	(34,6)
06-391	Húsnæði löggæslustofnana	10,0	22,7	8,4	41,1	6,2	(34,9)	0,0	(34,9)
12-402	Fjármálaeftirlitið	224,4	0,0	0,0	224,4	164,0	(60,4)	(24,8)	(35,6)
09-990	Ríkisstjórnarákvarðanir	100,0	45,6	(109,8)	35,9	0,0	(35,9)	0,0	(35,9)
06-491	Húsnæði og búnaður sýslum.	159,7	(10,5)	(22,3)	126,9	90,4	(36,5)	0,0	(36,5)
01-902	Þjóðgarðurinn á Þingvöllum	113,4	33,1	0,0	146,5	109,8	(36,7)	1,0	(37,7)
09-261	Ríkistollstjóri	171,2	8,9	7,7	187,8	149,7	(38,1)	0,0	(38,1)
02-971	Ríkisútvarpið	1.625,0	0,0	0,0	1.625,0	1.730,3	105,3	143,5	(38,2)
09-262	Tollstjórinn í Reykjavík	521,6	62,8	28,2	612,6	576,4	(36,1)	4,1	(40,2)
14-285	Spilliefnasjóður	163,2	(4,0)	0,0	159,2	118,0	(41,2)	0,0	(41,2)
06-701	Biskup Íslands	755,4	17,9	0,0	773,3	731,8	(41,5)	0,0	(41,5)
02-316	Fasteignir framhaldsskóla	10,0	76,6	(14,6)	72,0	28,0	(44,0)	0,0	(44,0)
02-978	Listasjóðir	159,7	55,4	0,0	215,1	171,1	(44,0)	0,0	(44,0)
05-215	Gengismunasjóður	0,0	55,5	0,0	55,5	9,9	(45,6)	0,0	(45,6)
05-272	Bygg. rannsóknastofn. sjávarú.	12,6	48,8	0,0	61,4	14,8	(46,6)	0,0	(46,6)
05-207	Gjaldtökusj. ólögmæts sjáv.afl	45,0	25,6	0,0	70,6	25,9	(44,7)	4,8	(49,5)
02-905	Landsbókasafn Ísl. - Háskóla-bókasafn	316,0	15,5	0,7	332,2	282,3	(50,0)	0,0	(50,0)
07-795	Framkvæmdasjóður fatlaðra	235,0	51,3	0,0	286,3	246,2	(40,1)	11,7	(51,8)
03-391	Þróunarmál og alþjóðl. hjálpar-stofnana	163,5	61,9	0,0	225,4	173,5	(51,9)	0,0	(51,9)
05-190	Ýmis verkefni	144,2	38,3	3,4	185,9	133,6	(52,2)	0,0	(52,2)
09-212	Skatta- og tollam., ýmis útgjöld	147,1	28,4	(75,8)	99,7	44,6	(55,2)	0,0	(55,2)
11-399	Ýmis orkumál	859,0	(2,7)	21,7	878,0	822,0	(56,0)	0,0	(56,0)
05-273	Sjávarútvegshús, undirbún.	0,0	51,2	0,0	51,2	(5,8)	(57,0)	0,0	(57,0)
12-302	Löggildingarstofa	144,3	61,4	0,0	205,7	158,1	(47,6)	11,6	(59,3)
05-274	Húsbyggingarsjóður	0,0	55,3	0,0	55,3	(4,0)	(59,3)	0,0	(59,3)
08-204	Lífeyristryggingar	17.590,0	0,0	0,0	17.590,0	17.530,4	(59,6)	0,0	(59,6)
02-238	Bygginga- og tækjasjóður	74,0	40,1	0,0	114,1	70,8	(43,3)	17,1	(60,4)
05-202	Hafrannsóknastofnunin	775,1	40,9	4,0	820,0	752,6	(67,4)	0,0	(67,4)
02-269	Háskóla-og vísindast., viðhald og stofnk	263,0	63,7	(110,0)	216,7	145,4	(71,3)	0,0	(71,3)
09-999	Ýmis verkefni	647,3	105,4	(3,9)	748,8	672,2	(76,6)	0,0	(76,6)
01-190	Ýmis verkefni	441,9	31,9	18,4	492,2	413,5	(78,7)	0,0	(78,7)
08-370	Sjúkrahús með fjölþ. starfsemi	192,3	37,6	(133,3)	96,6	17,3	(79,3)	0,0	(79,3)
11-102	Einkaleyfastofan	57,5	51,4	0,0	108,9	64,8	(44,1)	40,1	(84,1)

Í m.kr.		*Fjárlög og fjáraukal.*	*Flutt frá fyrra ári*	*Millifært innan árs*	*Fjárheimild samtals*	*Útkoma*	*Frávik frá fjár-heimild*	*Breytt v/ rekstrar-tekna*	*Frávik samt.*
11-301	Orkustofnun	221,3	41,1	0,0	262,4	174,6	(87,8)	0,0	(87,8)
10-512	Póst- og fjarskiptastofnunin	114,0	55,0	0,0	169,0	96,1	(72,9)	16,2	(89,1)
09-402	Fasteignamat ríkisins	215,6	63,3	0,0	278,9	214,0	(64,9)	28,6	(93,4)
05-204	Fiskistofa	379,3	104,7	0,0	484,0	397,2	(86,8)	6,9	(93,7)
10-190	Ýmis verkefni	319,4	133,5	0,0	452,9	353,1	(99,8)	0,0	(99,8)
08-208	Slysatryggingar	575,0	0,0	0,0	575,0	473,8	(101,2)	0,0	(101,2)
02-319	Framhaldsskólar, almennt	735,6	89,6	(409,4)	415,8	311,8	(104,0)	0,1	(104,1)
02-318	Framhaldsskólar, stofn-kostnaður	488,0	113,3	(6,8)	594,5	471,7	(122,8)	0,0	(122,8)
08-379	Sjúkrahús, óskipt	1.985,6	88,9	(322,1)	1.752,4	1.622,1	(130,3)	0,0	(130,3)
14-281	Styrkir til fráveitna sveitarfél.	200,0	46,1	0,0	246,1	108,4	(137,7)	0,0	(137,7)
04-324	Landgræðslusjóður	0,0	52,8	0,0	52,8	(86,3)	(139,1)	0,2	(139,3)
09-984	Fasteignir ríkissjóðs	67,3	116,0	0,0	183,3	42,3	(141,0)	0,0	(141,0)
14-321	Brunamálastofnun ríkisins	89,0	143,1	0,0	232,1	85,7	(146,4)	0,0	(146,4)
03-401	Alþjóðastofnanir	464,7	1,8	2,5	469,0	315,8	(153,2)	0,0	(153,2)
03-211	Flugmálastjórn Keflavíkurflugv	421,3	113,0	0,0	534,3	414,7	(119,6)	37,3	(156,8)
08-495	Daggjaldastofnanir	3.267,6	0,0	(9,1)	3.258,5	3.087,0	(171,4)	0,0	(171,4)
09-995	Skýrsluvélakostnaður	763,0	68,2	(11,5)	819,7	646,2	(173,5)	0,0	(173,5)
09-973	Tapaðar kröfur og tjónabætur	210,0	0,0	(3,3)	206,7	14,2	(192,5)	0,0	(192,5)
02-969	Menningarst., viðh. og stofnk	548,5	180,6	(2,0)	727,1	513,0	(214,1)	0,0	(214,1)
05-209	Bygg.sj. hafrannsóknaskips	0,0	424,6	0,0	424,6	124,7	(299,9)	0,0	(299,9)
14-381	Ofanflóðasjóður	500,0	160,3	(5,0)	655,3	343,2	(312,1)	0,0	(312,1)
10-472	Flugm.stj og 10-472 Flugvellir	1.438,7	250,8	0,0	1.689,5	1.393,2	(296,3)	35,2	(331,5)
10-335	Siglingastofnun Íslands	1.010,1	285,1	(168,7)	1.126,5	792,4	(334,1)	(0,1)	(334,0)
10-211	Vegagerðin	9.117,0	(103,8)	0,0	9.013,2	8.666,5	(346,7)	1,3	(348,0)
07-984	Atvinnuleysistryggingasjóður	2.306,0	0,0	0,0	2.306,0	1.934,9	(371,1)	0,0	(371,1)
		138.824,3	**4.084,5**	**(2.888,5)**	**140.020,3**	**142.027,8**	**2.007,5**	**459,6**	**1.547,9**
Allir fjárlagaliðir samtals		**192.839,8**	**3.332,9**	**21,4**	**196.194,1**	**199.002,4**	**2.808,4**	**1.032,6**	**1.775,7**

9 Eftirfylgni vegna fyrri endurskoðana

Málefni fatlaðra

Við endurskoðun Ríkisendurskoðunar á reikningsskilum málefna fatlaðra í hverjum landshluta á árinu 1994 kom í ljós að töluvert ósamræmi var á milli sambýla á greiðslum úr sameiginlegum sjóðum íbúa, ábyrgð forstöðumanna sambýla á vörslu fjármuna íbúa og umsýslu þeirra, þátttöku íbúa í sameiginlegum rekstrar- og viðhaldskostnaði, eignaskráningu o.fl. Í framhaldi af þessu var ákveðið að taka til skoðunar rekstur sambýla yfir allt landið með samræmdum hætti og náði könnunin til 56 sambýla. Í febrúarmánuði 1995 birti stofnunin skýrslu um niðurstöður þessarar athugunar. Í skýrslunni komu fram fjölmargar athugasemdir og tilmæli um úrbætur.

Í október 1999 óskaði Ríkisendurskoðun eftir upplýsingum frá svæðisráðum, svæðisskrifstofum, sambýlum og vernduðum vinnustöðum fatlaðra um hvort breyting eða úrbætur hefðu verið gerðar á starfsháttum viðkomandi aðila í ljósi þeirra athugasemda og tilmæla sem fram komu í nefndri skýrslu stofnunarinnar frá 1995.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar var á sínum tíma lögð áhersla á að samræmt mat yrði lagt á starfsmannaþörf í hverju sambýli um allt land en að hún væri ekki háð mati ráðamanna á hverjum stað. Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins hafði útbúið matslykil til nota í þessu skyni. Samkvæmt upplýsingum frá félagsmálaráðuneyti samþykkti tölvunefnd ekki á sínum tíma matslykilinn eftir að samtök þroskaheftra höfðu kært mál þetta til nefndarinnar. Af hálfu félagsmálaráðuneytis hefur ekki verið unnið frekar í þessum efnum og er því ástandið óbreytt.

Þá var gerð athugasemd um að íbúar sambýla sætu ekki við sama borð varðandi rekstrarkostnað sambýla. Það misræmi fólst aðallega í húsaleigu, viðhaldskostnaði og matarkostnaði. Í svörum aðila við þessari fyrirspurn kom fram að staða þessara mála sé nánast óbreytt frá könnun Ríkisendurskoðunar frá árinu 1995.

Ríkisendurskoðun benti á í skýrslunni að forstöðumenn sambýla hefðu yfirleitt umsjón með vörslu á fjármunum íbúa. Ábyrgð forstöðumanna á þessum fjármunum og ráðstöfun þeirra er hins vegar mjög óljós. Þá er einnig óljóst hver staða forstöðumanna er þegar fjárráða íbúar ráðstafa eignum sínum án afskipta og vitundar forstöðumanna. Í þeim tilvikum þar sem forstöðumaður tekur að

sér umsjón annarra fjármuna íbúa heldur en almennt tíðkast er eðlilegt að gera samning þar um. Veruleg bót hefur orðið hér á.

Ríkisendurskoðun mælti með því að forstöðumenn héldu eignaskrá, bæði yfir eignir sambýlanna og séreignir íbúanna til að fyrirbyggja árekstur við flutning og við forstöðumannaskipti. Í svörunum kom fram að hjá 45 sambýlum er haldin skrá yfir eignir þeirra. Skrár um séreignir einstaklinga á sambýlum lágu fyrir í 34 tilvikum en engin skrá var hjá 21 sambýli.

Í reglugerð um sambýli frá árinu 1988 er tilgreint að íbúar skuli greiða fyrir „eðlilegt“ viðhald. Þetta er hins vegar ekki skilgreint nánar og því háð mati hverju sinni. Í sumum tilvikum er viðhaldskostnaður greiddur úr sameiginlegum sjóðum. Þá hefur Framkvæmdasjóður fatlaðra greitt framlag til endurnýjunar tækja. Íbúar sem leigja hjá Styrktarfélagi vangefinna hafa ekki þurft að taka þátt í þessum kostnaði. Ríkisendurskoðun taldi að hér beri að samræma vinnubrögð þannig að búsetustaður íbúa skipti hann ekki fjárhagslegu máli. Í svörum aðila við þessum lið fyrirspurnarinnar kom fram að algengast er að sameiginlegur sjóður sambýla standi undir viðhaldskostnaðinum. Í 49 tilvika tók sameiginlegur sjóður íbúa þátt í kostnaði annað hvort að fullu eða að hluta. Framlög komu frá Framkvæmdasjóði fatlaðra í 32 tilvikum og frá öðrum aðilum í 14 tilvikum.

Af því sem að framan er rakið má ljóst vera að ekki hefur verið brugðist nægjanlega markvisst við þeim athugasemdum og tilmælum sem fram komu í skýrslu stofnunarinnar frá því í febrúar 1995 um starfsemi sambýla og verndaðra vinnustaða.

Tollstjórinn í Reykjavík, innheimtusvið

Ríkisendurskoðun framkvæmdi stjórnsýsluendurskoðun á innheimtusviði tollstjórans í Reykjavík og birti niðurstöður sínar í skýrslu í október 1999. Úttektin beindist einkum að því að kanna hvernig háttað væri innheimtu krafna hjá embættinu og hvort málum væri fylgt eftir með eðlilegum hætti. Í skýrslunni komu fram ýmsar athugasemdir og tillögur Ríkisendurskoðunar til úrbóta á innheimtu opinberra gjalda hjá embætti tollstjóra. Þann 6. desember 1999, gaf efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis út skýrslu um fyrrnefnda úttekt, sbr. þskj. 316, og gerði hún einnig tillögur að úrbótum eftir að hafa fjallað um málið.

Í júlí 2000 var óskað eftir upplýsingum frá tollstjóranum í Reykjavík hvort breytingar eða umbætur hefðu verið gerðar á starfsemi innheimtusviðs eftir útkomu skýrslunnar. Í svari við fyrirspurn Ríkisendurskoðunar upplýsti embættið að eftir útgáfu skýrslunnar hefðu verið gerðar ýmsar breytingar og umbætur á starfsemi innheimtudeildar og var þeirra helstu getið. Verða helstu athugasemdir Ríkisendurskoðunar og svör tollstjóraembættisins rakin hér á eftir.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar var fundið að því hve langur tími leið frá álagningu að dagsetningu fjárnámsbeiðna, en meðaltíminn var 146 dagar. Einnig var gerð athugasemd við of mikinn mun á þeim tíma sem leið frá álagningu og til einstakra fjárnáma. Munurinn var allt frá 7 dögum upp í rúmlega 2 ár. Í svari tollstjóra kemur fram að gjalddagar virðisaukaskatts eru sex á ári og álagningu skattstjóra sé að jafnaði lokið rúmlega mánuði síðar. Þegar 15 dagar eru liðnir frá birtingu greiðsluáskorunar er hafist handa við að senda fjárnámsbeiðnir. Send er beiðni vegna allra gjalda sem gjaldfallin eru og síðasta greiðsluáskorun nær til. Miðað er við að það takist að senda fjárnámsbeiðnir vegna allra gjaldfallinna krafna á hverju tveggja mánaða tímabili.

Þá var gerð athugasemd við þann langa tíma sem oft leið frá fjárnámi til þinglýsingar þess, en hann var allt frá 4 upp í 76 daga. Í svari tollstjóra segir að meginreglan sé að öll fjárnám séu send til þinglýsingar innan þriggja daga frá því að þau berast embættinu. Samkomulag tollstjórans í Reykjavík og sýslumannsins í Reykjavík hefur leitt til þess að endurrit fjárnáma þar sem gerðarþoli mætir ekki berast embættinu mun fyrr en áður.

Ríkisendurskoðun gagnrýndi að alltof algengt væri að fjárnám væri tekið í yfirveðsettum eða verðlitlum bifreiðum. Þá var fundið að því að oft liðu margir mánuðir frá þinglýsingu fjárnámsbeiðna þar til beðið var um nauðungarsölu. Tollstjóraembættið hefur brugðist við ofangreindum athugasemdum með þeim hætti að nú er leitast við því að taka ekki fjárnám í bifreið eða fasteign nema það tryggi kröfuna og ef eignir gerðarþola tryggja ekki alla kröfuna er jafnframt gert árangurslaust fjárnám að hluta. Undirbúningsvinna við fjárnámin er nú mun vandaðri en áður. Frá apríl 1999 hefur verið unnið eftir ákveðnum verklagsreglum sem nú eru til endurskoðunar í þeim tilgangi að samræma verklagsreglur uppboðsmála lausafjár og verklagsreglur uppboðsmála fasteigna eins og hægt er. Þá má ætla að það líði nú einn til tveir mánuðir frá þinglýsingu fjárnámsbeiðna þar til uppboðsbeiðni er send. Í dag eru uppboðsbeiðnir vegna fasteignagjalda sendar einum mánuði eftir greiðsluáskorun og uppboðsbeiðnir vegna fjárnáma sendar innan tveggja mánaða frá þinglýsingu. Unnið er að gerð skriflegra verklagsreglna í þessu sambandi.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar kom fram að dæmi hefðu verið um að óskað væri gjaldþrotaskipta á búum einstaklinga þótt aðeins tvö ár væru liðin frá síðustu skiptum. Ríkisendurskoðun gerði athugasemdir við þetta og benti á að samkvæmt handbók um innheimtu opinberra gjalda skyldi bú einstaklinga ekki tekin til gjaldþrotaskipta innan fjögurra ára frá lokum síðustu skipta. Þessari aðferð fylgi mikill kostnaður. Í svari tollstjóra kemur fram að eftirfarandi verklagsreglur gilda núna um það í hvaða tilvikum beiðnir um gjaldþrotaskipti eru sendar héraðsdómstólum. Í fyrsta lagi er kannað hve langt er liðið frá síðustu skiptalokum og ekki sendar nýjar gjaldþrotabeiðnir nema það séu a.m.k. 3 ár liðin frá því að skiptum lauk. Í öðru lagi eru eingöngu sendar gjaldþrotaskiptabeiðnir á lögaðila og einstaklinga með atvinnurekstur sem skulda yfir kr. 150.000 og á einstaklinga sem skulda yfir kr. 500.000. Verið er að semja nýjar

verklagsreglur um gjaldþrotaskipti sem m.a. taka tillit til nýrra og breyttra afskriftareglna.

Ríkisendurskoðun taldi að skortur væri á samræmdum reglum um frestun innheimtuaðgerða. Í svari tollstjóra kemur fram að unnið sé að skriflegum verklagsreglum um frestveitingar hjá embættinu. Fjárnámsbeiðnum er í dag almennt ekki frestað nema í einstaka tilvikum og þá að hámarki í einn mánuð ef viðkomandi sýnir fram á að hann muni greiða kröfuna að fullu innan mánaðar. Á þetta að jafnaði aðeins við ef gerðarþoli á engar eignir til að tryggja kröfuna. Þegar fjárnámi er frestað er því frestað til ákveðins dags og stundar og slíkur frestur bókaður hjá embættunum. Þá hafa gerðarþolar getað fengið því frestað í allt að 6 mánuði að beðið sé uppboðs vegna skulda. Eftir að nauðungarsölubeiðnir hafa verið sendar hafa gerðarþolar getað fengið uppboði frestað í allt að 12 mánuði frá fyrstu fyrirtöku gegn greiðslu að hluta við hverja fyrirtöku.

Ríkisendurskoðun benti á að þörf væri á skýrum reglum um stöðvun atvinnurekstrar vegna vanskila á sköttum. Tollstjóri telur leiðbeiningarreglur um stöðvun atvinnurekstrar vegna vanskila hafa gefið góða raun. Mikill fjöldi bréfa með tilkynningum um fyrirhugaða stöðvun atvinnurekstrar er sendur út. Viðbrögð við bréfunum eru að jafnaði góð og fjölmargir aðilar gera vanskil sín upp í kjölfar þeirra, leita eftir leiðréttingum hjá skattstofu eða semja um greiðslur.

Þá taldi Ríkisendurskoðun vanta skýrar reglur um kaupgreiðendamerkingar og afdrátt launa. Af því tilefni hefur tollstjóraembættið sett fram drög að verklagsreglum um afdrátt launa sem sínar fyrstu hugmyndir að slíkum verklagsreglum. Að nánar athuguðu máli var ákveðið að fjármálaráðuneytið gæfi út reglugerð um launaafdráttinn.

Ríkisendurskoðun gagnrýndi að hjá embætti tollstjóra væri hvergi að finna heildstætt yfirlit um feril mála. Ekki væru til staðar málamöppur eða annað málaskrárkerfi þar sem finna mætti afrit af öllum gögnum varðandi kröfur sem til innheimtu eru hjá embættinu. Í svari tollstjóra kemur fram að stefnt sé að því að taka nýtt tekjubókhaldskerfi (TBR) upp von bráðar. Þá er einnig verið að vinna að því að taka upp málaskrárkerfi og er horft sérstaklega á Lotus Notes kerfið í þeim efnum. Embættið sótti um fjárveitingu í þessu skyni en var hafnað. Því brá embættið á það ráð að reyna að tryggja betur skráningu á aðsendum erindum og öllum þeim úrskurðum sem embættið sendir frá sér í kjölfarið. Til þessa er notað skjalakerfi sem Skýrr hf. býður upp á. Vandinn við þessa lausn er að aðsend erindi eru skráð þar þegar þau berast inn en meðferð þeirra er ekki skráð inn í kerfið fyrr en embættið sendir svarið frá sér. Þannig er ekki unnt að sjá hvar málið er statt, hvort það hefur verið afgreitt með eðlilegum hraða og ef svo hefur ekki verið, hvar það hefur stoppað.

Við athugun Ríkisendurskoðunar kom fram að fjöldi aðila var í umtalsverðum vanskilum með virðisaukaskatt hjá tollstjóranum í Reykjavík og að svo virtist sem rannsóknir slíkra mála væri ekki nógu skilvirkar. Skattrannsóknarstjóri

ríkisins hefur með höndum rannsókn mála er varða þess háttar skattalagabrot. Sem dæmi má nefna að 31. desember 1998, skuldaði 221 aðili yfir eina milljón króna í höfuðstól hjá embættinu, en af þeim voru aðeins 92 teknir til rannsóknar hjá embætti skattrannsóknarstjóra. Taldi Ríkisendurskoðun fulla ástæðu til að fleiri mál væru rannsökuð. Af þessu tilefni skal það tekið fram að Ríkisendurskoðun vinnur um þessar mundir að heildarúttekt á rannsókn skattal-agabrota þar sem m.a. er kannað hvaða úrbætur hafi verið gerðar á þessu sviði.

Af því sem að framan hefur verið rakið má ljóst vera að tollstjórinn í Reykjavík hefur brugðist bæði hratt og vel við athugasemdum þeim sem fram komu í áðurnefndri skýrslu Ríkisendurskoðunar. Flest þau atriði sem gagnrýnd voru hafa ýmist verið lagfærð eða unnið er að úrbótum á þeim.